Programmabegroting 2025 - 2028

Behandeling in de gemeenteraad op 7 november 2024

Inhoudsopgave

1. INLEIDING 3

Uitgangspunten 4
Financieel beeld 5
Opbouw Programmabegroting 7

2. PROGRAMMAPLAN 9

Programma 1: Krachtige dorpen 9
Programma 2: Participatie, ondersteuning en zorg 14
Programma 3: Veilige dorpen 19
Programma 4: Economie, Natuur, Toerisme, Cultuur en Duurzaamheid 22
Programma 5: Woonomgeving 30
Programma 6: Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen 38
Programma 7: Bestuur, organisatie en dienstverlening 46
Programma 8: Algemene middelen 51

3. PARAGRAFEN 55

Paragraaf Bedrijfsvoering 55
Paragraaf Wet open overheid 63
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 65
Paragraaf Gemeentelijk grondbeleid 70
Paragraaf Lokale heffingen 73
Paragraaf Verbonden partijen 81
Paragraaf Financiering 110
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 116

FINANCIËN IN HOOFDLIJNEN 129

Verloop van het saldo 129
Overzicht baten en lasten 130
Overzicht begrotingsevenwicht 132
Financiële positie, prognose meerjarenbalans 134
Overzicht reserves en voorzieningen 135
Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen 139
Investeringsschema 140

BIJLAGEN 141

Overzicht baten en lasten per programma op taakveldniveau (uitvoeringsinformatie) 141
Overzicht baten en lasten 2025 per (hoofd)taakveld 145
Overzicht beleidsindicatoren 147
Afkortingen 149

1. Inleiding

Dit is de eerste begroting na de wisseling in de coalitie. Onze ambitie om samen met inwoners en ondernemers te werken aan de ontwikkeling van onze mooie gemeente is niet veranderd. Het financieel perspectief van onze gemeente bleek begin dit jaar opnieuw zorgelijk. Zonder ingrijpen zien we een oplopend tekort in onze begroting. Vanaf 2026 wordt dat vooral veroorzaakt door de bezuinigingen van de Rijksoverheid. Vrijwel alle Nederlandse gemeenten hebben hier mee te maken. Gezamenlijk voeren we actie richting het Rijk om ervoor te zorgen dat het toenemende takenpakket van gemeente wordt voorzien van voldoende rijksgeld. Zolang dit niet geregeld is maken wij en vele andere gemeenten met een niet-sluitende begroting zichtbaar hoe groot dit knelpunt is.

We hebben niet slechts afgewacht wat de nieuwe regering gaat doen. In deze begroting hebben we waar mogelijk kosten verlaagd of inkomsten vergroot om het tekort zoveel mogelijk te beperken. Met een nieuwe ronde Roerdalen in Balans hebben we in afstemming met een raadswerkgroep keuzemogelijkheden voorbereid. Deze zijn vertaald in de Kadernota 2025, die vrijwel zonder aanpassingen is aangenomen in de raadsvergadering van juli 2024.

We spraken af om met de raad in gesprek te blijven. We zijn immers gezamenlijk verantwoordelijk voor de koers en het financieel perspectief van onze gemeente. Zodra er duidelijkheid is over de gevolgen van de nieuwe Rijksbegroting organiseren we overleg met de raadswerkgroep. Daarin stemmen we af over de aanpak die nodig is om ook na 2025 een financieel gezonde gemeente te blijven.

Drie prioriteiten

Tegelijkertijd blijven we werken aan de grote opgaven van deze tijd. We geven prioriteit aan bestaanszekerheid, duurzaamheid, bouwen en wonen. Het is de kunst de lange termijn doelen niet uit het oog te verliezen in deze onvoorspelbare en snel veranderende wereld. Daarbij willen we het ‘kleine’ blijven koesteren: kleinschalig, dorpsgericht en voortdurend investeren in de relatie tussen inwoners en gemeente.
De doelen en resultaten die we in 2025 voor ogen hebben zijn omvangrijk en uitdagend. We zullen ook volgend jaar geconfronteerd worden met maatschappelijke ontwikkelingen en de gevolgen van veranderend rijksbeleid. Ook regionaal voorzien we nog tal van ontwikkelingen, zoals met de uitvoering van de regiodeal. Waar nodig sturen we tussentijds bij in afstemming met de gemeenteraad. Daarbij houden we rekening met de financiële en ambtelijke capaciteit.

Regiodeal Midden-Limburg

In Regio Deals werken regionale partijen en het Rijk samen als partners om de brede welvaart te vergroten. Dit gaat over de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers in Nederland.
In SML-verband (Samenwerking Midden Limburg) hebben de zeven gemeenten gewerkt aan een goede Regio Deal aanvraag die de regio en onze samenwerking kan versterken. In 2024 is de Regio Deal toegekend en hebben we voorbereidingen getroffen om met vier themalijnen aan de slag te gaan:

- Leefbaarheid
- Landschap en Klimaatadaptatie
- Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt
- Versterking regionale samenwerking

Het Rijk levert een bijdrage van 20 miljoen euro. De Provincie Limburg draagt 10 miljoen euro bij. De zeven gemeenten staan gezamenlijk garant voor cofinanciering van 10 miljoen euro. Onze bijdrage is gebaseerd het aantal inwoners. Voor onze gemeente betekent dit een bijdrage van € 860.000,-. Hiervoor hebben we een bestemmingsreserve gevormd.
Op 22 augustus 2024 hebben de ministeries en publieke partners het Convenant Regio Deal Midden-Limburg goedgekeurd. Hierdoor kan de Regio Deal Midden-Limburg in 2024 definitief worden vastgesteld en kan de uitvoering in 2025 beginnen.

We willen in 2025 meedoen in minimaal drie projecten. We willen onze financiële bijdrage zoveel mogelijk dekken uit bestaande begrotingsposten. Alleen als dit niet voldoende is zullen we een beroep doen op inzet van de reserve.

Samen Doen

Samen doen betekent dat we zoveel mogelijk vanuit maatschappelijke, voor inwoners belangrijke opgaven werken. Daarin zoeken we naar de beste rolverdeling tussen de gemeente en de gemeenschap. Dus in samenhang en in samenwerking met inwoners en partners. Dat vraagt ook om over de schutting kijken en de inzet en middelen bundelen, een volgende stap in onze organisatieontwikkeling. We realiseren ons hierbij dat dit niet betekent dat altijd iedereen tevreden is met de besluiten die we nemen.

Missie en Visie

We geloven in de kracht van mensen en de gemeenschap van Roerdalen, zij maken de samenleving. We bouwen voort op de betrokkenheid van onze inwoners en toenemend burgerinitiatief. Dat betekent het versterken deze beweging en het enthousiasme en die verbinden met de grote opgaven waar we voor staan. Het moet voor inwoners zo gemakkelijk mogelijk zijn om hier aan mee te doen. We vinden het belangrijk dat we nieuw beleid en nieuwe maatregelen ontwikkelen samen met onze inwoners waar het voor bedoeld is. We blijven experimenteren met de veranderende rolverdeling en werkwijzen, met als doel dat we gezamenlijk de beste resultaten boeken voor onze gemeenschap. Regels dienen een hoger doel. We werken volgens de bedoeling, vanuit een verbindende, communicatieve organisatie. Hiermee willen we bijdragen aan geluk en levensvoldoening van alle mensen in Roerdalen.

Uitgangspunten

- We houden vast aan een dorpsgerichte aanpak. Het dorp is het vertrekpunt als het gaat om de sociale samenhang, de leefbaarheid en de leefomgeving. Dat sluit aan op de ontwikkelingen van het opgavegericht werken.
- We werken toe naar opgavegericht werken. De opgave die leeft onder onze inwoners is het vertrekpunt. Denken in kansen in plaats van problemen. En handelen vanuit mogelijkheden en niet vanuit regels.
- We werken volgens het model van een meervoudige overheid. Onze rol en verantwoordelijkheid is niet in alle taken gelijk. We zoeken samen met onze inwoners naar de beste invulling van ieders rol.
- Wat lokaal kan, doen we lokaal. Het liefst zo dicht mogelijk bij onze inwoners: zichtbaar nabij met korte lijnen naar bestuur en medewerkers. We werken (regionaal) samen als het nodig is.
- We werken resultaatgericht, durven los te laten en te experimenteren.
- We werken waarden gedreven: *vanuit respect en gelijkwaardigheid, vertrouwen en verantwoordelijkheid.*

Financieel beeld

We willen een financieel gezonde gemeente zijn, met een begroting die structureel op orde is. Waarin uitgaven en inkomsten met elkaar in evenwicht zijn. Met een weerstandscapaciteit die voldoende is om de risico's op te kunnen vangen en een schuldniveau dat op een acceptabel niveau ligt.

Zoals in de kadernota 2025 al is aangegeven hebben we net als andere gemeenten te maken met grote financiële onzekerheden. Daarnaast hebben de opgaves waar we als gemeente voor staan een impact op onze financiële positie. Ondanks het proces van Roerdalen in Balans 2.0 koersten we bij de kadernota 2025 opnieuw af op een flink tekort. We hebben toen verschillende maatregelen voorgesteld om in ieder geval voor 2025 tot een sluitende begroting te komen.

Na de vaststelling van de Kadernota 2025 zijn er nog een aantal ontwikkelingen geweest die leiden tot een gewijzigd begrotingssaldo. Het saldo van de begroting 2025 is € 248.000 positief. Na 2025 hebben we oplopende negatieve saldi. We staan voor een stevige uitdaging om onze inkomsten en uitgaven structureel in balans te krijgen en te houden. Zoals in de inleiding is aangegeven trekken we samen met de VNG en andere gemeenten op om dit bij het Rijk onder de aandacht te houden en brengen.

Voor een gezonde gemeente is het van belang om niet alleen een sluitende begroting te hebben, maar ook een begroting die structureel in evenwicht is. Als we geen rekening houden met incidentele baten en lasten, volgens de uitgangspunten van het provinciaal toezicht, dan sluit de begroting 2025 met een structurele saldo van € 174.000.

We hebben flinke reserves en onze algemene reserve staat ruim boven de ondergrens van € 3,5 miljoen, die de raad heeft bepaald. In de halfjaarrapportage 2024 hebben we een aantal bestemmingsreserves opgeheven ten gunste van de algemene reserve. De omvang van onze bestemmingsreserves is daarmee kleiner geworden.

In onderstaand overzicht staat een samenvatting van de financiële begroting voor de komende jaren. In de programma's hebben we de financiële gegevens verder uitgewerkt bij het onderdeel "Wat mag het kosten?" Daar staat een korte toelichting op de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het begrotingsjaar 2024.
Daarnaast zijn in het hoofdstuk "Financiën in hoofdlijnen" het verloop van het saldo vanaf de vaststelling van de kadernota 2025, het overzicht reserves en voorzieningen, het investeringsschema en het overzicht begrotingsevenwicht opgenomen.
Het overzicht van baten en lasten per programma verdeeld naar de verschillende taakvelden (de uitvoeringsinformatie) is als bijlage toegevoegd.

bedragen x € 1.000

Overzicht programma's	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten						
1. Krachtige dorpen	- 5.506	- 6.576	- 6.240	- 5.767	- 6.300	- 6.286
2. Participatie, ondersteuning en zorg	- 30.020	- 35.188	- 28.658	- 28.037	- 27.925	- 27.927
3. Veilige dorpen	- 2.449	- 2.638	- 2.499	- 2.513	- 2.516	- 2.516
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	- 2.024	- 3.346	- 2.870	- 2.543	- 2.139	- 2.042
5. Woonomgeving	- 7.989	- 6.032	- 5.984	- 6.024	- 6.022	- 6.068
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	- 8.021	- 9.263	- 10.098	- 9.907	- 10.371	- 10.598
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	- 12.025	- 12.540	- 12.472	- 12.647	- 12.978	- 13.171
8. Algemene middelen	- 403	- 341	- 260	- 261	- 267	- 277
Totaal Lasten	**- 68.439**	**- 75.925**	**- 69.082**	**- 67.700**	**- 68.520**	**- 68.884**
Baten						
1. Krachtige dorpen	725	843	483	457	407	408
2. Participatie, ondersteuning en zorg	8.451	11.171	6.201	6.581	6.180	6.218
3. Veilige dorpen	220	56	56	56	56	56
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	904	1.199	1.520	1.430	1.034	1.034
5. Woonomgeving	5.469	6.061	4.643	4.681	4.736	4.791
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	2.772	3.340	2.995	3.030	3.186	3.173
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	1.331	4.365	1.080	1.322	1.733	1.856
8. Algemene middelen	46.650	49.350	51.306	48.943	49.450	49.730
Totaal Baten	**66.522**	**76.384**	**68.282**	**66.500**	**66.780**	**67.266**
Saldo van baten en lasten	**- 1.918**	**460**	**- 800**	**- 1.200**	**- 1.740**	**- 1.618**
Mutatie reserves						
Toevoegingen	**- 3.349**	**- 7.719**	**- 51**	**- 40**	**- 40**	**- 77**
Onttrekkingen	**6.881**	**9.399**	**1.099**	**636**	**616**	**536**
Mutatie reserves	**3.532**	**1.680**	**1.048**	**596**	**576**	**459**
Resultaat	**1.614**	**2.140**	**248**	**- 604**	**- 1.164**	**- 1.159**

Financiële uitgangspunten

We streven in principe naar een structureel en reëel sluitende begroting. Dit is op dit moment onmogelijk in het meerjarig perspectief als gevolg van de grote onzekerheid over de gevolgen van het regeerakkoord voor onze gemeente.

- Wij conformeren ons aan de provinciale richtlijnen uit de begrotingscirculaire 2025.
- We gaan voor de exploitie- en investeringsbudgetten uit van een kostenstijging van 0%. Voor contractuele afspraken worden de kosten conform deze afspraken verhoogd.
- Voor de ontwikkelingen van de loonkosten gaan we uit van 4,4% conform CPB-raming februari 2024 loonvoet sector overheid.
- Wegens verwachte CAO-ontwikkelingen gaan we voor het sociaal domein uit van een index van 3,8% conform CPB-raming februari 2024 CAO-loon marktsector.

- Voor de onroerende zaakbelasting woningen ramen we de opbrengstenstijging van 19% in 2025 bovenop de stijging van 3,9% die al in de meerjarenraming is opgenomen tot en met 2027. Daarnaast wordt de OZB-opbrengst bijgesteld als gevolg van volume-aanpassingen voor woningen.
- Voor de onroerend zaakbelasting niet-woningen ramen we de opbrengstenstijging op 20% in 2025 bovenop de stijging van 3,9% die al in de meerjarenraming is opgenomen tot en met 2027.
- We ramen de post onvoorzien op € 25.000.
- We hanteren een rekenrente van 3% over het financieringstekort.
- Voor de streefwaarden voor de bepaling van de financiële positie gebruiken we de signaleringswaarde uit het "Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader" van de Provincie.
- We zijn kritisch op kostenstijgingen bij verbonden partijen. We ramen de bedragen op basis van de vastgestelde begroting van de verbonden partijen.

We hebben deze begroting opgesteld op basis van de meest actuele financiële gegevens. We hebben de septembercirculaire 2024 nog niet kunnen verwerken. Over de septembercirculaire en mogelijke consequenties informeren wij u apart in oktober 2024. Indien nodig zal hier ook een begrotingswijziging voor worden opgesteld. We stellen voor die te behandelen op 7 november 2024, zodat de begroting meteen geactualiseerd wordt met de nieuwste financiële gegevens.

Opbouw Programmabegroting

Afgezien van een aantal accentverschillen blijft de opbouw van de programmabegroting ongewijzigd. Het proces Roerdalen in Balans leverde tal van keuzes op om inkomsten te vergroten of kosten te verminderen. De besluiten die de gemeenteraad hierover nam in de Kadernota 2025 zijn in ieder programma verwerkt. Per programma zijn de strategische doelen vastgelegd. De hieraan gekoppelde (sub)doelen en acties volgen de Kadernota 2025 en het coalitieakkoord. Waar mogelijk hebben we ook concrete resultaten benoemd. Tot slot geven we een financieel overzicht van de inkomsten en uitgaven van het programma. Hier wordt ook het verschil tussen de begroting 2024 (stand halfjaarrapportage) en de begroting 2025 toegelicht.
De verplichte indicatoren staan in de paragraaf “Bedrijfsvoering” en in een bijlage bij deze begroting. In ieder programma geven we aan welke verbonden partijen bijdragen aan de realisatie van het programma.

2. Programmaplan

Programma 1: Krachtige dorpen

Inleiding

Het programma Krachtige Dorpen gaat over sociale samenhang en leefbaarheid in Roerdalen. Het programma omvat de basisvoorzieningen zoals de school, de vereniging, het dorpshuis of het sociaal team. Het gaat om de mogelijkheden voor inwoners om elkaar te ontmoeten, te ontspannen en zich te ontplooien. We willen dat iedereen kan meedoen aan de samenleving en niemand wordt uitgesloten. Programma 1 gaat ook over het versterken van de veerkracht en de weerbaarheid van mensen. Dit programma raakt het fundament van het sociaal domein: de sociale basis.

Roerdalen zijn we samen!
Bestaans(on)zekerheid raakt iedere inwoner in Roerdalen. We willen dat iedereen de ruimte heeft om mee te doen in onze samenleving. Het is belangrijk dat iedereen toegang heeft tot voldoende en voorspelbaar inkomen en betaalbaar wonen. Ook toegang tot betaalbare zorg en een veilige woonomgeving horen hierbij. Verduurzamen geven we extra aandacht. Kwetsbare inwoners bieden we daarbij extra ondersteuning. We zetten in op preventie. Zorg en ondersteuning regelen we zoveel mogelijk lokaal.

Programma 1 en programma 2 zijn nauw met elkaar verbonden en versterken elkaar, waarbij programma 1 vooral over de sociale basis en gemeenschap gaat en programma 2 over individuele ondersteuning.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

De beweging naar een sterke sociale basis
In 2020 zijn we gestart met het versterken van de sociale basis. Inmiddels zien we dat deze beweging die we de afgelopen jaren binnen het sociaal domein hebben ingezet, werkt. Onze overtuiging blijft dan ook dat we de ingewikkelde hulp kunnen terugbrengen naar de menselijke maat. Niet veraf, maar dichtbij georganiseerd, met een blijvende focus op preventie.
Daarom investeren we in een sterke sociale basis en in een sterke gemeenschap met mensen die naar elkaar omkijken. Een gemeenschap waarin iedereen een rol speelt; een sportvereniging, een naaste of een buur. We richten ons dan ook niet alleen op het versterken van de zelfredzaamheid, maar zeker ook op het versterken van de samenredzaamheid.

Daarnaast zetten we in op vrij toegankelijke voorzieningen dichtbij de inwoner en passend bij de vraag. Door het goed inrichten van deze vrij toegankelijke voorzieningen willen we de vraag naar geïndiceerde zorg langzaam verminderen. We zien ook een belangrijke ontwikkeling op het gebied van formele naar informele zorg. We blijven inzetten op ondersteuning van mantelzorgers.
Als laatste zijn de ontwikkelingen rondom de bibliotheek van belang. Wij werken al jaren succesvol met burgerbiebs in ieder dorp. In 2025 onderzoeken we samen met Stichting Bibliorura in hoeverre deze aanpak voldoet aan de gemeentelijke zorgplicht.

Strategisch programmadoel: krachtige dorpen met veel sociale samenhang, goede basisvoorzieningen en weerbare inwoners.

Vergroten van de weerbaarheid, de veerkracht en inzetten op preventie
Met veel inwoners in Roerdalen gaat het goed. Zij voelen zich gezond en gelukkig, voeren zelf regie over hun eigen leven. Maar helaas is er ook een groeiende groep kwetsbare mensen in de maatschappij. Door stapeling van problemen op het gebied van gezondheid, werk en inkomen, opvoeden en laaggeletterdheid kan de kwetsbaarheid en de ongelijkheid toenemen. Ook is er een kleine groep inwoners die niet zelfredzaam is. We hebben oog voor wat mensen nodig hebben en luisteren naar de wensen van onze inwoners. Wij ondersteunen de veerkracht en weerbaarheid van deze inwoners vanuit de visie van positieve gezondheid.

Positieve gezondheid gaat ervan uit dat mensen zelf verantwoordelijk zijn, maar dat zij met hulp hun weerbaarheid in kwetsbare situaties kunnen versterken. Positieve gezondheid gaat over de veerkracht op meerdere levensdomeinen: lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren. Daarnaast vergroten wij de inzet op preventie en preventieve maatregelen en vroegtijdig signaleren.

Tactisch doel 1: Versterken van de sociale basis.

We willen investeren in een sterke sociale basis. Een sterke gemeenschap met mensen die naar elkaar omkijken. Een gemeenschap waarin er gerichte aandacht is voor een gezonde leefstijl, positieve gezondheid en preventie. Daar kan iedereen een rol in spelen; een sportvereniging, een naaste of een buur. Dat doen we voor en met onze inwoners, Samen Doen!

Lopende projecten in de sociale basis

Project	**Locatie**	**Status**
Praktijkondersteuner Jeugd	huisartsen	Structureel
Welzijn op recept	sociaal team + huisarts	Pilot
Inzet Doorbraakmethode	MER breed	Pilot
Gedragsdeskundige op de basisschool (4-12)	5 basisscholen	Structureel
Gedragsdeskundige op de kinderopvang	Kinderopvang organisaties	Pilot
Inzet ervaringsdeskundigheid	Roerdalen breed	Structureel

De pilots worden in 2025 geëvalueerd. Op basis van de evaluaties stellen we voor welke pilots structureel te maken. Daarnaast scherpen we onze visie en koers op de beweging binnen het sociaal domein verder aan.

Actie 1: Herijking van het accommodatiebeleid 2015 – 2025
Voor het gezond en bestendig maken van onze maatschappelijke accommodaties zijn afspraken gemaakt en vastgelegd in het maatschappelijk accommodatiebeleid 2015. In 2025 herijken we dit beleid. Herijking is nodig voor een efficiëntere en effectievere bezetting en gebruik van onze accommodaties. Daarnaast zijn er nieuwe wettelijke kaders en regelgeving die moeten worden meegenomen in de herijking en die passen bij de maatschappelijke behoeften van onze kernen. Tot slot nemen we de opbrengsten uit de gesprekken met de jeugd- en jongeren uit Roerdalen in het kader van het jeugd- en jongerenbeleid mee in de herijking van het accommodatiebeleid.

Voor de evaluatie en herijking van het accommodatiebeleid gebruiken we incidentele middelen uit de reserve accommodatiebeleid.

Resultaat:

- Een herijkt accommodatiebeleid.

Actie 2: Uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP)
Conform het vastgestelde IHP 2021 zal in 2025 de nieuwe MFA 'de Sjpringplank' in Vlodrop worden gerealiseerd. In het nieuwe schooljaar 2025/2026 zal deze in gebruik worden genomen. Conform het IHP wordt in 2025/2026 het nieuwe Kind-centrum (KC) Posterholt gerealiseerd. De planning is om het nieuwe KC Posterholt voor het nieuwe schooljaar 2026/2027 gereed te hebben. Door uw raad zijn reeds de benodigde budgetten beschikbaar gesteld.
In hetzelfde IHP wordt ook de aanpak van de basisschool in Montfort genoemd. De voorbereidingen en het daarbij behorende haalbaarheidsonderzoek wordt in 2025 opgestart en ter besluitvorming voorbereid.

Resultaat:

- Een financieel geactualiseerd IHP in 2025.
- Een haalbaarheidsonderzoek naar de basisschool in Montfort.

Actie 3 Ondersteunen van kinderwijkraden
In vier dorpen zijn kinderwijkraden actief. In de kinderwijkraad leren kinderen om hun ambities en ideeën zèlf in de praktijk te brengen. In een kinderwijkraad ontdekken kinderen dat ze zelf invloed kunnen hebben op hun leefomgeving.

Resultaat*:*

- Eén ontwikkeld idee per kinderwijkraad in 2025.

Actie 4: Inzet van een Coördinator Sport en Preventie om het beweegaanbod te versterken.
Samen met lokale partijen zetten we initiatieven op om te werken aan vitaal ouder worden en een gezonde leefstijl. Ook hierin staat Samen Doen centraal. Een van de onderdelen hierbij is sport en bewegen. Brede inzet van sport en bewegen als middel draagt bij aan een goede fysieke en mentale gezondheid. Ook zorgt het voor ontmoeting en het voorkomen van eenzaamheid. We zetten in op een groei van de sportparticipatie. Om sport en preventie in te zetten in het lokale beleid en de gewenste verandering te realiseren met alle betrokken partijen stellen we een Coördinator Sport en Preventie aan.
Gemeenten ontvangen via de Brede Regeling Combinatiefuncties middelen, onder andere voor dit doel. Deze regeling wordt in Roerdalen uitgevoerd binnen de gemeentelijke subsidieregeling Educatief pakket. De doorontwikkeling van deze regeling en de uitvoering daarvan wordt meegenomen in de evaluatie en herziening van het subsidiestelsel in 2026.

Resultaat:

- Een aangestelde coördinator Sport en Preventie in 2025.

Tactisch doel 2: Inwoners in een kwetsbare situatie worden weerbaarder, méér bewust van de eigen invloed op gezondheid en ontwikkelen veerkracht en vaardigheden.

De doelen onder tactisch doel 2 zijn opgenomen in het onderdeel *reguliere werkzaamheden.* De acties binnen dit doel zijn doorlopend, tot het moment dat het doel behaald is.

Tactisch doel 3: Versterken samenwerking partners sociale basis.

Actie 1. Samen doen, samen leren
In onze huidige manier van (samen)werken binnen het sociaal domein bepalen regels en wetten vaak in eerste instantie of en zo ja, welke ondersteuning er wel of niet gegeven kan worden. We gaan daarbij uit van reguliere oplossingen die we met elkaar hebben afgesproken en vastgelegd. Deze werkwijze biedt niet (meer) altijd de juiste oplossingen voor de grote maatschappelijke opgaven in onze veranderende maatschappij.

Met *Samen doen, samen leren* willen we, samen met beleidsmedewerkers en uitvoerders een andere manier van werken ontwikkelen. Vanuit de bedoeling en de geest van de wet. Het streven is dat iedereen binnen het sociaal domein in de drie MER gemeenten werkt vanuit een grondhouding die uitgaat van de bedoeling en een mensbeeld dat uitgaat van vertrouwen. Waarbij de regels en wetten ondersteunen en waar een inwoner -zoveel als mogelijk- zelf regie heeft.

Resultaat:

- Vijf vastgestelde en uitgewerkte thema's, met als uitgangspunten deregulering, werken vanuit de bedoeling, een gezamenlijke visie op samenwerking, cultuur, houding en gedrag binnen de vier MER-organisaties.

Samenwerkingspartners

- Servicecentrum MER-Sociaal domein
- Gemeenschappelijke regeling Westrom
- Regionale samenwerking Sociaal Domein Midden-Limburg-Oost: op het gebied van beleid, inkoop en business control.
- Gemeenschappelijke regeling Omnibuzz
- Module gemeenschappelijke Regeling beschermd wonen, maatschappelijke opvang, bemoeizorg en preventie
- Servicecentrum MER-Sociaal domein
- Veiligheidsregio Limburg Noord – GGD

Reguliere werkzaamheden

- Onderwijs (vroegschoolse educatie, leerplicht, leerlingenvervoer).
- Uitvoering subsidiebeleid.
- Uitvoering accommodatiebeleid.
- Uitvoering gezondheidsbeleid (GGD, positieve gezondheid, GALA, IZA).
- Uitvoering Sport- en beweegbeleid.
- Kinderopvang (voorschoolse educatie, convenant 2025-2028).
- Ondersteuning van inwonerinitiatieven.
- Bevorderen inwonersparticipatie.
- Doorontwikkeling huiskamer plus.

- Inzet ervaringsdeskundigheid.
- Inzet kansrijke start.
- Doorontwikkeling sociaal team.

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

1. Krachtige dorpen	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 5.506	- 6.576	- 6.240	- 5.767	- 6.300	- 6.286
Baten	725	843	483	457	407	408
Saldo van baten en lasten	**- 4.782**	**- 5.734**	**- 5.758**	**- 5.309**	**- 5.893**	**- 5.879**
Mutatie reserves						
Onttrekkingen	394	482	458	408	408	408
Mutatie reserves	**394**	**482**	**458**	**408**	**408**	**408**
Resultaat	**- 4.388**	**- 5.252**	**- 5.300**	**- 4.902**	**- 5.486**	**- 5.471**

Toelichting verschillen tussen begroting 2025 en begroting 2024.

De grootste wijzigingen in begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024 worden veroorzaakt door:

- In de begroting 2024 is eenmalig rekening gehouden met onze bijdrage aan een lokale bibliotheekvoorziening van € 55.000. Daarnaast was er een rijksbijdrage.
- Vanwege voortschrijdend inzicht rekenen we met lagere kapitaallasten basisonderwijs in verband met vertraging van projecten in dit kader. Dit betekent een lagere last in 2025 van € 84.000 ten opzichte van de begroting 2024.
- De gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio Limburg Noord stijgt met € 73.000 op basis van hun begroting.
- De regeling SPUK Sport is vooralsnog niet opgenomen in begroting 2025, vanwege de onzekerheid over de omvang van een mogelijke uitkering. In 2024 is een bedrag van € 115.000 begroot.
- In 2024 heeft een onttrekking aan de reserve accommodatiebeleid plaatsgevonden van € 24.000 i.v.m. de verlenging van de pilot buitenbaden. Deze onttrekking vindt in 2025 niet plaats.

Programma 2: Participatie, ondersteuning en zorg

Inleiding

Programma 2 gaat over de ondersteuning van inwoners met een hulpvraag. Wij gaan daarbij uit van nabijheid, maatwerk en empathie. We sturen op dorpsgericht en integraal samenwerken van professionals en vrijwilligers.

Programma 1 en programma 2 zijn nauw met elkaar verbonden en versterken elkaar, waarbij programma 1 vooral over de sociale basis en gemeenschap gaat en programma 2 over individuele ondersteuning.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Preventie en ondersteuning van inwoners

Wij willen de sociale basis versterken waarbij onze overtuiging blijft dat we de ingewikkelde hulp kunnen terugbrengen naar de menselijke maat. Onze droom voor de toekomst is dat in 2035 elke inwoner in Roerdalen:

- Voldoende mogelijkheden en kansen om mee te doen heeft;
- een plek heeft waar het prettig wonen is, voor jong én oud;
- de beschikking heeft over laagdrempelige en toegankelijke hulp, die dichtbij beschikbaar is.

We geven hiermee ook invulling aan landelijke ontwikkelingen zoals de hervormingsagenda Jeugd. We zetten in op normalisering, integraal benaderen van de hulpvragen en het lokaal organiseren van vrij toegankelijke zorg. Hiermee investeren we in de bestaanszekerheid van onze jeugdige inwoners.

We verwachten dat deze investering in onze jeugd op lange termijn leidt tot:

- Een vermindering van het beroep op voorzieningen op basis van Wmo, Participatiewet en de gezondheidszorg, en;
- een kleinere kans dat jeugdigen ten prooi vallen aan criminele activiteiten.

Strategisch programmadoel: zelfredzame inwoners die kunnen deelnemen in de samenleving

Tactisch doel 1: Inwoners hebben de rust en ruimte om zich te ontwikkelen en mee te doen in de samenleving.

We zien bestaanszekerheid als een brede maatschappelijke opgave. *Daarom pakken we* deze opgave samen met de Roerdalense samenleving (inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties) aan. *Opgavegericht werken betekent ook ruimte* voor innoveren, transformeren, leren en experimenteren.

De eerste stap bij deze gemeenschapsopgave is om samen met zoveel mogelijk betrokken partijen tot een gezamenlijke definitie te komen van de opgave. In 2024 hebben we in beeld gebracht wie betrokken zijn en welke inspanningen worden geleverd om bij te dragen aan vergroten van bestaanszekerheid. Met als resultaat een breed gedragen definitie van de maatschappelijke opgave

bestaanszekerheid én een gezamenlijke agenda voor de komende tien jaar. In die periode staat de uitvoering van de gezamenlijke agenda centraal. Eind 2025 kijken we samen naar de eerste resultaten van onze aanpak en stellen we bij waar nodig.

Actie 1: We vergroten de bewustwording rondom bestaans(on)zekerheid

Resultaat:

- Inwoners hebben meer kennis over *bestaanszekerheid,* begrip voor elkaar en voor de gemeente en weten elkaar beter te vinden.

Actie 2: We voeren de acties die uit de bijeenkomsten 2024 voortkomen uit. Dat doen we samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Resultaat:

- Afhankelijk van de acties die eind 2024 bekend zijn.

Actie 3: We zetten in op een integrale aanpak, samen met onze partners in het sociaal domein én binnen de gemeentelijke organisatie.

We versterken de samenwerking tussen de domeinen zorg, participatie en inkomen. Deze integrale aanpak biedt onze inwoners, jong en oud niet alleen betere ondersteuning op korte termijn, maar vergroot ook hun kansen op een succesvolle en zelfstandige toekomst.

Wij investeren in een eenduidige aanpak binnen de toegang tot de (jeugd)zorg. Deze aanpak stelt ons in staat om de oorzaken van problemen beter te begrijpen en effectief aan te pakken. Deze investering zal bijdragen aan de ontwikkeling van onze jeugd, zodat zij in de rest van hun leven meer kunnen bereiken dan zonder deze ondersteuning mogelijk zou zijn.

Resultaat:

- Eén eenduidige aanpak naar inwoners met een hulpvraag op het gebied van financiën, wonen en/of zorg. Dit betekent dat we achter de schermen een alliantie vormen, met een gezamenlijk afgestemd aanbod en samenwerking. De inwoner wordt door één persoon begeleid. Dat kan een (ervaringsdeskundig) professional of vrijwilliger zijn.

Actie 4: Uitvoering geven aan de resultaten van het onderzoek naar de mogelijkheden van een lokaal Mensontwikkelbedrijf (MOB)

Het eigenaarschap van Westrom wordt per 1 januari 2025 anders ingericht, met als gevolg dat de oude doelgroep (Wet Sociale Werkvoorziening) wordt begeleid binnen het MOB in Roermond Voor de andere doelgroepen binnen de Participatiewet bekijken we de mogelijkheden van het opzetten van een lokaal MOB in Roerdalen. We kijken hierbij hoe we complementair kunnen zijn aan de ontwikkelingen bij onze collega MER gemeenten. Ook blijft de mogelijkheid tot het inkopen van trajecten bij onder andere het MOB Roermond blijft hierbij overeind. De resultaten van het onderzoek worden samen met een voorstel voor het vervolg aan u voorgelegd.

Resultaat:

- Een onderzoek naar de opzet en een voorstel voor de invulling van een lokaal Mensontwikkelbedrijf.

Tactisch doel 2: Mensen met een hulpvraag kunnen makkelijk terecht, worden sneller en beter geholpen en voelen zich gehoord.

Actie 1: Lokale aanpak Jeugd en Jongeren
Wij verwachten medio 2025 het plan lokale aanpak Jeugd en Jongeren (inclusief ontwikkelingen hervormingsagenda) aan uw raad voor te leggen. Met deze aanpak geven we vorm en inhoud aan de opdracht uit de Hervormingsagenda jeugd en ons lokale jeugd en jongerenbeleid. Tot slot nemen we deze aanpak mee in de herijking van het accommodatiebeleid.

Resultaat:

- Een lokaal plan van aanpak Jeugd en Jongeren, waarbij de ontwikkelingen van de Hervormingsagenda Jeugd zijn meegenomen.

Actie 2: Het ontwikkelen van het visiedocument beschermd wonen en maatschappelijke opvang
Op dit moment hebben we in Roerdalen geen locatie voor beschermd wonen en/of maatschappelijke opvang. We hebben in de regio Midden en Noord-Limburg afgesproken dat we gezamenlijk zorgen voor voldoende woningen binnen beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Dat betekent dat er in samenwerking met de MER-gemeenten wordt gewerkt aan een goede invulling van deze woonbehoefte voor 2025 en daarna.

Resultaat:

- Een visiedocument Beschermd Wonen & Maatschappelijke opvang MER.

Actie 3: Herontwerp arbeidsmarktregio
Regionaal werken we aan een herinrichting van de arbeidsmarktregio gericht op toegankelijke integrale en ontschotte dienstverlening voor iedereen die dat nodig heeft. Dit doen we volgens het ‘no wrong door’ principe, zodat niemand te maken krijgt met loketten waar hij of zij niet verder geholpen kan worden en weer wordt doorverwezen naar een andere plek.
De aanleiding hiervoor is dat de ambities en doelen in onze Arbeidsmarktregio(AMR) de afgelopen jaren zijn verbreed en het Rijk verwacht dat we per 1 januari 2026 een regionaal werkcentrum hebben. We richten ons naast maatwerkondersteuning aan mensen met een arbeidsbeperking en afstand tot de arbeidsmarkt, ook op ondersteuning van werk naar werk en een leven lang ontwikkelen. Daarnaast werken we rond strategische maatschappelijke opgaves met partners samen op de snijvlakken van arbeidsmarkt, economie en onderwijs. Deze ambities en doelen zijn minder scherp in wettelijke kaders over regionale samenwerking meegegeven en zij hebben geleid tot complexiteit en onduidelijkheid in het netwerk. Hieruit komt de behoefte voort om samen te kijken naar een betere structurering van de AMR.

Begroting Werkgeverservicepunt (WSP)
Voor 2025 is een bedrag van €50.000 begroot voor uitbreiding bij het WSP. Deze uitbreiding is nodig omdat de doelgroep veranderd is ten opzichte van de start van het WSP. Er zijn o.a. meer jobcoaches nodig om de mensen te begeleiden. We nemen deze kosten nu incidenteel mee voor 2025 en onderzoeken de mogelijkheden van een regionaal werkcentrum. Dit kan mogelijk invloed hebben op de kosten voor de toekomst.

Resultaat:

- In 2025 starten we met het regionaal werkcentrum. Op 1 januari 2026 moet het regionaal werkcentrum er volledig staan en bieden we toegankelijke, integrale en ontschotte dienstverlening voor iedereen die dat nodig heeft.

Samenwerkingspartners

- Servicecentrum MER-Sociaal domein.
- Gemeenschappelijke regeling Westrom.
- Regionale samenwerking Sociaal Domein Midden-Limburg-Oost: op het gebied van beleid, inkoop en business control.
- Gemeenschappelijke regeling Omnibuzz.
- Module gemeenschappelijke Regeling beschermd wonen, maatschappelijke opvang, bemoeizorg en preventie.
- Veiligheidsregio Limburg Noord – GGD.

Reguliere werkzaamheden

De reguliere werkzaamheden in dit programma houden verband met het organiseren van formele ondersteuning voor onze kwetsbare inwoners op het gebied van jeugd, Wmo, participatie, werk en inkomen en arbeidsmarkt.

- Beleid werk en inkomen
- Arbeidsmarktbeleid
- Begeleiding statushouders en migranten
- Opvang Oekraïners
- Aanpak bemoeizorg
- Ondersteuning mantelzorg
- Beleid en inkoop jeugd
- Beleid en inkoop wmo
- Beleid inburgering

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

2. Participatie, ondersteuning en zorg	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 30.020	- 35.188	- 28.658	- 28.037	- 27.925	- 27.927
Baten	8.451	11.171	6.201	6.581	6.180	6.218
Saldo van baten en lasten	**- 21.569**	**- 24.017**	**- 22.458**	**- 21.456**	**- 21.745**	**- 21.708**
Mutatie reserves						
Toevoegingen	-	-	-	-	-	- 37
Onttrekkingen	707	669	63	-	-	-
Mutatie reserves	**707**	**669**	**63**	**-**	**-**	**- 37**
Resultaat	**- 20.862**	**- 23.348**	**- 22.395**	**- 21.456**	**- 21.745**	**- 21.746**

Toelichting verschillen tussen begroting 2025 en begroting 2024.

De grootste wijzigingen in begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024 worden veroorzaakt door:

- De gemeentelijke bijdrage (exclusief projecten) aan het sc MER is op basis van hun begroting € 188.000 lager dan in 2024.
- We verwachten in 2025 een stijging van de jeugdzorgkosten, inclusief de stijging van de subsidie aan het CJG, met € 226.000.
- De inzet van de XL-groep is in 2025 geraamd voor een bedrag van € 50.000.
- In zowel de baten alsook de lasten zijn in 2024 SPUK middelen opgenomen die voor 2025 vooralsnog niet (volledig) zijn begroot. Het gaat onder andere om de navolgende SPUK regelingen:
    - Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne € 3,8 mln.,
    - Onderwijsachterstandenbeleid € 203.000,
    - Wet inburgering 2021 € 890.000,
    - Aanpak energiearmoede € 254.000 en
    - Algemene bijstand, LKS, IOAW, IOAZ en Bbz 2004.

  Zodra de informatie voor het jaar 2025 bekend is zal de begroting 2025, indien aan de orde, middels de reguliere begrotingscyclus worden gewijzigd.
- In de begroting 2025 is rekening gehouden met de aangevraagde vangnetuitkering van € 150.000.
- De rijksbijdrage en de gemeentelijke bijdrage aan de Westrom zijn respectievelijk begroot aan de hand van de meicirculaire 2024 en op basis van hun begroting. Dit zorgt voor een daling in de kosten van € 300.000 in 2025.
- De kosten van verleende kwijtschelding op het gebied van afvalstoffenheffing en rioolrecht worden doorberekend in de tarieven voor deze heffing en recht. Dit zorgt voor een voordeel in 2025 van € 132.000.

Programma 3: Veilige dorpen

Inleiding

Dit programma bouwt voort op de vooruitgang die we de afgelopen jaren hebben geboekt met betrekking tot de onderwerpen leefbaarheid en veiligheid. In lijn met de centrale thema's wonen en bestaanszekerheid. Onze visie is om van elk dorp een plek te maken waar mensen floreren en waar de gemeenschap sterk is. We geloven in het creëren van veilige, leefbare dorpen die niet alleen vrij zijn van geweld en criminaliteit, maar ook plekken waar gemeenschappen kunnen groeien en zich ontwikkelen. We zien een toekomst waarin onze inwoners vol vertrouwen deel uitmaken van een samenleving die hun veiligheid waarborgt en hun welzijn bevordert.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: veilige en leefbare dorpen.

Door te investeren in preventie en bewustwording, creëren we een duurzame basis voor een veilige en leefbare omgeving. Zo breiden we bijvoorbeeld de doelgroep van de Risk Factory uit naar het voortgezet onderwijs voor de periode 2024-2027. Daarnaast richten we ons op het informeren van onze inwoners over de risico's van cybercriminaliteit en signalen van ondermijning. We bieden daarbij verschillende meldkanalen aan, waaronder de mogelijkheid om anoniem te melden. Daarnaast willen we verder gaan dan alleen preventie en bewustwording. Wanneer onze inwoners en partners ons van signalen voorzien, zullen we proactief optreden om criminaliteit te stoppen.

Tactisch doel 1: Samen met onze veiligheidspartners voorkomen en beperken we de risico's dat inwoners slachtoffer worden van criminaliteit of overlastsituaties. Waar mogelijk beëindigen we de situatie.

Actie 1: Inzetten ACT!
Bij de aanpak van ondermijning schakelen we het regionaal ACT! interventieteam in. Indien nodig zullen ook andere overheidspartners worden ingeschakeld. Denk aan politie, douane, arbeidsinspectie, belastingdienst en FIOD. Tijdens controles wordt breder gekeken dan alleen naar drugscriminaliteit, prostitutie en witwassen. We kijken ook naar zaken als illegale bewoning, vergunningen, uitkeringsfraude, arbeidsuitbuiting, brandveiligheid en milieudelicten.

Resultaat:

- We zijn zichtbaar in de wijken bij het bestrijden van ondermijnende criminaliteit, waardoor we het vertrouwen van de bewoners versterken en criminaliteit sneller kunnen signaleren en aanpakken. Daarnaast verstoren we criminele netwerken om onze samenleving leefbaar te houden.

Actie 2: Controleren spookbewoning
Woningen die voor spookbewoning worden gebruikt, zijn vaak betrokken bij criminele activiteiten zoals drugshandel, illegale prostitutie of witwassen. We onderzoeken woningen waar signalen van spookbewoning zijn en voeren daarop gerichte controles uit.

Resultaat:

- Structurele en projectmatige controles waardoor mogelijke illegale praktijken worden opgespoord en aangepakt.

Actie 3. Inzet XLGroup
Ook in Roerdalen hebben we te maken met jongeren die betrokken zijn bij strafbare feiten. Zonder juiste begeleiding kan het zijn dat jongeren verder dreigen te ontsporen en andere jongeren hierin meenemen. We maken ons in dat kader extra zorgen om de kwetsbare en daarmee beïnvloedbare jongeren. Deze jongeren kunnen zich ontwikkelen tot criminele jeugdgroepen met een ondermijnend karakter.

XLGroup is gespecialiseerd in de aanpak van deze complexe problematiek en zorgt voor een integrale aanpak waarin nauw wordt samengewerkt met zorg en veiligheidspartners in de keten. Met deze aanpak zorgen we voor regie en de juiste zorg of aanpak op het juiste moment.

Resultaat:

- Met de inzet van XLGroup zorgen we voor regie. We hebben zicht op de behoefte van de jongeren. We zijn hierdoor beter in staat maatwerk te leveren en voorkomen dat kwetsbare jongeren negatief worden beïnvloed.

Actie 4: Project Natuurbrand management 2024-2027
Als gevolg van klimaatverandering worden we geconfronteerd met een groeiend gevaar van onbeheersbare bos- en natuurbranden. We erkennen het belang van voortdurende en intensieve grensoverschrijdende samenwerking tussen onze organisaties voor bos- en natuurbeheer en de brandweer. Gezien de escalerende dreiging, zetten we ons volledig in om te voorkomen dat bosbranden steeds vaker onbeheersbaar worden. We verwachten dat hiervoor Europese subsidie beschikbaar komt.

Resultaat:

- Een uitgevoerd project Natuurbrand management 2024-2027, INTERREG VI – A, binnen het Grenspark Maas Swalm Nette in samenwerking met alle betrokken sectoren.

Samenwerkingspartners

- Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN)

Reguliere werkzaamheden

- Borgen van de rampenbestrijding en crisisbeheersing.
- Gemeentelijke processen oranje kolom.
- Advisering grootschalige evenementen.
- Advisering bij explosievenonderzoeken.
- Schakel tussen zorg en veiligheid.
- Regie Vangnetoverleg (Integrale aanpak complexe casuïstiek, Bemoeizorg en zorgmijders).
- Regie Hoarding, ernstig vervuilde woningen en verplichte zorg.
- Zorg- en Veiligheidshuis Midden-Limburg (Integrale aanpak complexe casuïstiek in combinatie met criminaliteit).
- Handhaving Openbare orde en veiligheid (toezicht, handhaving en buurtbemiddeling).
- Aanpak ondermijnende criminaliteit (Bibob-toets, Damoclesbeleid, integrale controles.
- Cybercrime.
- Radicalisering en polarisatie.

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

3. Veilige dorpen	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 2.449	- 2.638	- 2.499	- 2.513	- 2.516	- 2.516
Baten	220	56	56	56	56	56
Saldo van baten en lasten	**- 2.229**	**- 2.583**	**- 2.444**	**- 2.458**	**- 2.461**	**- 2.461**
Resultaat	**- 2.229**	**- 2.583**	**- 2.444**	**- 2.458**	**- 2.461**	**- 2.461**

Toelichting verschillen tussen begroting 2025 en begroting 2024.

De grootste wijzigingen in begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024 worden veroorzaakt door:

- De gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio Limburg Noord daalt voor de onderdelen rampenbestrijding en brandweer met € 54.000 op basis van hun begroting.
- Middels de meicirculaire 2024 ontvangen we een suppletie-uitkering ‘Bommenregeling’ van € 78.000 die doorbetaald wordt aan derden. Dit zorgt in 2024 voor hogere kosten.

Programma 4: Economie, Natuur, Toerisme, Cultuur en Duurzaamheid

Inleiding

Het doel van dit programma is om nieuwe, duurzame mogelijkheden op het gebied van recreatie, toerisme, natuur, cultuur en wonen te creëren. Deze onderwerpen vormen de economische motor van onze gemeente, waarbij we daar waar het meerwaarde biedt de samenwerking opzoeken, zowel gemeentegrensoverschrijdend maar ook met andere partners. Bestaande werkgelegenheid kunnen we hiermee in stand houden en er ontstaat (in)direct werkgelegenheid voor onze inwoners. Door de versterking worden we aantrekkelijker als woon-, werk en leef-gemeente. Een belangrijk onderdeel is de uitvoering van het nieuwe beleidskader Recreatie en Toerisme.

Met de Koers duurzaamheid 2050 geven we richting aan de duurzame ontwikkeling van onze gemeente. Het gaat zowel om duurzame energie als klimaatadaptatie en versterken van de biodiversiteit. We dragen bij aan realisatie van nieuwe natuur. Daarnaast werken we aan de toekomst van een sterk Nationaal Park.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: bevorderen van duurzaamheid en het versterken van de gebiedsgerichte ruimtelijke, sociale en economische samenhang.

Roerdalen is een grensgemeente. Als we een cirkel rondom Roerdalen trekken met een doorsnee van 30 kilometer, dan valt een groot deel van deze cirkel in Duitsland. Het is dus logisch om samen te werken met onze Duitse partners. Wij zetten ons Euregionaal in en ook dat biedt nieuwe kansen. Verder werken we samen in de Samenwerking Midden-Limburg, Nationaalpark (De Meinweg) nieuwe Stijl, OML en in Keyport.

Het Rijk trekt steeds meer de regie naar zich toe (‘Nationale regie op de ruimtelijke ordening’) en laat daarbij steeds meer taken door de gemeenten uitvoeren. Nederland staat voor een groot aantal opgaven, die allemaal gerealiseerd moeten worden in een klein land, waar ruimte schaars is. Op het moment dat een Nationaal Programma ontwikkeld wordt, doet zich de tijdelijke mogelijkheid voor om vooraf in (sub)regionaal verband of op provinciaal niveau invloed uit te oefenen op de nadere concretisering van het desbetreffende programma. Het aantal programma’s dat in een gestage stroom over Nederland uitgerold wordt en dat op provinciaal en regionaal niveau uitgewerkt moet worden is omvangrijk. Dit leidt tot extra werk en de reguliere capaciteit voor deze opgaven komt daarmee nog meer onder druk te staan. Het niet deelnemen aan het ontwikkelproces betekent ook minder aandacht voor de Roerdalense belangen. Daarmee hebben wij ook minder invloed op de regels voor eventuele middelen (subsidies).
Naast de programma’s waar we nog beperk invloed kunnen uitoefenen, legt het Rijk soms ook opgaven op, zonder capaciteit en middelen ter beschikking te stellen. De ontwikkeling van een grote ondergrondse leidingenstrook door onze gemeente (Delta Rhine Corridor) is nog onzeker maar is wel een concreet voorbeeld. Deze leidingenstrook doorkruist waardevolle gebieden, zoals de Meinweg, het Roerdal en Munnichsbos. Hoewel wij begrijpen dat deze ontwikkeling kansen biedt voor de verduurzaming van Limburg heeft het realiseren van de corridor een grote impact op onze gemeente. Een ander voorbeeld is het ‘Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee’ (VAWOZ). daarvoor wordt in onze gemeente een leidingstrook voorzien. Deze leidingstrook moet de voormalige Clauscentrale in Maasbracht verbinden met de Delta Rhine Corridor.

Ondanks het belang voor Roerdalen blijven wij, gezien de druk op de capaciteit en de middelen, selectief met waar wij als Roerdalen de focus op leggen. Om de belangen zo integraal mogelijk in te

kunnen brengen, vraagt deze manier van werken (programmatisch werken) ook meer van de capaciteit van andere collega's en teams dan voor het reguliere werk beschikbaar is.
Momenteel ligt de focus op deelname c.q. doorstart van het proces rondom de gebiedsvisie De Meinweg, op het Programma Waterveiligheid (programma 6) en het Programma Woningbouw (programma 5).

Tactisch doel 1: Aan de slag met het omgevingsplan.

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De Omgevingswet gaat over de volledige fysieke leefomgeving en kent 6 kerninstrumenten. Het omgevingsplan is een van deze instrumenten. In het omgevingsplan stelt de gemeente regels voor de fysieke leefomgeving. Zo kan de gemeente vergunningplichten of maatwerkvoorschriften opnemen. Het omgevingsplan vervangt het bestemmingsplan en andere regels die betrekking hadden op de fysieke leefomgeving.

Op dit moment heeft de gemeente een omgevingsplan van rechtswege met een tijdelijk deel. De regels uit de oude bestemmingsplannen en een aantal gemeentelijke verordeningen maken hier deel van uit. Ook zijn er rijksregels, zoals het vergunningsvrij bouwen, bij de gemeente neergelegd (de zogenaamde bruidsschat).

In 2025 starten we met het omvormen van het tijdelijke omgevingsplan naar een omgevingsplan. Hiervoor heeft de gemeente tot 2032 de tijd.
Voor het uitvoeren van het programmaplan Omgevingswet is een bestemmingsreserve ingesteld waaruit de kosten van de werkzaamheden worden gedekt.

Actie 1: Van bestemmingsplan naar Omgevingsplan
Het omvormen van het tijdelijk omgevingsplan naar een omgevingsplan nieuwe stijl kost veel tijd. Het gaat om een grote hoeveelheid aan regels die verwerkt moet worden. Niet alleen regels uit alle bestemmingsplannen, maar ook uit verordeningen en regels vanuit de gemeente, Provincie en het Rijk. Externe ondersteuning bij dit proces is noodzakelijk. In 2025 starten we met de voorbereidende werkzaamheden. Dit doen wij projectmatig.

De voorbereidende werkzaamheden bestaan uit:

- Het opstellen van uitgangspunten voor de opbouw en structuur van het omgevingsplan Hierbij maken we gebruik van het door de raad vastgestelde 'Keuzenotitie omgevingsplan'.
- Het voorbereiden van aanbesteding ten behoeve van het contracteren van een partij die helpt met het opstellen van het Omgevingsplan.

Resultaat:

- Uitgewerkte uitgangspunten over de regels en systematiek van het omgevingsplan waarmee we zorgen voor een toegankelijk omgevingsplan.
- Een opgesteld programma van eisen op basis van de uitgangspunten waarmee we het aanbestedingstraject kunnen starten.

Tactisch doel 2: Natuur realiseren en klimaatbestendiger maken

Actie 1: Klimaatbestendige natuurontwikkeling
We streven in Roerdalen naar een gezonde mix van multifunctionele, natuurlijke bossen, natuurterreinen met hoge biodiversiteit en landschapselementen die een bijdrage leveren aan de beleving van het landschap.

Door de klimaatverandering staat de gezondheid van de bos- en natuurterreinen onder druk. De komende jaren werken we verder aan het klimaatbestendiger maken van onze natuur- en bosterreinen. We werken ook aan beheers- en inrichtingsmaatregelen ter verbetering van de natuurkwaliteit en voor bos- en natuurbrandpreventie. Ook werken we aan initiatieven die biodiversiteit stimuleren. Hierbij houden we rekening met de natuurdoelen die gesteld worden vanuit de Natura 2000 beheerplannen.
Deze omvormingen kosten tijd en geld en staan voor nu gepland tot en met 2031. Voor de diverse maatregelen die uitgevoerd worden, vragen wij de beschikbare subsidiemogelijkheden aan.

Zelf ontwikkelen wij geen nieuwe natuur, maar wij nemen als grondeigenaar wel deel aan initiatieven die natuurontwikkeling stimuleren, zoals het Flinke Ven.

Resultaat:
- 50 ha bosverjonging tot 2031.
- Gerealiseerde herstelmaatregelen in onze Natura 2000 gebieden voor onze Natura 2000 doelsoorten (bijvoorbeeld de boomleeuwerik in Nationaal Park de Meinweg).
- Een kwaliteitsimpuls van 200 ha bos, door bijvoorbeeld de bodemstructuur te verbeteren en andere soorten ertussen te planten.

Tactisch doel 3: (Door)ontwikkeling recreatie, toerisme en cultuur

In 2024 zijn we begonnen met de uitvoering van het Beleidskader Recreatie en Toerisme gemeente Roerdalen 2023 – 2027. Binnen dit kader werken we aan de volgende strategische visie: Wij streven naar kwaliteit van ons recreatief-toeristisch product. Daarnaast vinden we het belangrijk dat onze ondernemers economisch voordeel behalen, maar alleen als dit in balans blijft met de kleinschaligheid van onze gemeente.

We werken aan deze visie op basis van onderstaande speerpunten:
- Versterken
- Vernieuwen en innoveren
- Samenwerken
- Positioneren.

Resultaat:
- Een nieuw opgericht promotieplatform die wordt opgericht krachten bundelt, nieuwe producten ontwikkelt, kennis uitwisselt en netwerkt, aanjaagt, verbindt en initieert.
- Een opgesteld recreatief-toeristisch profiel waarmee we de komende 4 jaar de gemeente gaan ‘verkopen’.
- Uitvoering geven aan het ‘Paardensportplan Roerdalen 2030’ samen met alle hippische partners.
- Uitvoering van het project met betrekking tot de ontsluiting van erfgoed met belevingswaarde te bevorderen.
- Uitvoering geven aan een project voor het ontwikkelen van het concept om vijf Midden-Limburgse natuurgebieden thematisch aan elkaar te verbinden.
- Opening van de eerste toeristische overstappunten, genaamd “Limburgse Eikpunten’ in Midden-Limburg en Roerdalen.
- Ontwikkeling, inrichting en in gebruik name van een provinciale toeristische-recreatieve datatool.
- Uitvoering van het plan met betrekking tot bovenregionale promotie.

Tactisch doel 4: Gezond ondernemersklimaat stimuleren

Gemeente Roerdalen is een gemeente waarin ondernemers de ruimte krijgen om te ondernemen. Om dit te stimuleren zetten we in op het verbinden van overheid, bedrijfsleven, onderwijs en maatschappelijke organisaties. Met deze samenwerking willen we een bijdrage leveren aan het ondernemersklimaat, regels vereenvoudigen, faciliteren in arbeidsmarkt en innovatie, en kennisontwikkeling stimuleren.

In 2025 gaan we verder met de lijn die we hebben ingezet. We investeren in de relatie met onze ondernemers en blijven zoeken naar kansen en ontwikkelingen voor onze ondernemers.

We gaan een beoordelingsmatrix opstellen waarmee we (deels) stoppende agrarische bedrijven faciliteren om nieuwe activiteiten te ontplooien. Hiermee komen we tegenmoet aan de behoefte om een goede invulling te geven aan vrijkomende agrarische bebouwing (vab's).

Resultaat:

- We gaan een beoordelingsmatrix opstellen waarmee we (deels) stoppende agrarische bedrijven faciliteren om nieuwe activiteiten te ontplooien (vab's).
- In het kader van het uitbreiden van onze bedrijventerreinen, bij voorkeur nabij bestaande terreinen, gaan we de haalbaarheid toetsen voor vooralsnog één uitbreidingsgebied.

Tactisch doel 5: Bevorderen duurzame energie.

We hebben de afgelopen jaren in Roerdalen hard gewerkt aan de energietransitie. De wereld heeft in die tijd niet stil gestaan. Daarom hebben we een nieuwe koers voor duurzaamheid ontwikkeld. Hierin werken we met een scherpere focus naar onze doelen voor 2030 en 2050 toe. We borduren voort op het Actieplan Duurzame Energie Gemeente Roerdalen 2019-2022. We verbreden van energie naar klimaat. We koppelen de onderwerpen natuur, biodiversiteit en water aan onze ambities op het gebied van duurzame energie. De duurzaamheidskoers gaat over samen verantwoordelijkheid nemen in de duurzaamheidsopgave. Inwoners hebben dan ook actief meegewerkt aan de nieuwe koers. We willen de uitvoering ook samen oppakken.

Kerndoelen:

- In 2050 is alle energie die we gebruiken duurzaam.
- In 2030 besparen we 20% aardgas ten opzichte van 2021.
- Uiterlijk in 2030 hebben we voor alle woningen in beeld wat de mogelijkheden zijn om aardgasvrij te worden.
- We beginnen in Vlodrop met een gebiedsaanpak rondom het verminderen van het aardgasverbruik en schalen daarna op.
- We werken een koers uit voor de klimaataanpak voor natuur en water.
- We zetten in op het besparen van 55% CO2 in 2030 en 100% in 2050.

Een belangrijke randvoorwaarde om onze kerndoelen te behalen, is ruimte op het stroomnet. Momenteel is er nog steeds sprake van netcongestie. Samen met Enexis starten we in 2025 met de uitvoering om de stroomnetten te verzwaren. Daarnaast volgen we de ontwikkelingen rondom het energiesysteem in de omgeving van Maasbracht, de landelijke en provinciale ontwikkelingen rondom

de Delta Rhine Corridor, verkenning aanlanding wind op zee (VKWOZ) en de ontwikkelingen in de RES-NML.

We werken aan onze kerndoelen via vijf thema's, hieronder benoemd als acties.

Actie 1: Duurzame opwek
In actieplan 2019-2022 hebben we de ambitie uitgesproken om tot 2030 grootschalige duurzame opwek (totaal 75MW) binnen onze gemeentegrenzen te realiseren. Op dit moment ontwikkelen we ons eigen zonneveld naast de stort in Montfort. Daarnaast faciliteren we drie commerciële zonnevelden.

Voor wat betreft kleinschalige opwek loopt het zonnepanelenproject Roerdalen af in 2025. In verband met de onduidelijkheid over de afschaffing van de salderingsregeling en de teruglevertarieven die sommige energieleveranciers hanteren, merken we terughoudendheid van onze inwoners om deel te nemen. We zoeken daarom naar mogelijkheden om binnen de ruimte van het project onze inwoners te helpen.

Resultaat:
- We realiseren in 2025 ons eigen zonnepark: zonnestation Montfort (mits rendabel).
- We ronden het zonnepanelenproject Roerdalen af met maximaal 300 daken.

Actie 2: Warmtetransitie

Het hoofddoel is dat onze inwoners steeds minder aardgas gebruiken en stappen richting aardgasvrije woningen zetten. We hebben onze inwoners de afgelopen jaren volop geïnformeerd en gestimuleerd om met hun eigen woonomgeving aan de slag te gaan. De samenhang tussen de TransitieVisie Warmte (TVW) en ons isolatieprogramma is groot. We hebben aandacht voor koop- en huurwoningen, corporatief en commercieel bezit, gedrags- en technische maatregelen en de korte- en middellange termijn. Daarnaast blijven we zoeken naar kansen om nieuwe innovatieprojecten op te starten en blijven we initiatieven op dit vlak volgen. Zo hebben we specifieke aandacht om inwoners in energiearmoede te ondersteunen.

Resultaat:
- De energiecoaches maken van 100 woningen een woningscan.
- Het sociaal klusteam bezoekt 50 huishoudens om kleine verduurzamingsmaatregelen aan te brengen.
- We voeren de verduurzaming van de eerste woningen in Vlodrop-Oost uit. In 2025 hebben we concrete plannen om tot de uitvoering van de verduurzaming van 50 woningen over te gaan.
- We leveren een Soorten Management Plan (SMP) op om de beschermde dieren in beeld te hebben en te weten waarmee bij het isoleren rekening gehouden moet worden.
- We bieden 500 eigenaren van woningen met slechtere energielabels aan, om gebruik te maken van het Nationaal Isolatie Programma (NIP).
- We hebben de eerste tranche van de Gemeentelijke VerduurzamingsRegeling (GVR) afgerond en vervolgstappen bepaald.
- We starten met een plan om, naast woningeigenaren, ook de huurders (particulier en sociaal) verder te helpen met het bereiken van de duurzaamheidsdoelstellingen van 2030.

Actie 3: Duurzame natuur en biodiversiteit
Net als onze inwoners en partners beschouwen we natuur en biodiversiteit als onderdeel van duurzaamheid en klimaat. We gaan samen met onze inwoners en partners verder invulling geven aan het thema duurzame natuur en biodiversiteit. Deze ambities leggen we vast in het

Groenstructuurplan. Het gaat hier om al het groen in onze gemeente; zowel in de openbare ruimte als bij onze inwoners, ondernemers en partners. Dit zal verder in programma 6. worden toegelicht.

Resultaat:
- De ambities met duurzame natuur en biodiversiteit opnemen in het Groenstructuurplan.
- We faciliteren onze inwoners in een pilot om groen en biodiversiteit te stimuleren in gebiedsgerichte aanpakken.
- Een gerealiseerde groene parkeerplaats bij de MFA Vlodrop.
- We starten met de omvorming van een aantal van onze lanen met klimaatbestendige soorten.

Actie 4: Duurzame waterhuishouding
Voor water geldt hetzelfde als voor natuur en biodiversiteit. We werken al lange tijd aan een gezonde waterhuishouding. We ontwikkelen dat continu door. De verbinding met natuur en energie kunnen we verbeteren. We streven ernaar dat veel meer samen met onze inwoners op te pakken. We staan samen aan de lat en kunnen elkaar helpen. Het afkoppelen en opvangen van water in tuinen en in de openbare ruimte in de buurten, waar raakvlakken met ons thema zijn, staat in programma 6.

Resultaat:
- We hebben eind 2025 de ambities over duurzame waterhuishouding bepaald.

Actie 5: Maatschappelijk vastgoed en openbare ruimte
We hebben beleid voor ons vastgoed nodig, waarin verduurzaming een belangrijke rol speelt. De toekomstige behoefte aan het vastgoed en het gebruik ervan, wegen net als de bredere investeringen in het vastgoed mee. Het accommodatiebeleid hoort in programma 1, en heeft raakvlakken met dit thema.

Resultaten:
- Na vaststelling van het accommodatiebeleid maken we het meerjarenplan verduurzaming vastgoed.
- Geplaatste zonnepanelen bij één van onze gebouwen.
- Bij 3 sportverenigingen wordt de vervanging van traditionele verlichting naar LED-verlichting gerealiseerd.

Tactisch doel 6: Afronden lopende projecten investeren om te renderen

Een onderdeel van de aanpak Roerdalen in Balans is het vergroten van inkomsten door te investeren in projecten die structureel geld opleveren. We combineren dit met het realiseren van inhoudelijke doelen op het gebied van duurzaamheid en wonen. Al deze ontwikkelingen dragen bij aan een kwalitatief goed woon- en leefklimaat en zijn daardoor op verschillende niveaus verbonden met bijvoorbeeld programma 3 (Veilige dorpen), programma 5 (Wonen) en programma 6 (Groenbeheer).

Actie 1: Plan van aanpak investeringen
Voor het project investeren om te renderen is in 2022 een onderzoek opgestart naar de realisatie van een reclamemast langs de A73. Dit haalbaarheidsonderzoek is in 2024 afgerond. In hetzelfde jaar hebben we het aanbestedingstraject gestart om een partij te vinden die de reclamemast gaat plaatsen en exploiteren.
Uitgangspunt van de aanbesteding is dat de uiteindelijke opdrachtnemer het recht krijgt om gedurende een bepaalde periode de reclamemast te exploiteren en uit de verkoop van advertentieteksten inkomsten te genereren ter dekking van zijn eigen kosten. In ruil daarvoor wordt

er aan de gemeente een vergoeding betaald voor dit recht. Naar verwachting wordt de reclamemast in 2026 geplaatst en verwachten wij in dat zelfde jaar de eerste inkomsten.

We verwachten in 2025 de eerste inkomsten uit de reclame via de reclameborden binnen onze kerngrenzen.

Ook onderdeel van het plan van aanpak investeringen is het realiseren van extra pachtgronden door een actiever grondbeleid. Eén van de doelstellingen was om 9 hectare landbouwgrond aan te kopen. In totaal zijn er zowel in 2023 en 2024 ongeveer 7,5 hectare landbouwgrond aangekocht, waardoor er nog ruimte is om 1,5 hectare landbouwgrond aan te kopen binnen dit krediet. Dit willen we in 2025 afronden.

Resultaat:

- Een afgerond aanbestedingstraject voor de reclamemast langs de A73.
- Eerste gegenereerde inkomsten uit de reclameobjecten langs de wegen.
- Anderhalve hectare landbouwgrond aankopen.

Samenwerkingspartners

- Servicecentrum MER-Omgevingsdienst (Gemeenschappelijke Regeling)
- Grenspark Maas-Swalm-Nette (gemeenschappelijke regeling)
- Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML, vennootschap)
- Stichting Ons WCL (stichting)
- Regionale uitvoeringsdienst Limburg-Noord (gemeenschappelijke regeling)
- Euregio Rijn-Maas-Noord (overige verbonden partij)
- SML
- Keyport

Reguliere werkzaamheden

- Afronden ontwikkeling LOG Montfort.
- Economie.
- Recreatie en toerisme.
- Cultureel erfgoed/cultuur.
- Ruimtelijk beleid.
- Deelname aan diverse regionale samenwerkingsverbanden.
- Gebiedsontwikkelingen t.b.v. natuurontwikkeling).
- Samenwerking Nationaal Park.
- Deelname Samenwerking Midden-Limburg Ruimte.
- Inzet expertise andere collega’s voor de doelen van de Nationale Opgaven.

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 2.024	- 3.346	- 2.870	- 2.543	- 2.139	- 2.042
Baten	904	1.199	1.520	1.430	1.034	1.034
Saldo van baten en lasten	**- 1.120**	**- 2.147**	**- 1.350**	**- 1.113**	**- 1.105**	**- 1.008**
Mutatie reserves						
Toevoegingen	-	- 860	-	-	-	-
Onttrekkingen	275	1.670	289	139	119	39
Mutatie reserves	**275**	**810**	**289**	**139**	**119**	**39**
Resultaat	**- 845**	**- 1.337**	**- 1.061**	**- 974**	**- 987**	**- 969**

Toelichting verschillen tussen begroting 2025 en begroting 2024.

De grootste wijzigingen in begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024 worden veroorzaakt door:

- De grondruil Flinke Ven met de Provincie Limburg is in 2024 afgerond. In verband met deze grondruil waren in de begroting 2024 te betalen pachtontbindingen door de gemeente geraamd voor een bedrag van € 361.000. Deze kosten zijn in 2025 niet meer aan de orde.
- Hogere pachtopbrengsten van ad € 90.000. De hogere pachtopbrengsten zijn voor een belangrijk deel het gevolg van een bijstelling van de geraamde pachtopbrengsten op grond van de pachtnormen 2024.
- In 2025 is rekening gehouden met zowel de baten en lasten van de SPUK Lokale aanpak isolatie van € 200.000.

Programma 5: Woonomgeving

Inleiding

Zes dorpen en verschillende buurtschappen met een eigen identiteit, ingebed in een landelijke- en groene omgeving, maken dat het uitstekend wonen is in Roerdalen. Door allerlei (landelijke) ontwikkelingen staat dit wel onder druk.

Het Rijk neemt ook op het gebied van wonen steeds meer de regie. Nieuwe wetgeving rondom wonen en woningbouw is op komst en vooruitlopend hierop worden diverse lokale en regionale visies opgesteld. De nieuwe wetgeving legt steeds meer taken bij de gemeenten. In het voortraject zetten we ons in om ook binnen dit programma op regionaal en provinciaal niveau invloed uit te oefenen op de concretisering van de nieuwe wetgeving. Dit doen we door aandacht te vragen voor de kritische succesfactoren voor woningbouwplannen (subsidiemiddelen, capaciteit etc.) die belangrijke zijn voor de resultaten die wij als gemeente willen behalen. Deze ontwikkelingen kosten veel tijd en staan op gespannen voet met de inzet voor onze eigen begrotingsdoelen. Het vraagt om continue afwegen van de inzet van onze medewerkers voor het realiseren van concrete resultaten in Roerdalen en het beïnvloeden van de ontwikkeling van nieuwe plannen wetgeving van hogere overheden.

Bij het ‘bouwen naar behoefte’ gaat het niet alleen om het aantal woningen, maar ook om woningen die passen bij de behoefte van onze inwoners. Daarmee dragen we bij aan bestaanszekerheid. Het verduurzamen van de bestaande, veelal particuliere woningvoorraad sluit aan bij onze duurzaamheidsopgave.

We geven prioriteit aan woningbouw en willen de komende vier jaar 500 nieuwe woningen bouwen. Daarmee dragen we bij aan het uitvoeren van de Woondeal. De landelijke subsidiemogelijkheden zijn te beperkt. We blijven regionaal samenwerken aan betere ondersteuning door het Rijk. Dat doen we ook via het traject ‘Elke Regio Telt’.
Komend jaar zorgen we voor actuele beleidskaders voor wonen, zoals een lokale woon-zorgvisie en zetten we stappen richting een lokaal huisvestingsprogramma.

Wonen voor iedereen
Door de krapte op de woningmarkt is een passende woning niet voor iedereen vanzelfsprekend. In onze woningbouwplannen houden we daar rekening mee. Zo werken we onder andere verder aan de uitbreiding van onze woonwagenlocaties. Daarnaast is het mogelijk dat we (nieuwe) opgaven krijgen wat betreft de huisvesting van ontheemden (vluchtelingen en statushouders). Daar bereiden we ons op voor. Ook blijven we investeren in de samenwerking met de woningcorporatie(s) en de huurdersbelangenvereniging. We maken concrete prestatieafspraken op alle thema’s van ons woonbeleid.

Nieuwe woonvormen
We willen onderscheidend zijn door nieuwe woonvormen mogelijk te maken. Denk aan voorbeelden zoals:

- de ‘Knarrenhof’ waar ouderen zelfstandig wonen en elkaar ondersteunen.
- Woonvormen voor jonge ZZP-ers (combinatie van wonen en werken)
- Woonzorg-vormen in vrijkomende agrarische bebouwing (VAB’s) en kerken

Afval
De rijksoverheid heeft de afvalstoffenbelasting op het verbranden en storten van afval verhoogd. Dit heeft tot gevolg dat de kosten voor het verwerken van afval de komende jaren verder zullen stijgen.

Dankzij de nieuwe manier van afvalinzameling zien we de hoeveelheid restafval per inwoner verminderen. Daarmee kunnen we de kostenstijging voor onze inwoners zoveel mogelijk beperken.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: woningen (ver)bouwen naar behoefte, hierbij aansluiten op de korte termijn en kijkend naar een toekomstbestendige woningvoorraad.

In de context van de krapte op de woningmarkt wordt zowel gewerkt aan het bouwen van extra woningen als kwalitatief verbeteren van sterk verouderde woningen. Uiteindelijk willen we bereiken dat onze inwoners kunnen (blijven) wonen in een woning die voldoet aan de behoefte in een goed woon- en leefklimaat. Voor een goed woon- en leefklimaat is een goede sociale samenhang belangrijk, waaraan inwoners en verenigingen zelf ook bijdragen (programma 1). Daarnaast hebben we aandacht voor bijzondere doelgroepen waarbij we de relatie leggen met participatie, zorg en ondersteuning (programma 2). Tevens draagt ook het onderhoud alsook de ontwikkeling van de openbare ruimte hieraan bij (zie programma 6).

Tactisch doel 1: We bouwen in de komende jaren jaarlijks gemiddeld 125 extra woningen die qua kwaliteit, aantallen en proces goed aansluit bij de behoefte van onze inwoners.

Het is belangrijk dat we een gezond evenwicht vinden tussen de huidige en toekomstige woningbehoefte. Daarom zetten we in op het bouwen van 500 woningen in de komende vier jaar. Daarvoor maken we een Actieplan versnellen woningbouw. We bouwen in ieder dorp. Met het vestigen van het voorkeursrecht kijken we daarbij ook naar het realiseren van nieuwe woningen buiten onze kerngrenzen. Daarvoor wijzigt de Omgevingsvisie Roerdalen 2050. We voorzien daarmee in de woonbehoefte en we willen (nieuwe) inwoners langdurig aan onze gemeente binden. Dit draagt bij aan de leefbaarheid van onze kernen. Nieuwe inwoners zorgen ook voor een gezonde(re) bevolkingsopbouw van onze gemeente. De aantrekkelijkheid van de woon- en leefomgeving speelt daarbij een belangrijke rol. Verder wordt bereikbaarheid (zowel mobiliteit alsook digitaal) steeds belangrijker. We willen ook op lange termijn een aantrekkelijke woongemeente blijven en waar mogelijk de leefbaarheid versterken. Daarom willen we als gemeente meer regie voeren op de woningbouw en zorgen dat er gebouwd wordt naar behoefte.
Dit doel kent drie belangrijke aspecten:

- Een woningvoorraad die qua type woningen goed aansluit bij de wensen en behoefte van onze inwoners zowel op de korte, middellange en lange termijn;
- Een woningvoorraad die qua aantallen aansluit op de behoefte van onze inwoners, er moet een gezond evenwicht zijn tussen de woningbehoefte en het woningaanbod;
- Een woningvoorraad die qua proces aansluiten op de behoefte, denk hierbij aan de bewuste keuze voor de gemeente om volledig de regie te nemen of de bewuste keuze om initiatiefnemers de ruimte te geven, voor de ontwikkeling van eigen initiatieven.

Actie 1: Opzetten Actieplan versnellen woningbouw
In 2024 is er voorkeursrecht gevestigd op een groot aantal percelen en gebieden in onze gemeente. Daarmee hebben we een eerste stap gezet om de woningbouwontwikkelingen te versnellen. Deze ambitie werken we verder uit in een actieplan versnellen woningbouw. In het actieplan beschrijven we op welke (beleidsmatige) bouwstenen en projecten we inzetten in de komende jaren. In dit actieplan wordt ook de financiële vertaling van deze ambitie opgenomen. Het actieplan zal in de

eerste helft van 2025 in de raad behandeld worden. Er is alvast een voorbereidingskrediet nodig om aan de slag te gaan met de diverse acties.

Resultaat:

- Begin 2025 wordt het Actieplan versnellen woningbouw voorgelegd aan de gemeenteraad.

Actie 2: Actualiseren Omgevingsvisie Roerdalen 2050
In onze Omgevingsvisie Roerdalen 2050 hebben we onze kerngrenzen benoemd. Bij het vestigen van het voorkeursrecht is besloten dat we de Omgevingsvisie Roerdalen 2050 gaan wijzigen om woningbouw mogelijk te maken buiten onze kerngrenzen. Daarvoor is een wijziging van de Omgevingsvisie op het onderdeel wonen noodzakelijk. De Themagroep Wonen, met daarin een afvaardiging van de gemeenteraad, wordt betrokken bij de nadere uitwerking van deze actualisatie.

Resultaat:

- In 2025 zetten we het proces om de Omgevingsvisie te wijzigen voor het onderdeel wonen in gang. In de eerste helft van 2026 wordt de gewijzigde visie ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.

Actie 3: Ontwikkelen van woningbouwlocaties waar de gemeente eigendom heeft
Met de ambitie om in de komende jaren 500 woningen te realiseren is het van belang dat we als gemeente regie pakken bij het ontwikkelen van woningbouwlocaties. Om die reden hebben we ook voorkeursrecht gevestigd op een groot aantal gebieden en percelen. Om te kunnen bouwen moeten beoogde woningbouwlocaties nader uitgewerkt worden. Denk aan het bepalen van het bouwprogramma, de stedenbouwkundige uitwerking en de inrichting van de openbare ruimte (met ruimte voor groen, verkeer en water). Daarnaast moeten we in de meeste gevallen een planologische procedure doorlopen om woningbouw mogelijk te maken. De nadere uitwerking zal zoals genoemd onder actie 1 verankerd worden in het actieplan versnellen woningbouw. Voor 2025 zetten we om die reden in op de ontwikkeling van de woningbouwlocaties op plekken waar de gemeente al eigendom heeft.

Resultaat:

- We geven prioriteit aan het bouwen van woningen op locaties waar de gemeente al eigendom heeft.

Concreet werken we in 2025 in ieder geval aan de volgende projecten:

<u>Project 1: Wienkeskoel fase 3 Melick</u>
Al in de programmabegroting 2022 is opgenomen dat we gaan onderzoeken of Wienkeskoel kan worden afgerond met de ontwikkeling van nog enkele bouwkavels (fase 3). Gelet op de grote opgaven die we vanuit het Rijk en vanuit de Woondeal hebben meegekregen zetten we in op een uitbreiding van fase 3. We leggen hierbij ook een relatie met de uitbreiding van de woonwagenlocatie in Melick. In 2024 is gestart met het opstellen van een gebiedsvisie voor Wienkeskoel fase 3. Deze wordt in 2025 ter besluitvorming voorgelegd. We nemen de omgeving tijdig mee in deze ontwikkeling. Vervolgens vertalen we de gebiedsvisie naar een stedenbouwkundig plan en een exploitatieopzet.
Omdat het potentiële plangebied groter is geworden dan in 2022 vragen we een aanvulling op het voorbereidingskrediet omdat de kosten voor inhuur van externe expertise zoals een stedenbouwkundige hoger zijn.

Project 2: Afronding wijk Holsterveld in Vlodrop

In 2021 is de grondexploitatie van Holsterveld in Vlodrop heropend. De gemeente heeft hier 7 vrije bouwkavels in de verkoop. Daar zijn er inmiddels 4 van verkocht en op 2 zit een optie. Wonen Limburg bouwt in dit plan een tiental sociale huurwoningen en wil in 2025 starten met de bouw. Projectontwikkelaar HVG is in 2024 gestart met de bouw van een tiental levensloopbestendige koopwoningen. We verwachten dat deze begin 2025 opgeleverd zullen worden.
We verwachten dat de exploitatie eind 2026 kan worden gesloten.

Project 3: Centrumplan Herkenbosch

In 2024 zijn de vergunningen voor de bouw van de woningen in het centrumplan in Herkenbosch voor de ontwikkelende partijen vergund en inmiddels onherroepelijk. Ook is in 2024 het plangebied bouwrijp gemaakt en is het laatste pand aan de Stationsweg gesloopt. We verwachten dat in 2025 zowel Wonen Limburg als de ontwikkelaar de woningen oplevert.

Actie 4: Faciliteren van initiatieven van inwoners en ontwikkelaars voor het inrichten van locaties voor wonen

Het grootste deel van onze woningbouwprojecten wordt gerealiseerd door eigen inwoners of ontwikkelaars. Om te kunnen bouwen moeten we in de meeste gevallen een planologische procedure doorlopen. We werken aan de inhoud van deze bouwprogramma's en begeleiden deze procedures. Daarbij kijken we ook naar de opgaven uit de woondeal om sociale huurwoningen en betaalbare woningen te realiseren. Daarvoor werken we intensief samen met de woningcorporatie. Bij alle projecten in de fysieke leefomgeving is de expertise van de collega's ruimtelijke ordening benodigd. Met de komst van de Omgevingswet is de samenwerking tussen de beleidsmakers, projectleiders en de medewerkers ruimtelijke ordening nog belangrijker geworden. Daarnaast worden de opgaven op het gebied van duurzaamheid en klimaat steeds belangrijker bij de ontwikkeling van nieuwe woningbouwgebieden. Integraliteit is een vereiste om een plan of project snel tot een goed einde te brengen. De inzet vergt extra capaciteit.

Resultaat:

- We faciliteren plannen van initiatiefnemers om woningen te bouwen. Daarbij moeten we voortdurend prioriteren om bij te dragen aan het actieplan versnellen woningbouw.

Actie 5: Stimuleren van kavel- en woningsplitsing

Om in de komende jaren 500 woningen te kunnen realiseren willen we de mogelijkheid voor kavel- en woningsplitsing onder de aandacht brengen. De afgelopen jaren is van deze mogelijkheid beperkt gebruik gemaakt. Reden daarvoor is dat het toevoegen van woningen buiten de planvoorraad niet of heel beperkt mogelijk was. De mogelijkheden om kavels en woningen te splitsen zijn nu ruimer. In 2025 willen we dit expliciet onder de aandacht brengen.

Resultaat:

- We brengen de mogelijkheid voor kavel- en woningsplitsing expliciet onder de aandacht bij onze inwoners. Hier zetten we een communicatieactie voor op met als doel om met splitsingen meer woningaantallen te bereiken.

Tactisch doel 2: We hebben bijzondere aandacht voor specifieke woonvormen voor onze inwoners met een zorgbehoefte.

Het aandeel en aantal ouderen blijft de komende jaren groeien in onze gemeente. Het wordt steeds belangrijker om de toegankelijkheid van (bestaande) woningen te vergroten zodat onze inwoners langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. Deze opgave is niet alleen via nieuwbouw (levensloopbestendig en/of zorggeschikt) te realiseren maar vraagt, naast het organiseren van passende zorg en ondersteuning, veelal ook aanpassing van de bestaande woningvoorraad. Daarnaast is het van belang om passende woonvormen te realiseren voor mensen die niet langer (zelfstandig) thuis kunnen blijven wonen of bijzondere aandacht nodig hebben.

Actie 1: Vaststellen van een visie op wonen en zorg
Er komen steeds meer ouderen in onze gemeente. Dat vraagt naar de toekomst toe om aanpassingen van de woningvoorraad. Daarnaast zien we een steeds grotere zorgbehoefte onder diverse doelgroepen. Ook daar zien we dat er geschikte woonvormen nodig zijn voor deze doelgroepen. Ook de Rijksoverheid ziet deze ontwikkelingen en draagt gemeenten daarom op om te werken aan een visie op wonen en zorg waarin de woon en zorgopgaven gecombineerd worden.

Resultaat:

- Een uitgewerkte visie op wonen en zorg op basis van de opgeleverde woonzorganalyse. We werken samen met regiogemeenten, zorgpartners en woningcorporatie(s) aan deze visie. Deze visie biedt daarbij de basis voor het huisvestingsprogramma specifiek voor het onderdelen wonen en zorg.

Tactisch doel 3: In Roerdalen is het prettig wonen. We willen daarbij ruimte bieden voor iedereen. Sommige doelgroepen verdienen daarbij extra aandacht.

We willen dat iedereen in Roerdalen kan meedoen. Zowel inwoners met wortels binnen onze gemeente als nieuwkomers. Daarnaast hebben we inwoners waarvoor we speciale aandacht hebben. In onze prestatieafspraken met de woningcorporatie hebben we hier ook bijzondere aandacht voor.

Actie 1: We werken aan de uitbreiding van onze woonwagenlocaties in Herkenbosch, Melick en Montfort
In 2020 is uit het provinciaal woonbehoefteonderzoek gebleken dat er behoefte is aan extra woonwagenstandplaatsen in Roerdalen. In 2021 is naar aanleiding daarvan het plan van aanpak voor de uitbreiding van woonwagenstandplaatsen vastgesteld. We werken aan de uitvoering van dit plan van aanpak.

Resultaat:

- In 2024 is voor de uitbreiding van de locatie in Herkenbosch een bestemmingsplan vastgesteld en inmiddels onherroepelijk. In het najaar van 2024 wordt de omgevingsvergunning voor het planologisch kader voor de uitbreiding van de locatie in Montfort aangevraagd. Afhankelijk van overeenstemming met Wonen Limburg over het financiële kader en aansluiting op de nutsvoorzieningen wordt de uitbreiding naar verwachting in 2025 gerealiseerd.

- Voor Melick wordt op dit moment gewerkt aan een gebiedsvisie voor Wienkeskoel Fase 3. Voor de uitbreiding van de woonwagenlocatie wordt onderhandeld over de aankoop van grond om nieuwe standplaatsen te realiseren. Hierbij sluiten we aan op de uitbreiding van Wienkeskoel Fase 3.

Actie 2: We ronden de realisering van flexwoningen in onze kernen af.
Vanwege de oorlog in Oekraïne en de opgave voor statushouders zijn we in 2022 gestart met de realisering van flexwoningen in onze kernen. Een deel van deze woningen is bedoeld voor spoedzoekers uit onze eigen gemeente. De verwachting is dat we in 2025 in al onze kernen flexwoningen hebben gerealiseerd.

Resultaat:
- Twaalf gerealiseerde flexwoningen in al onze kernen.

Tactisch doel 4: We zetten in op een duurzame woonomgeving en woningvoorraad.

Inzetten op klimaat en hernieuwbare energie is van groot belang voor het woon- en leefklimaat in de gemeente Roerdalen. Door duurzamer om te gaan met energie en materialen en meer ruimte voor groen en water te bieden, maken we Roerdalen duurzamer. In onze bestaande woningvoorraad en in onze nieuwbouwopgave liggen kansen om deze doelen te realiseren.

Actie 1: We leggen de verbinding tussen onze duurzaamheidsambities en doelstellingen en de verduurzaming van de woningvoorraad
Onze duurzaamheidsopgaven zijn groot. Een belangrijke opgave is het verduurzamen van onze woningvoorraad. Dit geldt voor energie, groen, water en materiaalgebruik. Dit heeft invloed op allerlei aspecten zoals de ruimtelijke uitstraling, betaalbaarheid en bijdrage aan de duurzaamheidsdoelen.

Resultaat:
- Een gerealiseerd afwegingskader waarin de keuzes ten aanzien van energie, groen, water en materiaalgebruik en de effecten op ruimte en betaalbaarheid in beeld worden gebracht. Dit geldt op woning-, kavel- en op omgevingsniveau. Dit leveren we in 2026 op.

Actie 2: (Her)overwegen (doelstellingen) Beleidsvisie Afval 2019-2023
De Beleidsvisie Afval 2019-2023 is in 2024 ongewijzigd gebleven en zal worden voortgezet in een gezamenlijk grondstoffenplan. Dit grondstoffenplan stellen we samen met deelnemende gemeenten binnen de gemeenschappelijke regeling RD Maasland op. De huidige doelstellingen zoals opgenomen in de Beleidsvisie Afval 2019-2023 (her)overwegen we bij het opstellen van het gezamenlijk grondstoffenplan.

Resultaat:
- Een georganiseerde bijeenkomst met de raadswerkgroep afval voor het gezamenlijk grondstoffenplan.

Actie 3: Bewustwording op het gebied van milieu en duurzaamheid creëren onder onze jongste inwoners

De basisscholen in onze gemeente nemen allen deel aan het educatieprogramma van RD Maasland. Het draagt bij aan de bewustwording en beeldvorming over afval. Wanneer kinderen op jonge leeftijd leren over afval scheiden en voorkomen, wordt dit op latere leeftijd al snel een (goede) gewoonte.

Resultaat:

- Alle zes de basisscholen blijven in 2025 deelnemen aan het educatieprogramma van RD Maasland.
- In 2025 zal er een evaluatie plaatsvinden met de basisscholen over het educatieprogramma en het scheiden van afval.

Samenwerkingspartners

- Servicecentrum MER-Omgevingsdienst (Gemeenschappelijke Regeling)
- Reinigingsdienst Maasland (gemeenschappelijke regeling)
- De Regionale uitvoeringsdienst Limburg-Noord (overige verbonden partij)
- SML

Reguliere werkzaamheden

- Ruimtelijke plannen
- Grondexploitaties
- Gebiedsontwikkeling
- Planschadezaken / Nadeelcompensatie
- Trekkersrol en uitvoering Samenwerking Midden-Limburg (SML) op het gebied van Wonen, Zorg en Woonomgeving
- Regionale trekkersrol en uitvoering Kernteam Woondeal Limburg
- Prestatieafspraken
- Startersleningen
- Huisvesting ontheemden
- Uitvoering afvalnota
- Inzet expertise andere collega's voor doelen van de Nationale Opgaven

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

5. Woonomgeving	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 7.989	- 6.032	- 5.984	- 6.024	- 6.022	- 6.068
Baten	5.469	6.061	4.643	4.681	4.736	4.791
Saldo van baten en lasten	**- 2.520**	**29**	**- 1.341**	**- 1.343**	**- 1.287**	**- 1.277**
Mutatie reserves						
Toevoegingen	- 401	- 1.257	- 11	-	-	-
Onttrekkingen	1.998	220	-	-	-	-
Mutatie reserves	**1.597**	**- 1.037**	**- 11**	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**- 923**	**- 1.008**	**- 1.353**	**- 1.343**	**- 1.287**	**- 1.277**

Toelichting verschillen tussen begroting 2025 en begroting 2024.

De grootste wijzigingen in begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024 worden veroorzaakt door:

- Lagere legesopbrengsten omgevingsvergunningen van ad € 100.000. Deze lagere legesopbrengsten worden deels gecompenseerd door lagere lasten bouw- en woningtoezicht voor een bedrag van € 54.000.
- In 2024 waren provinciale projectsubsidies in het kader van de versnelling transitie landelijk gebied (afkoop stikstofrechten geitenhouderij) geraamd voor een bedrag van € 1.170.000. Deze subsidies zijn niet meer aan de orde in de begroting 2025. Voor de realisatie van de provinciale projectsubsidie waren daarnaast in 2024 incidentele advieskosten geraamd voor een bedrag van € 140.000.
- Mutaties in de boekwaarde van de grondexploitaties voor een bedrag van € 264.000. In de begroting 2024 zijn de mutaties in de boekwaarde van de diverse projecten geraamd. Besloten is om in 2025 vooralsnog geen mutaties in de boekwaarde te ramen, maar deze te verwerken in de jaarrekening (realisatie). Dit verschil is derhalve van administratieve aard.

Programma 6: Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen

Inleiding

Dit programma richt zich op de directe leefomgeving van onze inwoners. Zowel op het onderhoud als op de ontwikkeling van de openbare ruimte. De komende jaren gaat het onder andere om woningbouwontwikkeling, en het verder implementeren van duurzaamheid en klimaatadaptatie in ons beleid, onze projecten en werkzaamheden.

We maken keuzes in welke projecten we kiezen voor welke vorm van participatie. We betrekken inwoners actief bij initiatieven op het gebied van veiligheid en leefbaarheid en bij de keuzes die gemaakt moeten worden in de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte. We realiseren een aantal projecten per jaar op deze manier.

Daarnaast werken we wijkgericht en zijn onze medewerkers van de buitendienst herkenbaar aanwezig in de dorpen en aanspreekbaar voor iedereen die dit wenst. De medewerkers van onze buitendienst hebben een sterke binding met de kernen en weten wat er in een dorp leeft. Ze werken dagelijks in de kernen en proberen meldingen zo snel mogelijk op te lossen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: Prettige, leefbare dorpen waar inwoners en toeristen zich prettig voelen. Een veilige openbare ruimte waarin een aantrekkelijke kwaliteit tot uiting komt.

We werken met integraal ontwerp vanuit visie en betrekken de omgeving daarbij. Toepassing van duurzame materialen, oog voor historische elementen en groen levert mooie en leefbare kernen op. Dit is belangrijk voor onze inwoners, potentiële bewoners, ondernemers en tegelijkertijd verhoogt het de aantrekkelijkheid van onze gemeente voor toeristen en recreanten. Dit is verbonden met de programma's 2 (Participatie), 4 (Economie, natuur, toerisme, cultuur en duurzaamheid) en 5 (Woonomgeving).

We dragen, onder andere vanuit onze buitendienst, bij aan een hogere veiligheid door met een kritische blik te kijken naar ontwikkelingen in kernen. Daar waar aanwijzingen zijn van oneigenlijk en/of criminele activiteiten (bv dumpingen drugsafval) worden die gedeeld met de partijen die een rol spelen in het veiligheidsdomein. Hier ligt een link met programma 3 (Veilige dorpen). De diverse kwaliteitsniveaus in de openbare ruimte, op het gebied van bijvoorbeeld wegen, groen en riolering, zijn vastgelegd in de betreffende beleidsdocumenten. In 2024 hebben we het mobiliteitsplan vastgesteld. In 2025 volgt ook actualisatie van het groenbeleid. De benodigde budgetten moeten aansluiten bij de gekozen ambitie.

We vinden de ontwikkeling van woningbouw belangrijk. Denk aan bijvoorbeeld het centrumplan Herkenbosch of Wienkeskoel in Melick. De voorbereiding en uitvoering van de hiervoor benodigde infrastructuur is onlosmakelijk aan deze ontwikkelingen verbonden.

We ontwikkelen deze infrastructuur zelf of begeleiden de ontwikkelingen van derden en zien toe op de kwaliteit. Uiteindelijk betekent een toename van woningen ook een toename van de hoeveelheid openbare ruimte die beheert en onderhouden moet worden. In programma 5 (Woonomgeving) wordt hier meer over verwoord. Dit betekent ook dat we hier noodzakelijke capaciteit voor moeten reserveren in de nabije toekomst. Eventuele bijstellingen nemen we mee via de planning en control cyclus of leggen we via een raadsvoorstel voor aan uw Raad.

Tactisch doel 1: Samen met inwoners en belanghebbenden werken aan integrale, infrastructurele projecten.

Samen met inwoners werken we aan integrale projecten ter verbetering van bestaande infrastructuur of uitbereiding ten gevolge van woningbouwontwikkelingen. Binnen deze projecten is sprake van zowel verbetering van de kabels en leidingen, riolering, verhardingen, groen en verkeersmeubilair. De openbare ruimte vervult een belangrijke functie in verblijf en transport van mensen en dier, maar ook (drink)water, energie, informatie, goederen en afvalstromen.

Bij de voorbereiding en realisatie van projecten sluiten we aan op lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen en wet- en regelgeving. Denk hierbij aan maatregelen die rekening houden met bijvoorbeeld klimaatveranderingen, energietransitie en verkeersveiligheid. Binnen projecten kan sprake zijn van een spanningsveld tussen verschillende belangen. Dit vraagt soms om keuzes, zoals om ruimte voor wateropvang/infiltratie tegenover ruimte voor parkeren.

Daarnaast is de voortgang van integrale projecten afhankelijk van instemming, medewerking en beschikbaarheid van derden. Denk aan overheden, nutsbedrijven, ontwikkelaars, maar ook adviseurs, aannemers en leveranciers.

Actie 1: Reconstructie van de Sportlaan e.o.
In het voorjaar van 2025 maken we een start met de (wijk)reconstructie van de Sportlaan e.o. in Montfort. De werkzaamheden vinden gefaseerd plaats en duren naar verwachting tot eind 2026.

Resultaat:
- De werkzaamheden aan de Sportlaan in Montfort zijn in 2025 gestart.

Actie 2: Reconstructie van de Dorpsstraat en Groenstraat
De start van de reconstructie van een belangrijke ontsluitingsroute in Melick staat gepland in het voorjaar van 2025 en duurt tot en met 2026. Kabel- en leidingwerkzaamheden vinden al eerder plaats. Hier zit een risico en zijn we afhankelijk van derden.

Resultaat:
- De werkzaamheden aan de Dorpsstraat en Groenstraat zijn in 2025 gestart.

Actie 3: Groot onderhoud Reewoude
In 2025 starten we met de vernieuwing van de riolering en de wegen in de wijk Reewoude in Herkenbosch.

Resultaat:
- De werkzaamheden in de wijk Reewoude zijn in 2025 gestart.

Actie 4: Voorbereiding herinrichting ‘t Reutje
In 2025 treffen we de voorbereidingen voor de reconstructie van buurtschap ’t Reutje.
Start uitvoering staat gepland in 2026.

Resultaat:
- De voorbereiding voor de reconstructie van ’t Reutje is in 2025 afgerond.

Actie 5: Afronding van de sanering verkeersborden in de gemeente
We bekijken momenteel al onze verkeersborden. Staan ze op de juiste plek en geven ze de juiste informatie? Zo voorkomen we verwarring bij weggebruikers en blijven straten overzichtelijk en veilig.

Inmiddels is de bebording in kernen Montfort en Sint Odiliënberg aangepast. In 2025 passen we naar verwachting ook de bebording in de overige kernen aan.

Resultaat:

- In 2025 ronden we het saneringsproject verkeersborden af.

Tactisch doel 2: Toekomstbestendig groen op het gewenste niveau, met aandacht voor de mensen die dit werk doen.

Landschap, groen en natuur zijn belangrijk voor onze leefomgeving. Het groen is niet alleen onze grootste zuurstofproducent, maar het zorgt ook voor de zuivering van onze lucht en zorgt voor schaduw. Verder levert groen een leefgebied voor vele insecten en andere dieren. Groen draagt bij aan het geluksgevoel en een groene omgeving heeft veel voordelen. Het heeft een positief effect op de gezondheid van mensen en draagt bij aan de leefbaarheid van de wijk. Bedrijven vestigen zich graag in een groene omgeving en onroerend goed is gewilder, waardoor de economische groei in een dorp wordt versterkt.

We houden rekening met veranderende omstandigheden. Bij nieuwe aanplant kiezen we voor meer diversiteit in soorten om uitval door ziekte en plagen te verkleinen. Soortkeuze speelt ook een belangrijke rol bij de klimaatveranderingen, waarbij de extremere weersomstandigheden van belang zijn.

Actie 1: Ontwikkelen Outdoor Campus Roerdalen en borgen groenonderhoud
Om de bezetting van de groen onderhoudsdienst op peil te brengen en te houden is er dringend behoefte aan (blijvende) nieuwe instroom van medewerkers. De groep Westrom medewerkers die bij ons is gedetacheerd neemt onder andere door natuurlijk verloop en het vertrek van medewerkers steeds verder af. In het project Outdoor Campus Roerdalen wordt aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (die vallen onder de Participatiewet) de mogelijkheid geboden om door middel van werken in het groen door te groeien naar de gemeentelijke groen onderhoudsdienst of naar bijvoorbeeld een commerciële partij. Dit doen we met intensieve professionele begeleiding waarbij de deelnemers naast het aanleren van werknemersvaardigheden ook een gedegen opleiding in het groen wordt geboden.

Naast mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, die worden doorverwezen door onze Sociale Dienst, is er in dit project ook de samenwerking gezocht met bijvoorbeeld het Praktijk- en Speciaal onderwijs in Roermond, het UWV en het Werkgevers Servicepunt (WSP).

Ondanks de vele inspanningen die er zijn geleverd blijft de instroom in de Outdoor Campus achter en daarmee staat de groendienst behoorlijk onder druk. In 2024 hebben we een gedeelte van het groenonderhoud daarom al noodgedwongen moet uitbesteden aan een aannemer, wat een verhoging van kosten met zich meebrengt. De kwaliteit van het groenonderhoud kan mogelijk onder druk komen te staan als de kosten niet meer in balans zijn met de beoogde kwaliteit.
Zoals het zich op dit moment laat aanzien komt in deze situatie in 2025 weinig verandering ten opzichte van 2024. Omdat we er echter van overtuigd zijn dat de Outdoor Campus Roerdalen een waardevol instrument is om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een kans te bieden om weer aan de slag te gaan zullen we hiermee ook in 2025 verder doorgaan, en blijven we ons inspannen om mensen te bereiken en aan ons te binden. Mogelijk biedt een toekomstig nieuw Mens Ontwikkel Bedrijf ook nieuwe kansen voor de Outdoor Campus omdat ze een duidelijke relatie met elkaar hebben.

Resultaat:

- We onderzoeken, in relatie tot het nieuw te ontwikkelen Mens Ontwikkel Bedrijf, nieuwe mogelijkheden om de instroom en verdere ontwikkeling van de Outdoor Campus te bevorderen.

Actie 2: Maaibeleid en biodiversiteit

In 2025 stellen we nieuwe kaders voor maaibeleid op, waarbij rekening wordt gehouden met duurzaamheid, biodiversiteit en natuurontwikkeling. Vanaf 2026 voeren we het beheer en onderhoud volgens deze nieuwe richtlijnen uit.
Dit betekent dat er meer aandacht zal zijn voor het behoud van natuurlijke habitats, het bevorderen van de biodiversiteit, en het verminderen van de ecologische impact van maaiactiviteiten. Het kan bijvoorbeeld inhouden dat er minder frequent wordt gemaaid of dat er specifieke gebieden worden aangewezen waar biodiversiteit extra bevorderd moet worden. Dit beleid draagt bij aan een meer ecologisch verantwoord beheer van het landschap.

Resultaat:

- In 2025 stellen we nieuw maaibeleid op.

Actie 3: Actualisatie groenbeleid

In 2025 wordt het beleid op het gebied van groen, zoals het groenstructuurplan en het bomenbeleidsplan, afgerond in de gemeente Roerdalen. We hebben gezorgd voor een geborgd, planmatig onderhoud. Hoewel er weinig financiële ruimte is voor verdere ontwikkelingen, wordt het groenbeleid verbreed en aangepast aan de huidige wensen en eisen.

Het groenstructuurplan actualiseren we met een sterke focus op klimaatadaptatie en biodiversiteit, maar ook bijvoorbeeld ruimte voor water in groen (wateroverlast/droogte). Daarnaast stellen we een bomenbeheerplan op, waarbij de keuze van boomsoorten zorgvuldig wordt overwogen om bij te dragen aan de biodiversiteit en klimaatbestendigheid. De eerste stappen voor het bevorderen van biodiversiteit zijn al gezet.

Resultaat:

- In 2025 ronden we de actualisatie van het groenstructuurplan af en stellen we een bomenbeheerplan op.

Tactisch doel 3: We dragen bij aan klimaat en een duurzame omgeving en gemeentelijk vastgoed.

In de openbare ruimte zijn we ons bewust van het belang van duurzaamheid. Dit betreft klimaatadaptatie, ruimte voor water en groen, afkoppelen, en duurzame materialen in de openbare ruimte. We richten ons in toenemende mate op duurzaam materieel, waarbij we bijvoorbeeld de mogelijkheden bekijken om brandstof aangedreven materieel te vervangen door accu aangedreven. Dit geldt voor eigen materieel en materiaal. We volgen ook ontwikkelingen in de markt en zetten daarbij stappen die bij onze gemeente passen.

Ook in het vastgoed verduurzamen we waar dit haalbaar is, bijvoorbeeld door toepassen van zonnepanelen bij stichtingen en verenigingen. We onderzoeken mogelijkheden om zonne-energie in te zetten om gebouwen te verwarmen, als alternatief voor terug levering van opgewekte elektriciteit. We kijken bij vervangingen en investeringen naar de nieuwste ontwikkelingen en de mogelijkheden

om op het gebied van duurzaamheid kansen te pakken. Voor de uitvoering van bovenstaande zijn we afhankelijk van het door uw Raad te accorderen nieuw accommodatiebeleid.

Actie 1: Duurzaam omgaan met water en klimaat
Door veranderingen in klimaat staat het rioolsysteem onder druk. We werken aan het omgaan hiermee, waarbij het vergroten van rioolbuizen in lang niet alle gevallen de oplossing is. Waar mogelijk en verstandig nemen we afkoppelkansen voor particulieren mee. Sinds 2024 is de subsidieregeling afkoppelen regenwater weer actief.

Resultaat:

- We blijven afkoppelen van straten zoveel mogelijk meenemen in projecten. We streven naar het afkoppelen van minimaal 5.000 m2 verhard oppervlak per jaar. Dit betekent dat, gebaseerd op de gemiddelde regenval in Nederland, 4.265 m3 regenwater wordt geïnfiltreerd in de bodem en niet afgevoerd naar de waterzuivering.

Actie 2: Aandacht voor duurzaamheid in de uitvoering van projecten
We doen al het nodige op het gebied van duurzaamheid en klimaatadaptatie in werkzaamheden en projecten. Bijvoorbeeld rondom openbare verlichting en afkoppelen verhard oppervlak. We willen hier verdere stappen in zetten. Bijvoorbeeld door voor te schrijven dat (klein) elektrisch materieel door aannemers gebruikt dient te worden, of het anders inrichten van parkeerplaatsen. Dit blijft maatwerk. Ook ontwikkelingen als circulariteit en hergebruik onderzoeken we verder.

Resultaat:

- We vormen wederom openbare verlichting om naar ledverlichting.

Actie 3: Realisatie concessie laadinfrastructuur
De tweede concessie is in juli 2024 afgerond. Dit heeft geresulteerd in 17 laadpalen met 34 oplaadpunten verspreid over de 6 kernen binnen de gemeente. In 2025 wordt de derde concessie voor de aanleg van laadpalen in de openbare ruimte gerealiseerd. We betrekken inwoners bij de locatiebepaling zo veel mogelijk.

Resultaat:

- We realiseren de plaatsing van laadpalen volgens de concessies.

Actie 4: Voldoen aan Kaderrichtlijn water (KRW)
Deze Europese richtlijn heeft als doel de ecologische toestand van oppervlaktewater te verbeteren. Om dit te bereiken, verminderen we de overstorten op kwetsbaar water. In Roerdalen hebben we 2 watersystemen die aangeduid zijn als kwetsbaar: De Vlootbeek en de Melicker Leigraaf. We werken aan de realisatie van 8 groene bergingen langs de Vlootbeek in het kader van de Kaderrichtlijn Water. 6 zijn inmiddels gerealiseerd.

Resultaat:

- De maatregelen rondom de Vlootbeek ronden we af in 2025. Aansluitend en uiterlijk 2027 zorgen we ervoor dat de overstorten op de Melicker Leigraaf voldoen aan de KRW of hebben we sluitende afspraken gemaakt met de waterbeheerder.

Actie 5: Ontwikkeling duurzame openbare ruimte rondom diverse schoollocaties
In 2025 werken we aan de omgeving van de nieuwe basisschool in Vlodrop. Daarna speelt dit ook in Posterholt en andere kernen.

Resultaat:

- We realiseren in aansluiting op de nieuwbouw van de Multifunctionele accommodatie in Vlodrop aanpassingen aan de infrastructuur en openbare ruimte.

Samenwerkingspartners

- Waterpanel Noord
- BSGW-rioolheffing

Reguliere werkzaamheden

- Beheer en onderhoud wegen, riolering, groen, verkeer, openbare verlichting, civiele kunstwerken en accommodaties.
- Integrale samenwerking met andere teams, onder andere bij een groot aantal ruimtelijke ontwikkelingen. De opgave en prioriteit die we geven aan woningbouwontwikkeling heeft mogelijk consequenties voor beschikbare capaciteit voor andere projecten en werkzaamheden.
- Afronden van openbare ruimte rondom tijdelijke huisvesting voor vluchtelingen, statushouders en spoedzoekers.
- Op vraag advisering Omgevingsdienst bij vergunningen op het gebied van water, groen, uitritten en evenementen.
- Behandelen meldingen en klachten op het gebied van wegen, water, openbare verlichting, verkeer en groen. We ontvangen jaarlijks ongeveer 3500 meldingen;
- We zorgen voor actueel beleid in de diverse taakgebieden, openbare verlichting, groen, riolering, wegen en verkeer.
- Deelname aan samenwerkingsverbanden in de regio op het gebied van wegen, water, verkeer en groen.
- We zijn verantwoordelijke voor de kwaliteit van de Geo-basisregistraties, Basisadministraties Adressen en Gebouwen (BAG), Grootschalige Topografie (BGT) en Registratie Ondergrond (BRO). Deze kwaliteit is van groot belang bij de uitvoering van vele taken en in projecten.

Relatie met paragraaf kapitaalgoederen

Meerjarig perspectief integrale projecten

We hebben een meerjarenprogramma ontwikkeld, gericht op integrale, en waar mogelijk gebiedsgerichte, reconstructies. Vanuit diverse disciplines is er aanleiding om zaken in de openbare ruimte te reconstrueren. Dit is niet alleen de onderhoudstoestand, maar ook ontwikkelingen op het gebied van riolering en water, groen of verkeer. We willen duidelijkheid scheppen in de grote integrale projecten voor de komende jaren. De prioritering wordt in grote mate bepaald vanuit het groot onderhoud aan wegen en rioleringen. Door dit zoveel mogelijk te combineren beperken en voorkomen we kapitaalvernietiging. We starten met in kaart te brengen welke kernen geschikt zouden zijn om te starten aan wijkgericht onderhoud waarbij we groen toevoegen aan het straatbeeld, verlichting verduurzamen en trottoirs herstraten. Daarnaast voeren we nog (groot) asfaltonderhoud uit op diverse plekken in de gemeente, zowel plaatselijk als op grote delen van wegen. In al deze projecten speelt burgerparticipatie een belangrijke rol. We maken per project afspraken hoe we burgerparticipatie en communicatie vorm geven. Dit kan verschillen per project. De voortgang van integrale projecten is mede afhankelijk van instemming, medewerking en beschikbaarheid van derden. Denk aan overheden, nutsbedrijven, ontwikkelaars maar ook adviseurs, aannemers en leveranciers. Daarnaast kan de ontwikkeling van de onderhoudstoestand van wegen en rioleringen als gevolg van nutswerkzaamheden en/of weersinvloeden of verkeersbelastingen (bouwverkeer) aanleiding zijn om de prioritering van projecten aan te passen.

We stellen voor de integrale projecten de volgende prioritering vast. We benoemen hier de werken voor 2025 en 2026. Vanaf 2027 volgen we geactualiseerd beleid op het gebied van wegen en riolering, waarover we uiterlijk in 2026 nieuwe uitgangspunten en keuzes aan Uw raad voorleggen.

2025

- Start van de realisatie van reconstructie Dorpsstraat / Groenstraat in Melick.
- Groot onderhoud aan de Akerstraat te Posterholt inclusief wateroverlast.
- Voorbereiding en realisatie van de wijk Reewoude.
- Aanleg van een groene berging en start van de herinrichting Sportlaan en omgeving te Montfort.
- Voorbereiding van de reconstructie Reutje St. Odiliënberg.
- Groot asfaltonderhoud aan de Stationsweg te Montfort (binnen bebouwde kom).
- Inrichting van de Angsterweg te Vlodrop, inclusief de omgeving van MFA en Vekoma.
- Afronding van aanleg van infrastructuur rondom tijdelijke huisvestingslocaties.
- Woonrijp maken van de woningbouwlocatie Bosweg in Montfort.
- Onderzoek en groot onderhoud aan de Schaapsweg te St. Odiliënberg.
- Woonrijp maken van de woningbouwontwikkeling centrumplan Herkenbosch.
- Onderzoek naar de vijver in Sint Odiliënberg.

2026

- Realisatie van groot onderhoud aan de Waarderweg (buiten bebouwde kom) Montfort.
- Voorbereiding van de reconstructie van de Rector van de Boornlaan e.o. in Posterholt.
- Voorbereiding van de reconstructie van de Zandkuil e.o. te Melick.
- Verbeteren van de riooloverstorten op de Melicker Leigraaf (Kaderrichtlijn Water).
- Reconstructie van het Gestraatje te Montfort.
- Reconstructie van de Huysbongerdweg in Montfort (binnen bebouwde kom).

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 8.021	- 9.263	- 10.098	- 9.907	- 10.371	- 10.598
Baten	2.772	3.340	2.995	3.030	3.186	3.173
Saldo van baten en lasten	**- 5.250**	**- 5.923**	**- 7.103**	**- 6.877**	**- 7.185**	**- 7.425**
Mutatie reserves						
Onttrekkingen	16	30	200	-	-	-
Mutatie reserves	**16**	**30**	**200**	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**- 5.233**	**- 5.893**	**- 6.903**	**- 6.877**	**- 7.185**	**- 7.425**

Toelichting verschillen tussen begroting 2025 en begroting 2024.

De grootste wijzigingen in begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024 worden veroorzaakt door:

- Doordat de bezetting bij de Westrom medewerkers lager is wordt er meer onderhoud aan de plantsoenen uitbesteed (€ 100.000 hogere lasten).
- Lagere kosten door uitstroom Westrom medewerkers, € 201.000, daarnaast zijn er door de cao ontwikkeling hogere kosten, € 50.000, voor de inhuur van Westrom medewerkers.
- Lagere kosten voor uitbesteed onderhoud wegen door gewijzigde planningen, € 285.000.
- Hogere kapitaallasten door het afronden van investeringen € 209.000, onder andere door het afronden van de verbouwing van de gemeentelood Melick. Daarnaast zijn door het toerekenen van de rentekosten aan de activa de lasten hoger, € 240.000.
- Project Data op orde, basis op orde, € 200.000, deze kosten worden gedekt door een onttrekking uit de Algemene reserve.
- De hogere personele lasten worden doorbelast naar de betreffende taakvelden, € 173.000. Het betreft gemeente breed een budgettair neutrale wijziging.
- De kosten en baten van riolering zijn bijgesteld op basis van het actuele investeringsschema, de extra toerekening vanuit de BSGW zijn hierin meegenomen per saldo hogere directe kosten van € 120.000.
- Aanleg van glasvezel nadert zijn einde. In 2024 ontvingen we daarvoor een financiële bijdrage, in 2025 niet meer: € 300.000.

Programma 7: Bestuur, organisatie en dienstverlening

Inleiding

Dit programma gaat vooral over hoe we samen werken en samen doen in onze ambtelijke organisatie én met onze inwoners. We werken vanuit een nieuwe organisatiestructuur met minder teams waarbij we zorgen voor meer integraliteit tussen de teams. Naast organisatie brede opgaven kent elk team eigen ontwikkelingen met elk hun eigen tempo en dynamiek. We gaan hier uitgebreider op in in de paragraaf bedrijfsvoering.

Daarnaast gaat dit programma over onze dienstverlening en communicatie. We geloven dat onze dienstverlening het voor inwoners makkelijker kan maken om bij te dragen aan een bloeiende, zorgzame en hechte gemeenschap. Onze visie op dienstverlening gaat verder dan simpelweg het leveren van overheidsdiensten; het gaat over het creëren van een gedeelde visie en een gemeenschappelijke toekomst waarin we elkaar ondersteunen en samen groeien. In deze visie zijn onze kernwaarden: respect en gelijkwaardigheid, vertrouwen en verantwoordelijkheid.

We communiceren met impact. We zetten in op de juiste informatie voor de juiste persoon via het juiste kanaal op het juiste moment. Dit is een taak voor de gehele organisatie.
Communicatie is van ons allemaal!

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: een open en transparante vorm van besturen. Een communicatieve organisatie, die de kracht van de samenleving ondersteunt en stimuleert, ruimte geeft aan initiatieven en de gemeenschap als partner betrekt.

De drie belangrijkste uitgangspunten voor de Roerdalense communicatie zijn:

- In Roerdalen informeren we onze inwoners, ondernemers en andere doelgroepen op tijd en zijn we duidelijk. We sluiten aan bij de informatiebehoefte en beleving van de ander. We streven naar de juiste informatie voor de juiste persoon via het juiste kanaal op het juiste moment.
- We willen weten wat er leeft en speelt in onze omgeving. Daarom halen we continu informatie op, bijvoorbeeld via onderzoek of feedback via de socials of website. Deze informatie van ‘buiten’ vormt de basis voor ons beleid, nieuwe projecten, dienstverlening én communicatie.
- Communicatie is een taak van alle medewerkers van de gemeente. De antenne voor communicatie moet bij iedereen op elk moment ‘aan’ staan. We zijn een communicatieve organisatie.

Communicatie is een verantwoordelijkheid en vaardigheid van de hele organisatie. Maar het is de expertise van vakgroep Communicatie. De vakgroep heeft een breed takenpakket dat uitgevoerd moet worden binnen de beschikbare kaders van menskracht, budget etc. Het is dus belangrijk om bewuste keuzes te maken: waar heeft de inzet van vakgroep communicatie de meeste impact? En hoe kunnen we met onze communicatie het verschil maken voor onze inwoners, ondernemers en andere doelgroepen?

Tactisch doel 1: Communicatieve organisatie en toegankelijke dienstverlening waardoor inwoners zich gehoord, geholpen en betrokken voelen.

Actie 1. Communiceren met impact

Focus op maatschappelijke opgaven
Roerdalen staat voor belangrijke maatschappelijke opgaven. Hierbij geven we als organisatie prioriteit aan duurzaamheid, bestaanszekerheid en wonen. We zetten daarom ook stevig in op de communicatie over deze thema's en de verschillende projecten die hiermee samenhangen. In 2025 komt in de communicatie steeds meer focus te liggen op maatschappelijke opgaven die een grote impact hebben op inwoners.

Monitoren
Om in kaart te brengen wat er 'buiten' speelt, gebruiken we verschillende kanalen. We willen onze monitoring doorontwikkelen, zodat we structureler over relevante informatie kunnen beschikken. We verkennen in 2025 welke methodiek het meest geschikt is voor onze organisatie en maken een plan van aanpak voor de doorontwikkeling van de monitoring.

Basis op orde
We werken in 2025 verder aan het standaardiseren van de werkwijzen en processen op het gebied van communicatie, bijvoorbeeld op het gebied van huisstijl, webcare en projectcommunicatie. We leggen afspraken vast en zorgen ervoor dat iedereen in de organisatie hiervan op de hoogte is. Dit draagt bij aan de communicatieve organisatie.

Vergroten communicatiekracht
Alle medewerkers van de gemeente hebben een rol in de communicatieve organisatie. Team Communicatie levert de expertise en adviseert en coacht collega's. We werken in 2025 een plan van aanpak uit voor de komende jaren waarin staat hoe we medewerkers faciliteren om hun communicatierol te vervullen. Hierin is aandacht voor onder andere training en opleiding, interne communicatie, hulpmiddelen en het inwerken van nieuwe medewerkers.

Resultaat:
- Advies en ondersteuning voor de ontwikkelingen binnen de maatschappelijke opgaves bestaanszekerheid en duurzaamheid.
- Een plan van aanpak en methodiek voor monitoring en analyse.
- Een gestandaardiseerde huisstijl, beheer social media en projectcommunicatie.
- Een plan van aanpak communicatieve organisatie.

Actie 2: Verbeteren dienstverlening
Wij geloven dat onze dienstverlening de betrokkenheid van de gemeenschap versterkt, de kwaliteit van leven verbeterd en bouwt aan het vertrouwen tussen burgers en de gemeente. De inwoner staat centraal in onze dienstverlening. We sluiten aan bij de wensen en behoeften van onze inwoners. We streven naar dienstverlening die in één keer goed is en voor iedereen toegankelijk. We handelen klantgericht, betrouwbaar en volgens de geldende regels. De verbetering van de dienstverlening is een voortdurende inspanning om onze inwoners beter van dienst te zijn en hun ervaring met de gemeente te optimaliseren.

Een inclusieve gemeente begint bij toegankelijke diensten. Onze dienstverlening moet voor iedereen gemakkelijk toegankelijk zijn, ongeacht leeftijd, achtergrond, vermogen of locatie. We zullen onze digitale kanalen uitbreiden, maar tegelijkertijd ervoor zorgen dat er altijd tijd wordt gemaakt voor persoonlijk contact voor de mensen die dit nodig hebben.

We ontwikkelen samen met de andere MER-organisaties een programma dienstverlening. Met dit gezamenlijk programma willen we de toegankelijkheid van onze dienstverlening vergroten, onze klantgerichtheid verder versterken, innovatie stimuleren, kwaliteit en consistentie waarborgen en onze maatschappelijke impact vergroten.

Bij de verbetering en ontwikkeling van onze dienstverlening maken we gebruik van onderzoeken zoals gebruikersonderzoek van de gemeentelijke website en een burgerpeiling. In 2025 gaan we een onderzoek doen naar onze telefonische dienstverlening.

Binnen de digitale dienstverlening hebben we te maken met steeds meer wet- en regelgeving zoals de Wet Digitale Overheid (WDO). De inwoner heeft het recht om digitaal te communiceren met de overheid en moet er op kunnen vertrouwen dat we op een veilige, transparante manier overheidsinformatie uitwisselen en inzichtelijk maken. Ook bekijken we wat de ontwikkelingen rondom Kunstmatige Intelligentie (AI) voor onze dienstverlening kan betekenen.

Resultaat:
- We ontwikkelingen een gezamenlijk programma dienstverlening.
- We voeren de Wet Digitale overheid (WDO) en de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (WMEBV) uit.
- We onderzoeken onze telefonische dienstverlening door een telefonisch klant tevredenheidsonderzoek uit te voeren en waar mogelijk voeren we verbeteringen door.
- We breiden onze digitale dienstverlening waar mogelijk verder uit.

Tactisch doel 2: Minder en duidelijkere regels, doen wat nodig is.

Actie 1: Dereguleren
We blijven in onze dagelijkse werkzaamheden onderzoeken of we regels kunnen verminderen of kunnen vereenvoudigen.
De regels die blijven zijn duidelijk en begrijpelijk. Daarmee willen de regeldruk voor onze inwoners én onze medewerkers beperken.

Resultaat:
- Voor de aanpak bestaanszekerheid gaan we, samen met onze collega (MER) gemeenten, (financiële)ondersteuningsregelingen herzien of samenvoegen om de hulp en ondersteuning makkelijker te maken. Dit leidt tot minder of eenvoudiger regelingen.
- We willen lokaal een groter aanbod van hulp en ondersteuning in de basisondersteuning waarvoor geen indicatie nodig is.
- We willen regionaal een minder versnipperd zorglandschap; we sturen op verlaging administratieve lasten en vergroten van de ruimte van de professional.
- We zorgen MER-breed in het kader van Samen doen, samen leren, voor versimpeling van onze beleidsregels en werkinstructies. Uitgaande van de bedoeling (geest van de wet).
- We zorgen voor één loket voor alle ondersteuningsmogelijkheden op het gebied van duurzaamheid. Dit maakt het voor inwoners makkelijker om de juiste hulp te vinden bij de verduurzaming van hun woning.

Tactisch doel 3: Meer samenwerken met inwoners en ondernemers.

De samenleving verandert voortdurend en de maatschappelijke opgaves worden steeds complexer. Dit vraagt om een andere manier van samenwerken. Waar we onderdeel zijn van netwerken met een andere rolverdeling tussen gemeenschap en gemeente. We stimuleren deze gemeenschapsontwikkeling en geven ruimte aan initiatieven. Binnen de opgaven bestaanszekerheid en duurzaamheid dagen we onze inwoners uit om samen de koers te bepalen. Hierbij helpt het model rolverdeling Samen Doen.

Actie 1: Stimuleren ontwikkeltraject 'samen doen'
Het stappenplan inwonerinitiatieven helpt inwoners die een initiatief hebben op weg. Het biedt duidelijkheid wat voor de gemeente belangrijk is als we samenwerken.

We kiezen voor een aanpassing van het experimenteerbudget. We laten los dat dit budget enkel voor vernieuwende, unieke ideeën is. We willen het budget inzetten voor het stimuleren van inwonerinitiatieven. Hiermee willen we initiatieven een kansrijke start gunnen. Voorwaarde is dat het initiatief geen aanspraak kan maken op reguliere subsidies en meewerkt aan samen leren en evalueren.

Resultaat:
- We passen bij complexe inwonerinitiatieven de werkwijze toe zoals deze beschreven is in het stappenplan inwonerinitiatieven. Kiezen we voor samenwerken met een inwonerinitiatief, dan geven we aan de start duidelijkheid over de beschikbare middelen, capaciteit en duur van de samenwerking.
- We stellen een nieuwe participatieverordening op voor wanneer de gemeente initiatief neemt en inwoners wil betrekken. Hiermee lopen we vooruit op de wet versterking participatie op decentraal niveau.
- We organiseren twee interne bijeenkomsten met thema 'samen doen, samen leren'.

Samenwerkingspartners
- Servicecentrum MER

Reguliere werkzaamheden
- Bestuursondersteuning B&W en management
- Bestuursondersteuning gemeenteraad/rekenkamer
- Burgerzaken
- Bestuurlijke samenwerking
- Representatie
- Bedrijfsvoering (voor toelichting zie paragraaf bedrijfsvoering)

Onder representatie vallen ook de verbindende activiteiten zoals de sleuteloverdacht, nieuwjaarsreceptie, lintjesregen, veteranendag en kransleggingen op 4 mei. Dit draagt bij aan bestuurlijke visie om dicht bij onze inwoners te zijn.

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 12.025	- 12.540	- 12.472	- 12.647	- 12.978	- 13.171
Baten	1.331	4.365	1.080	1.322	1.733	1.856
Saldo van baten en lasten	**- 10.694**	**- 8.175**	**- 11.392**	**- 11.326**	**- 11.246**	**- 11.314**
Mutatie reserves						
Onttrekkingen	555	803	-	-	-	-
Mutatie reserves	**555**	**803**	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**- 10.140**	**- 7.372**	**- 11.392**	**- 11.326**	**- 11.246**	**- 11.314**

Toelichting verschillen tussen begroting 2025 en begroting 2024.

De grootste wijzigingen in begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024 worden veroorzaakt door:

- De kosten stijgen ten gevolge van de CAO ontwikkeling die we ramen (4,4% conform raming CPB). Dit heeft een effect zowel voor de eigen organisatie (€ 420.000) als voor de bijdrage aan het SC MER (€ 357.000). Door het SC MER wordt de loonstijging pas verwerkt in de begroting nadat de CAO definitief is geworden.
- We hebben het structurele budget voor vervanging ziekte verlaagt zoals is aangegeven in de kadernota 2025. Daarnaast heeft in 2024 incidenteel een verhoging van dit budget plaatsgevonden. In totaliteit is het budget €320.000 lager dan in 2024.
- In 2024 is budget opgenomen voor het vestigen van het voorkeursrecht tbv ontwikkeling woningbouw (€ 80.000).
- We hebben ten opzichte van 2024 rekening gehouden met een toename van de rentekosten voor langlopende leningen (€ 250.000)
- In 2024 zijn er incidentele inkomsten door boekwinst die is gemaakt Flinke Ven en de verkoop van de gronden aan de Angsterweg in Vlodrop (€ 3.632.000).
- Op basis van het BBV moeten vanaf 2025 weer rekenen met een omslagrente over de activa. Dit heeft een effect op de opbrengst van dit programma van € 499.000 positief. De kosten zijn verdeeld over de overige programma's.

Programma 8: Algemene middelen

Inleiding

In dit programma staat de financiële positie van de gemeente Roerdalen centraal. Een solide financiële positie is randvoorwaardelijk voor het realiseren van onze ambities. Er moet ruimte zijn om te investeren, zodat de leefbaarheid in onze gemeente duurzaam wordt versterkt. Het programma draagt vanuit dat oogpunt indirect bij aan de verbindende thema's.

Dit programma zorgt op zichzelf niet voor een solide financiële positie, maar we beschrijven hier wel het strategische doel in dit kader.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: een duurzaam gezonde financiële huishouding van de gemeente.

Een goede financiële basis is randvoorwaardelijk voor het realiseren van onze doelen. We willen een sluitende begroting met een gezond meerjarenperspectief. We streven naar jaarlijks repressief toezicht van de provincie. Daarom werken we aan verbetering van onze 'basis'. Dat betekent grip op financiën, ambtelijke capaciteit en risico's (risicomanagement).

In 2023 werden we geconfronteerd met (grote) financiële tekorten voor de komende jaren. Die waren aanleiding voor het proces Roerdalen in Balans 2.0. Na afronding van dit proces waren er nog diverse financiële ontwikkelingen, die zonder ingrijpen weer zouden leiden tot een flink tekort. In de kadernota is er gewerkt om deze tekorten zoveel mogelijk te reduceren. De begroting is hier een nadere uitwerking van.

We hebben voldoende middelen beschikbaar voor het opvangen van tegenvallers. Dat wil niet zeggen dat we een risicomijdende gemeente zijn. We hebben echter een bewuste risicohouding. De schuldpositie van de gemeente is op een verantwoord niveau. Dit is verder uitgewerkt in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

De lastendruk voor de burgers heeft een acceptabel niveau. Voor ons betekent dit in ieder geval dat, op de plaatsen waar zich dit voordoet, zoveel mogelijk gestreefd wordt naar kostendekkendheid. Oftewel de gebruiker betaalt.

Eén van de weinige middelen die de gemeente tot haar beschikking heeft om haar inkomsten te verhogen zijn de algemene belastingen. Om de begroting zoveel mogelijk sluitend te krijgen is ook kritisch gekeken naar de algemene belastingen. In het kader van Roerdalen en balans 2.0 en de kadernota zijn er verschillende voorstellen gedaan om hier ook meer inkomsten te genereren.

De effecten op de verschillende onderdelen van de financiële positie zijn uitgewerkt in de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing, de paragraaf financiering en de paragraaf lokale heffingen. Hier staan ook de kengetallen die hiermee samenhangen.

Samenwerkingspartners

- *Belastingsamenwerking gemeenten en waterschap (BsGW)*
- *Servicecentrum MER-Bedrijfsvoering (SC MER BV)*
- *Verschillende deelnemingen*

Reguliere werkzaamheden

- Heffing en inning van belastingen (zie paragraaf lokale heffingen)
- Uitvoeren treasury functie (zie paragaaf financiering)
- Aandelenbeheer (zie paragraaf verbonden partijen)
- Analyse en berekeningen gemeentefonds
- Financiële informatieverstrekking en – verantwoording

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

8. Algemene middelen	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 403	- 341	- 260	- 261	- 267	- 277
Baten	46.650	49.350	51.306	48.943	49.450	49.730
Saldo van baten en lasten	**46.247**	**49.010**	**51.046**	**48.682**	**49.182**	**49.453**
Mutatie reserves						
Toevoegingen	- 2.947	- 5.602	- 40	- 40	- 40	- 40
Onttrekkingen	2.935	5.524	90	90	90	90
Mutatie reserves	**- 12**	**- 78**	**50**	**50**	**50**	**50**
Resultaat	**46.235**	**48.931**	**51.095**	**48.732**	**49.232**	**49.503**

Toelichting verschillen tussen begroting 2025 en begroting 2024.

De grootste wijzigingen in begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024 worden veroorzaakt door:

- Door herijking van de toerekening van de bijdrage aan de BSGW aan de verschillende onderdelen heeft er een verschuiving plaatsgevonden naar afval en riolering, waardoor de kosten hier met € 95.000 dalen.
- Op basis van Roerdalen in Balans 2.0 zijn er afspraken gemaakt over de stijging van belastingen. Daarnaast heeft er een bijstelling plaatsgevonden op basis van de prognose. Ten opzichte van 2024 stijgt hierdoor de OZB-opbrengst met € 940.000 en de opbrengst toeristenbelasting met € 136.000.
- Bij de kadernota is afgesproken om de hondenbelasting af te schaffen, hierdoor vervalt een inkomst van € 117.000.
- De gemeentefondsuitkering stijgt in 2025 met € 960.000 ten opzichte van 2024. Deels staan hier ook extra uitgaven tegenover. Deze zijn verantwoord in de verschillende programma's. In dit programma wordt hiervoor een toevoeging aan de reserve uitvoeringskosten omgevingswet gedaan (€ 128.000).
- In 2024 is besloten om een aantal reserves op te heffen ten gunste van de algemene reserve.

Algemene dekkingsmiddelen

In de eerste zeven programma's zijn de specifieke baten per programma opgenomen. Het grootste deel van de baten van de gemeenten kan niet rechtstreeks worden toegerekend aan een inhoudelijk programma. De belangrijkste algemene dekkingsmiddelen zijn de gemeentefondsuitkering, de belastingen en de opbrengsten van obligaties en aandelen.

Belastingen

Voor een toelichting op de belastingen verwijzen we naar de paragraaf lokalen heffingen.

Gemeentefondsuitkering

Het gemeentefonds kent drie uitkeringstypen:

- Algemene uitkering
- Decentralisatie- en integratie-uitkeringen
- Aanvullende uitkeringen

De algemene uitkering is de grootste inkomstenpost voor de gemeente. Wij kunnen dit geld naar eigen inzicht besteden aan medebewindstaken of autonoom beleid. De verdeling van de algemene uitkering over de verschillende gemeenten gebeurt via diverse verdeelmaatstaven.

De decentralisatie- en integratie-uitkeringen zijn van tijdelijke aard. De duur hiervan is maximaal 5 jaar. De reden voor deze uitkeringen kan zijn dat er een andere verdeelsystematiek wordt gevolgd of een andere indexering plaats vindt. Er kunnen door het rijk beleidsafspraken over gemaakt worden. Vanaf 2018 is het grootste deel van de integratie-uitkeringen voor het sociaal domein geïntegreerd in de algemene uitkering (sociaal deelfonds en WMO-hulp bij het huishouden). Voor het deel participatie dat betrekking heeft op de sociale werkvoorziening is nog wel in een integratie-uitkering opgenomen.

Aanvullende uitkeringen zijn uitkeringen die gemeenten specifiek krijgen, bijvoorbeeld de artikel 12 uitkering. Deze uitkeringen worden bekostigd uit de gemeentefondsuitkering en worden dus door alle gemeenten gezamenlijk betaald. De gemeente Roerdalen heeft geen aanvullende uitkeringen.

Om te voorkomen dat er in de algemene uitkering te veel schommelingen plaatsvinden heeft het kabinet in de voorjaarsnota besloten de gemeentefondsuitkeirng te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product vanaf 2024. De nieuwe financieringssystematiek houdt in dat de volume- en loon- en prijsontwikkeling van het gemeentefonds vanaf 2024 wordt gebaseerd op een historisch 8 jaarlijks gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp).

In onderstaand overzicht is de opbouw van de gemeentefondsuitkering voor de gemeente Roerdalen weergegeven.

bedragen x € 1.000

Algemene uitkering	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Algemene uitkering (incl. hervormingsagenda jeugdzorg)	37.029	40.644	42.178	39.732	40.111	40.393
Integratie uitkering Sociaal deelfonds	2.911	3.123	2.849	2.713	2.614	2.564
Integratie en decentralisatie-uitkeringen	1.346	544	243	243	223	223
Subtotaal	**41.286**	**44.311**	**45.271**	**42.688**	**42.948**	**43.180**
Verrekening voorgaande jaren	37	-	-	-	-	-
Totaal Algemene uitkering	**41.323**	**44.311**	**45.271**	**42.688**	**42.948**	**43.180**

De belangrijkste effecten als gevolg van de meicirculaire 2024 zijn:

- De vergoeding voor loon- en prijsinflatie: Aangezien wij bij het opstellen van de begroting uitgaan van constante prijzen, wordt de algemene uitkering hier ieder jaar op bijgesteld. Voor 2025 en verder betekent dit een stijging van € 1.614.000 oplopende naar € 1.833.000 in 2028.
- De nieuwe financieringssystematiek is vervroegd van 2027 naar 2024. Het betekent dat de koppeling van het accres aan de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp) per 2024 al is ingevoerd. Het volume accres wordt vanaf 2024 gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). De loon en prijsontwikkeling (LPO) zijn hierdoor ook vanaf 2024 gebaseerd op het bbp. Hierdoor dalen het volume en LPO accres voor de jaren 2024 tot en met 2028. Voor Roerdalen betekent dit een effect van - € 1.652.000 in 2025 en rond de - € 600.000 voor de jaren daarna.
- Het Rijk biedt gedeeltelijk compensatie aan voor de nadelige gevolgen van het vervroegd invoeren van de bbp indexatie. In 2025 wordt dit nadeel voor ongeveer 50% gecompenseerd en in de jaren erna volledig. Voor Roerdalen betekent dit een positief effect van € 666.000 in 2025 aflopende naar € 87.000 in 2028.
- Het schrappen van de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026 betekent een positief effect voor gemeente Roerdalen van € 684.000 in 2026 aflopende naar € 680.000 in 2028
- In 2025 is opgenomen dat de geraamde extra besparing van het Rijk van € 500 miljoen niet gehaald gaat worden. Dit heeft een positief effect voor Roerdalen van € 547.000 euro in 2025.

Treasury
We ontvangen jaarlijks dividenduitkeringen, omdat we aandelen bezitten in onder andere de Bank Nederlandse Gemeenten en Enexis BV. Door de provincie is in hun begrotingsbrief advies gegeven over de raming van et dividend van de BNG en Enexis Holding. Wij hebben het dividend op dit advies geraamd.

Naast het dividend op aandelen, valt hier ook de beleggingsopbrengst van de obligaties onder. Door de invoering van het schatkistbankieren, mag de gemeente de vrijgevallen obligaties niet opnieuw beleggen. Dit heeft tot gevolg dat onze rente-inkomsten naar de toekomst afnemen.
Voor een nadere toelichting op treasury verwijzen we naar de paragraaf financiering.

Onvoorzien
Voor de post onvoorzien is deze opgesplitst in € 25.000 voor de organisatie en € 25.000 raadsbudget.

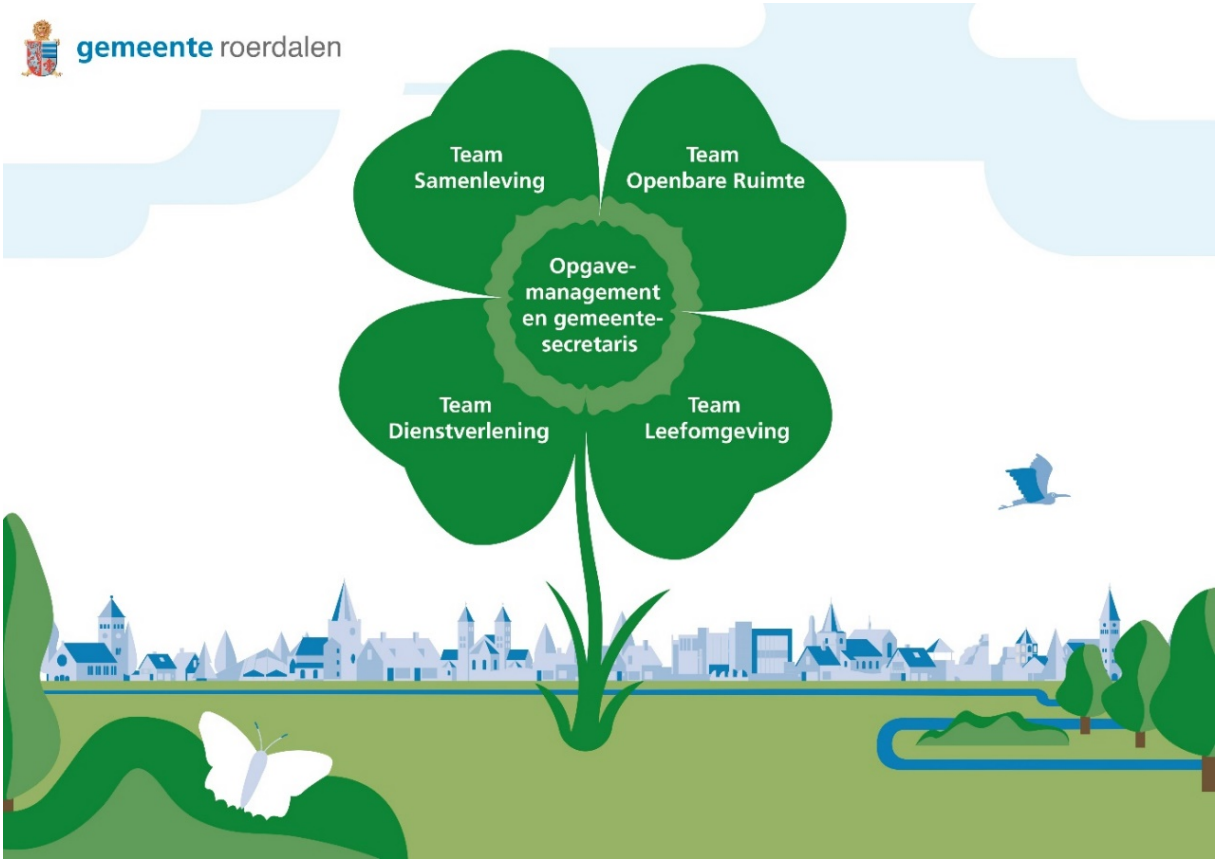
3. Paragrafen

Paragraaf Bedrijfsvoering

In deze paragraaf wordt ingegaan op de organisatieontwikkeling. Daarnaast bevat deze paragraaf informatie over diverse aspecten op het gebied van Personeel & Organisatie, gegevensveiligheid en (lokale) ICT. Een groot deel van deze bedrijfvoeringstaken wordt uitgevoerd door het Servicecentrum MER. We nemen hier dan ook alleen de hoofdlijnen van deze ontwikkelingen op.

Organisatieontwikkeling

Vanaf 2024 werken we in een nieuwe organisatiestructuur, met een kleiner aantal (vier) teams. Daarmee zorgen we voor meer samenhang en afstemming van ons werk. Daarnaast besparen we hiermee op kosten voor overhead.
We hebben de concerntaken verdeeld in het managementteam. Dat bestaat nu uit de vier teammanagers, de opgavemanager en de directeur/gemeentesecretaris.

De organisatieontwikkeling heeft de laatste jaren vorm gekregen in het programma Andere overheid. De essentie ligt ook vast in onze missie ‘Bijdragen aan het geluk en de levenskwaliteit van alle inwoners en bezoekers’ en in de kernwaarden ‘respect en gelijkwaardigheid, vertrouwen en verantwoordelijkheid’. Onder het motto ‘Samen doen! verkennen we samen met inwoners hoe de rolverdeling tussen de gemeente en de inwoners het beste kan worden vormgegeven. Er is zowel intern als extern behoefte aan duidelijkheid over de rolverdeling en wat je van elkaar kunt verwachten. Daarom investeren we sinds 2024 in projectmatig en opgavegericht werken. Dit zetten we in 2025 voort. Dit betekent onder andere dat we vooraf afspraken maken over de samenwerking en rolverdeling, de beoogde resultaten en de randvoorwaarden.

Daarnaast werken we ook in MER-verband aan organisatieontwikkeling en samenwerking. Via het Overheids Ontwikkel Model (OOM) hebben de vier organisaties onderzocht welke verbeterstappen we in gezamenlijkheid kunnen zetten. Bovendien leverde dit onderzoek input op voor onze eigen organisatieontwikkeling. Het gaat onder meer om het kennisniveau van de medewerkers op peil houden en onderling waar mogelijk planmatiger te werken. Daarvoor blijven we gebruik maken van de Lean-methodiek. Hiermee werken we voortdurend aan het vereenvoudigen en verbeteren van werkprocessen. Naast de organisatie brede opgaven, kent elk team zijn eigen opgaven en ontwikkelingen met hun eigen tempo en dynamiek.

Door de toenemende complexiteit binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering, nieuwe wet- en regelgeving en de financiële situatie maken het noodzakelijk dat onze organisatie de basis verder ontwikkelt en versterkt. Bijvoorbeeld met de grip op financiën en risico's. Dit levert ons meer comfort en (financiële) risico's zijn beter voorspelbaar. Daardoor zijn we samen met uw raad in staat beter te sturen.

Bijzondere aandachtspunten zijn ook in 2025 de verdere verankering van het dorpsgericht werken en van het integraal en opgavegericht werken. De regie op team-overstijgende opgaven, met vaak veel interactie met de buitenwereld, gaan we daarbij verbeteren.

We blijven dus investeren in de ontwikkeling van onze organisatie. Een professionele, efficiënte en effectieve manier van werken, waarin onze kernwaarden leidend zijn. En altijd werkend vanuit het perspectief dat de gemeente ondersteunend is aan wat onze inwoners nodig hebben om samen een vitale en levendige gemeenschap te zijn.

Personeel

Arbeidsmarkt

De krapte op de arbeidsmarkt blijft een probleem, zeker voor ons als kleinere organisatie. Een probleem dat om een strategische oplossing vraagt. Vanuit het meerjarig programma "toekomstgericht werkgeverschap" investeren we MER-breed gezamenlijk in een versteviging van onze positie als werkgevers op de arbeidsmarkt.

In 2025 wordt invulling gegeven aan deze programmalijn via met name:

- Een gezamenlijke visie op strategisch arbeidsmarktbeleid, inclusief recruitment, arbeidsmarktcommunicatie en werkgeversmarketing.
- Leren en ontwikkelen: de (door)ontwikkeling en inrichting van een MER-academie. Het doel is daarbij één leerplatform te realiseren voor de vier organisaties, ondersteund door een Learning Management Systeem (LMS).

Gezamenlijk, met oog voor de identiteit van elke organisatie, geven we hier uitvoering aan. Tegelijkertijd werken we aan de binding met onze medewerkers bijvoorbeeld door het stimuleren van opleiding, training en persoonlijke ontwikkeling. Ook kijken we naar mogelijkheden in relatie tot arbeidsvoorwaarden en de aansluiting op individuele wensen en mogelijkheden van medewerkers bijvoorbeeld met betrekking tot flexibiliteit in werktijden en werklocaties.

In 2025 wordt het personeelshandboek gemoderniseerd en zal ook MER-breed worden bekeken welke – secundaire en tertiaire- arbeidsvoorwaarden kunnen worden aangepast of toegevoegd om voor de eigen en nieuwe medewerkers een aantrekkelijke(re) werkgever te zijn.

CAO 2025
De huidige cao's voor de gemeentelijke sector -de Cao Gemeenten en de Cao SGO-, lopen 31 maart 2025 af. De onderhandelingen over de volgende cao -2025-2026- starten begin november 2024. In de begroting zijn wij uitgegaan van een stijging van de loonkosten met 4,4% conform de CPB-raming voor de sector overheid.

Werkdruk
Vorig jaar is er in de organisatie een onderzoek gehouden naar werkdruk. Als gevolg hiervan zijn er een aantal interventies ontwikkeld die we, met name preventief, blijven inzetten.
In 2025 zullen we een Risico-Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) uitvoeren met als doel inzicht te krijgen in de gevaren en de hieraan verbonden risico's op het gebied van veiligheid, gezondheid en welzijn, waaraan onze medewerkers worden blootgesteld en op grond hiervan maatregelen te nemen om mogelijke risico's te elimineren of te beperken en beheersbaar te maken

Formatie	**2024**	**2025**
Teams		
Algemeen	2,00	2,00
Team Leefomgeving	19,56	19,11
Team Samenleving	20,10	20,51
Team Dienstverlening	28,76	29,65
Team Openbare Ruimte	32,10	32,37
Griffie	2,00	2,00
Formatie in fte totaal	**104,52**	**105,64**

De hoeveelheid fte's is in de begroting 2025 is ten opzichte van 2024 toegenomen. De toename wordt veroorzaakt door de inzet ten behoeve van projecten. Waar voorheen per project tijdelijke formatie werd aangetrokken is nu in de formatie rekening gehouden met de inzet van projectmedewerkers.

Beleidsindicatoren bedrijfsvoering en overzicht kosten overhead
In onderstaande tabel zijn de vijf verplichte indicatoren op het gebied van bedrijfsvoering weergegeven. Ter vergelijking zijn de cijfers van vorig jaar meegenomen. Daarnaast is het overzicht opgenomen van overhead kosten.

Indicator	Toelichting	2024	2025
Formatie	De formatie in fte's per 1.000 inwoners	5,05	5,08
Bezetting	De bezetting in fte's per 1.000 inwoners	4,72	4,77
Apparaatskosten	De apparaatskosten per inwoner	€ 613	€ 621
Externe inhuur	Kosten externe inhuur als % van de totale loonsom + kosten inhuur externen	12,4%	7,8%
Overheadkosten	De kosten voor de overhead als % van de totale lasten	14,3%	14,0%

Toelichting
Door een toename van de formatie met 1,12 fte stijgt de indicator formatie in fte's per 1000 inwoners. De stijging van het aantal fte's is hierboven toegelicht.

De indicator bezetting is gestegen van 4,72 naar 4,77. De bezetting is een momentopname. Ten opzichte van het vorig jaar zijn er op dit moment meer functies ingevuld. Minder openstaande vacatures brengt lagere kosten externe inhuur met zich mee.

De apparaatskosten zijn de kosten die gemaakt worden om de gemeentelijke organisatie in stand te houden en te laten functioneren. De stijging wordt vooral veroorzaakt door de stijging van de loonkosten als gevolg van de verwachte cao-ontwikkelingen. Naast deze stijging hebben we rekening gehouden met een daling van het budget voor inhuur vervanging bij ziekte, zwangerschapsverlof en ouderschapsverlof. Deze laatste heeft ook een effect op de indicator externe inhuur. Deze daalt van 12,4% naar 7,8% doordat de totale loonsom stijgt en de totale inhuurkosten dalen.

Overheadkosten zijn de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces en organisatiekosten die niet rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de taakvelden van de organisatie, zoals ICT, HRM en facilitaire zaken. Hoewel de kosten voor overhead stijgen, daalt de indicator van 14,3% naar 14,0%. Dit komt doordat de totale lasten sterker stijgen dan de overheadkosten.

bedragen x € 1.000

Taakveld Overhead	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
Overhead organisatiekosten		
Personeel en organisatie	- 3.936	- 3.919
Bedrijfsvoering	- 225	- 224
Bedrijfsvoering MER	- 2.857	- 3.264
ICT kosten	- 391	- 382
Facilitaire diensten	- 557	- 544
Huisvestingskosten gemeentehuis en werf	- 609	- 618
Bedrijfsmiddelen openbare werken	- 517	- 563
Communicatie	- 124	- 137
Totaal overheadkosten	**- 9.216**	**- 9.651**

Gegevensveiligheid (informatiebeveiliging en privacy)

Digitale informatie staat steeds meer centraal in de dienstverlening en ondersteunende processen van de gemeente. Dit gaat gepaard met risico's op het gebied van informatieveiligheid en privacy, zoals datalekken, (onbedoeld) onrechtmatig handelen, het uitvallen van informatiesystemen en toenemende cybercriminaliteit. Inwoners, ondernemers en ketenpartners moeten er op kunnen vertrouwen dat hun gegevens in goede handen zijn bij de gemeente Roerdalen. Bovendien is de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening afhankelijk van de beschikbaarheid, kwaliteit en vertrouwelijkheid van die informatie.

Door maatregelen op het gebied van gegevensveiligheid op een voldoende hoog niveau te brengen, de basis op orde te krijgen en aantoonbaar te voldoen aan hiervoor opgestelde normenkaders, kunnen we de gegevensveiligheid waarborgen. Gegevensveiligheid staat niet op zichzelf, maar is een kwaliteitsaspect van alle gemeentelijke processen waarbij informatie wordt verwerkt. Op basis van risicoanalyses en richtlijnen worden de maatregelen bepaald. Gegevensveiligheid is geen eenmalige actie, maar een continu proces om informatiebeveiligingsrisico's en privacyrisico's te beheersen.

Servicecentrum MER heeft de regie op het gebied van gegevensveiligheid voor de gemeente Roerdalen. Adviesrollen voor informatiebeveiliging en privacy zijn in een kernteam belegd in het servicecentrum. SC MER voorziet de gemeente Roerdalen van instrumenten en ondersteuning waarmee de basis op orde kan worden gebracht en de gegevensveiligheid kan worden gewaarborgd. We zetten hierbij vol in op het harmoniseren van deze instrumenten en processen tussen de MER organisaties.

In 2025 verwachten we aanpassingen in wet- en regelgeving over informatiebeveiliging. De Cyberbeveiligingswet (implementatie van de Europese richtlijn NIS2) verankert de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO 2.0) in de wet, voorziet in toezicht en handhaving door de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur en brengt belangrijke accentverschillen ten opzichte van de huidige BIO. De nadruk komt nog meer op een risicogestuurde aanpak van informatiebeveiliging. Daarnaast komt er meer aandacht voor bedrijfscontinuïteitsmanagement en veilige samenwerking in de keten. Bovendien mikt de organisatie op een hoger gegevensveiligheid volwassenheidsniveau. Vanaf 2025 gaan we daarom werken met een vernieuwd uitvoeringsplan voor gegevensveiligheid dat uniform is voor de vier MER organisaties dat past bij de verhoogde ambities en de toename van taken voor het kernteam gegevensveiligheid in SC MER.

In de jaarlijks verplichte evaluatie over gegevensveiligheid (ENSIA) moet het college verantwoordelijkheid kunnen nemen door een 'in control' verklaring af te geven over informatiebeveiligings- en privacy maatregelen. SC MER coördineert en professionaliseert dit proces voor de gemeente Roerdalen. Hierbij hebben we te maken met het groeipad van het landelijke normenkader. De organisatie zal meer inzet moeten plegen op het aantoonbaar voldoen van processen aan geldende normenkaders. Om de toegenomen werklast van de ENSIA verantwoording beheersbaar te houden wordt de gemeente Roerdalen in het ENSIA proces meer ontzorgd door SC MER.

Informatisering en automatisering

De lijn die in 2024 is ingezet t.a.v. het realiseren van nieuwe wensen & behoeften en het volgen van nieuwe ontwikkelingen trekt team Informatisering in 2025 door. Net zoals in 2024 zijn alle nieuwe ontwikkelingen opgehangen aan de 6 thema's die er binnen team Informatisering zijn gedefinieerd om een herkenbare verbinding te leggen tussen het projectenportfolio en het informatiseringsbeleid.

- Het *thema Digitale dienstverlening*, waarin de focus ligt op het faciliteren van diensten en ondersteuning aan inwoners door de 4 MER-organisaties.
- Het *thema Digitaal samenwerken,* waarin het samenwerken centraal staat , zowel met directe collega's als met partners in het netwerk.
- Het *thema Smart technologie & innovatie,* waarin de focus ligt op het onderzoeken en inzetten van nieuwe ideeën en technologieën, zolang ze veilig zijn, om de dienstverlening van de gemeenten te verbeteren, kosten te verlagen en het leven van de inwoners beter te maken.
- Het *thema Data & informatiehuishouding,* waarin de manier waarop de vier MER-organisaties gegevens en informatie verzamelen, opslaan, organiseren, beheren en gebruiken centraal staat.
- Het *thema Cybersecurity & gegevensveiligheid,* dat zich richt op de bescherming van informatie en waarborgen van de privacy.
- Het *thema Techniek en ICT,* dat zorg draagt voor een stevige en betrouwbare ICT-infrastructuur als basis voor de informatievoorziening van de vier MER-organisaties.

Activiteiten in 2025

Kwaliteit
In 2024 is hoog ingezet op het verbeteren van de onderlinge samenwerking om op die manier effectiever en transparanter het werk te organiseren. Daardoor is team Informatisering in 2025 slagvaardiger, met tot gevolg dat middelen efficiënter ingezet worden en er een betere grip ontstaat op nieuwe ontwikkelingen.

Klantgerichtheid
Ook in 2025 levert team Informatisering maatwerk naar haar klanten bij het beantwoorden van nieuwe informatievraagstukken. Door de afstand tussen team Informatisering en haar klanten verkleinen intensiveren de onderlinge contacten. Team Informatisering voert ook in 2025 de nodige vervangingstrajecten uit om mee te gaan de tijd.

Kostenreductie (efficiëntie)
Daar waar mogelijk zijn vervangingen van informatiesystemen aanleiding om een applicatierationalisering door te voeren en een verdere standaardisering van het applicatielandschap van de MER-samenwerking te bewerkstelligen. Om op die manier een efficiëntere aanwending van de benodigde middelen te bewerkstelligen en indien mogelijk kosten te besparen.

Kwetsbaarheid
Nieuwe (Europese) wet- en regelgeving rond de verdere digitalisering en informatieveiligheid heeft de nodige impact hebben op de digitale werkprocessen rond het gebruik en het beheer van de informatievoorziening en gaat tot de nodige aanpassingen leiden.

Couleur locale
De 4 MER-organisaties streven naar een efficiënte(re) inzet van middelen. Team Informatisering wil daar vanzelfsprekend haar steentje aan bijdragen. Dit wordt bereikt door met iedere individuele MER-organisatie in gesprek te blijven en nieuwe informatiebehoeften regelmatig te verkennen. En daar mogelijk synergie te zoeken tussen vergelijkbare behoeftes van de MER-organisaties om mogelijk schaal- of efficiencyvoordeel te kunnen realiseren.

Informatiebeheer

Het afgelopen anderhalf jaar is er op het gebied van informatiebeheer veel gebeurd. Aan de hand van het vastgestelde Verbeterplan Informatiebeheer, zijn er diverse acties uitgezet om het archief- en informatiebeheer enerzijds te verbeteren en anderzijds ervoor te zorgen dat de nieuw ingezette lijn ook voor de toekomst geborgd wordt. De ingezette verbeteringen zijn inmiddels ook opgemerkt door de provincie en zij zijn vanuit hun rol als toezichthouder zeer positief over de gezette stappen. Wel vindt zij het belangrijk dat de ingezette lijn wordt vastgehouden en voortgezet ook in 2025.

Financiën

Rondom financiën spelen in 2025 vooral de livegang van een nieuw financieel pakket (ingebruikname per 1/1/2025) en de budgethoudersregeling een grote rol.

Nieuw financieel pakket

Het nieuwe financiële pakket (ingaande 2025) biedt voor medewerkers van de gemeenten Maasgouw, Echt-Susteren, Roerdalen en SC MER een gebruikersvriendelijke toegang tot financiële processen en de gerelateerde datagegevens.

Met de livegang van het nieuwe financieel pakket wordt gericht ingezet op het versterken en implementeren van de doelstelling van SC MER: processen te uniformeren en te optimaliseren. Eén raamwerk voor de 4 organisaties (o.a. 1 grootboek rekeningschema) met gestroomlijnde en op elkaar afgestemde processen en uniforme werkwijzen. Gekoppeld aan de livegang van het nieuwe financiële pakket wordt ook een nieuwe budgethoudersregeling van kracht. Deze nieuwe regeling sluit beter aan op de hedendaagse praktijk en verbetert de functiescheiding, waardoor de rechtmatigheid beter geborgd is. Hiervoor is de rol van de 'prestatie-akkoord verklaarder'(PAV'er) geïntroduceerd – het akkoord geven dat de levering of prestatie heeft plaatsgevonden. Hiermee wordt een scheiding aangebracht tussen de functies: tussen het plaatsen van de bestelling (aangaan van de verplichting) en het accorderen van de prestatie/levering.

Rechtmatigheid

De inwerkingtreding van het wetsvoorstel omtrent de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording (RMV) betekent dat wij een rechtmatigheidsverantwoording afgeven bij de jaarstukken. Hierin leggen wij verantwoording af over de naleving van de regels, die relevant zijn voor het financiële reilen en zeilen van de gemeente.
De rechtmatigheidsverantwoording bestaat uit 3 aspecten, nl:

1. Het voorwaardencriterium: of alle financiële beheershandelingen zijn verricht in overeenstemming met (externe en interne) wet- en regelgeving.
2. Het begrotingscriterium: of alle lasten in het begrotingsjaar vallen binnen de geautoriseerde begroting (incl. wijzigingen)
3. Het misbruik & oneigenlijk gebruik (M&O) criterium: of wij voldoende waarborgen hebben genomen om te voorkomen dat als gevolg van misbruik of oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen is verleend of een te laag dan wel geen bedrag aan heffingen aan de gemeente is betaald.

De extern accountant controleert vervolgens of onze Rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft.

In jaarstukken 2023 is deze verantwoording voor het eerst opgenomen. We hebben ons tot doel gesteld dat verdergaande interne beheersingsmaatregelen worden doorgevoerd om 'fouten in de toekomst te voorkomen'. Daarnaast brengt een betere interne beheersing met zich mee dat minder interne controle nodig is om de rechtmatigheidsverantwoording vast te stellen. We maken soms ook

bewust een keuze om niet altijd aan alle regels te voldoen, maar handelen daarbij wel altijd naar de geest van de wet.

Frauderisico

Ondanks dat we alles doen om fraude te voorkomen, blijft er altijd een kans bestaan op oneigenlijk handelen. Weliswaar is de kans klein als er voldoende beheersingsmaatregelen zijn genomen, de menselijke factor blijft een onzekere factor. Het is daarom belangrijk dat onze medewerkers zich bewust zijn van de frauderisico's die zij kunnen lopen. Een (fraude)risico moet daarbij worden omschreven als de combinatie tussen de mogelijkheid dat een voorval of schade zich voordoet en de ernst van die schade (fraude).

Frauderisico wordt periodiek op de agenda's van de werkoverleggen gezet. Hierdoor wordt de organisatie beter in het identificeren van organisatierisico's en het inschatten van de impact en de kans dat deze risico's zich zouden kunnen voordoen. Hierna kunnen maatregelen worden getroffen zodat het zogenoemde restrisico tot een aanvaardbaar niveau wordt teruggebracht.

Andere beheersmaatregelen zoals functiescheiding, het per functie beleggen van bepaalde verantwoordelijkheden (zoals onder meer vastgelegd in de mandaatregeling), het werken met procedures, het 4-ogen-principe, beveiliging van ICT en het uitvoeren van interne controlewerkzaamheden treffen we om frauderisico's te beperken.

Paragraaf Wet open overheid

Inleiding

In de paragraaf Wet open overheid zetten wij in de begroting de beleidsvoornemens uit inzake de uitvoering van de Wet open overheid (Woo). Een bestuursorgaan moet jaarlijks in de begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de Wet open overheid (Woo) en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering van de Woo in relatie tot die beleidsvoornemens. Deze bepaling is bedoeld om de naleving van de Woo, waaronder de bepalingen over de actieve openbaarmaking, te stimuleren.

De Woo heeft vier belangrijke pijlers:

1. Het uit eigen beweging openbaar maken van 11 informatiecategorieën (actieve openbaarmaking).
2. Een inspanningsverplichting om ook overige informatiecategorieën openbaar te maken.
3. Het beantwoorden van Woo-verzoeken (de passieve openbaarmaking).
4. De informatiehuishouding duurzaam toegankelijk op orde brengen.

Voor het vertrouwen van de burgers en bedrijven is het belangrijk om als overheid betrouwbaar en transparant te zijn over besluitvorming, en dat de onderliggende afwegingen voor iedereen inzichtelijk en begrijpelijk zijn. Openheid over besluitvorming en het beschikbaar stellen van data maakt het voor de inwoners van de gemeente mogelijk om mee te doen, mee te beslissen en mee te praten en daarmee het draagvlak in de samenleving te vergroten.

De Wet open overheid is per 1 mei 2022 gefaseerd in werking getreden. Een MER-brede projectgroep vanuit verschillende disciplines - juridische zaken; informatie; ICT; communicatie; privacy/AVG; bestuurlijke processen - is aan de slag met de implementatie van de Woo.

Informatiehuishouding op orde

De komende jaren moet de gemeente aan de slag om onze informatiehuishouding te verbeteren om te kunnen voldoen aan de eisen van de Wet open overheid. Er wordt gewerkt om de informatiehuishouding op orde te krijgen teneinde sneller de informatie te kunnen vinden. Daardoor kan beter worden voldaan aan de wettelijke termijnen die de Woo bij afhandeling van Woo-verzoeken en kunnen medewerkers (en inwoners en partners) sneller en efficiënter werken.

Hiermee staat de gemeente aan het begin van een groot veranderproces. Om de informatiehuishouding op orde te krijgen, is het noodzakelijk om te investeren in de bewustwording van de medewerker. Ook zullen werkprocessen beter en slimmer ingericht moeten worden. Van belang is om te zorgen dat informatie op slechts één plek wordt bewaard en dat iedereen zich ervan bewust is wat handelen vanuit openbaarheid en transparantie met zich meebrengt bij het omgaan met informatie. Er zal worden gezorgd voor bewustwording binnen de organisatie over wat openbaar en transparant handelen betekent. Het kabinet heeft financiële middelen, voor de periode 2022 tot en met 2026, vrijgemaakt om gemeenten bij de implementatie en uitvoering van de Woo te ondersteunen. De financiële middelen bestaan uit zowel incidentele als structurele middelen. De incidentele middelen zijn bestemd voor het verbeteren van systemen, het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen en de organisatie. De structurele middelen zijn bedoeld voor actieve openbaarmaking van de informatiecategorieën zoals genoemd in de Woo, het aanwijzen van een contactfunctionaris en het beheer en onderhoud van systemen.

Werkzaamheden 2025

We continueren de samenwerking met de MER-organisaties om de verdere implementatie van de Woo te optimaliseren. Deze gezamenlijke aanpak zorgt ervoor dat de onderdelen die door de vier MER-organisaties afzonderlijk opgepakt moeten worden, voorbereid en uniform aangepakt worden. Vanuit de MER-brede projectgroep bewaken we de algemene voortgang van het project, volgen we de landelijke ontwikkelingen en zorgen we ervoor dat nieuwe (landelijke) besluiten worden opgenomen in het (daardoor dynamische) plan van aanpak.

Impact Woo-verzoeken

We hebben bij de Wet openbaarheid van bestuur al gemerkt dat verzoeken op grond van deze wet behoorlijk impact hebben op de organisatie. Verzoekers vragen vaak veel documenten op over langere tijdsperiodes. Die impact is met de invoering van de Woo niet minder geworden, maar eerder meer. De beslistermijn is weliswaar gelijk gebleven (4 weken), maar de verdagingstermijn is ingekort (van 4 naar 2 weken) en die mogen we alleen gebruiken bij een omvangrijk of complex verzoek.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Het grondgebied van de gemeente Roerdalen beslaat een oppervlakte van ongeveer 88,5 km². Hier wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. De gemeente heeft daarbij de directe zorg voor de noodzakelijke infrastructuur zoals wegen, riolering, bruggen, groen, openbare verlichting, sport- en spelfaciliteiten en een aantal gebouwen. Een groot deel van het vermogen van de gemeente bestaat uit deze kapitaalgoederen. Deze bevinden zich meestal op, maar ook onder de grond. Op deze kapitaalgoederen wordt over meerdere jaren afgeschreven.

De levensduur wordt gemaximaliseerd door planmatig en adequaat onderhoud aan de kapitaalgoederen te plegen. De kapitaalgoederen bepalen grotendeels de kwaliteit van de openbare ruimte. In deze paragraaf worden de kaders gesteld voor het onderhoud van de infrastructuur. De huidige kwaliteitsniveaus zijn vastgelegd in de betreffende beleidsdocumenten. We continueren de gekozen kwaliteitsniveaus. De benodigde budgetten moeten aansluiten bij de gekozen ambitie in de kadernota.

We benaderen zaken zoveel mogelijk integraal. Budgettair worden werkzaamheden gedekt uit afzonderlijke budgetten en volgend aan beleid per specialisme. Op het gebied van wegen en riolering zijn er actuele beleidsdocumenten. In 2025 ronden we beleid op het gebied van groen (groenstructuurplan) af. Duurzaamheid en klimaatadaptatie worden steeds verder ingebed in ons beleid, werkzaamheden en projecten. Hier ligt een link met programma 4 (Economie, Natuur, Toerisme, Cultuur en Duurzaamheid).

In het investeringsschema zien we voor de jaren 2025 en 2026 een behoorlijke uitgave. Dit betreft met name een beperkt aantal grote integrale projecten. Ook na 2026 houden we rekening met grote reconstructies, zoals de wijk Zandkuil in Melick, die financieel behoorlijke impact hebben. Deze zitten nu nog niet in de vastgestelde beleidsplannen wegen en riolering, maar hebben we nu wel in het investeringsschema opgenomen. Vanaf 2027 volgen we geactualiseerd beleid op het gebied van wegen en riolering, waarover we uiterlijk in 2026 nieuwe uitgangspunten en keuzes aan Uw raad voorleggen. Zoals het er nu uitziet verwachten we een stijging in de kosten. Dit heeft onder andere te maken met veranderende omstandigheden op het gebied van klimaat en duurzaamheid.

Riolering en water

Het GRP 2022 - 2026 en het Waterketenplan zijn het kader op het gebied van riolering en water. Hierin komt de regionale samenwerking verder tot uitdrukking. Ook het inspelen op het veranderende klimaat is hierin beperkt opgenomen. We nemen het afkoppelen van hemelwater waar mogelijk mee in de projecten en zoeken de verbindingen met groen zodat we de groen/blauwe structuren zoveel mogelijk versterken. Dit heeft een gunstig effect op de waterhuishouding en leefomgeving. Basisscholen kunnen meedoen aan het regionale project ‘GroenBlauwe revolutie schoolpleinen’, waarbij omvorming van het schoolplein van tegels naar meer groen en blauw (water) centraal staat. We proberen hier ook combinaties met andere werkzaamheden in de omgeving te zoeken.

Gelet op de veranderende omstandigheden zoals hierboven al aangegeven zijn de kosten voor investeringen in 2025 en 2026 in het kader van riolering nu hoger dan in het huidige GRP is opgenomen. Daarnaast is vanuit de discussie binnen Roerdalen in Balans besloten een groter deel toe te rekenen aan riolering.

Voor het onderhoud aan en vervanging van rioleringen zijn de volgende bedragen beschikbaar.

bedragen x € 1.000

Onderhoud rioleringen	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Regulier onderhoud	251	251	251	251
(Vervangings-)investeringen	5.204	5.200	500	1.000

Wegen

De onderhoudsplicht van de wegen valt onder de Wegenwet. Als wegbeheerder is de gemeente verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de wegen. De gemeente vindt het belangrijk om het onderhoudspeil van de wegen op een kwalitatief voldoende niveau te brengen en te houden. Conform het wegenbeleidsplan onderhouden we de verharde wegen binnen de kernen op niveau basis (cf. CROW normen) en de wegen in het buitengebied op niveau laag, met uitzondering van de recreatieve routes en verbindingswegen. CROW staat voor Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek. De kaders hiervoor zijn actueel. Hierover leest u meer in programma 6, inclusief het meerjarenprogramma van projecten in de openbare ruimte.

Daarnaast worden asfaltwegen, elementenverhardingen en andere onderdelen in de openbare ruimte regulier onderhouden. We hebben hierbij het volgende ambitieniveau vastgesteld:

Structuurelement:	Hoofdstructuur	Woongebied	Centra	Buitengebied
Kwaliteit:	**Basis**	**Basis**	**Basis**	**laag**
Beeld:				
Technische staat (duurzaamheid):	Redelijk, matige schade	Redelijk, matige schade	Redelijk, matige schade	Matig, beperkt ernstige schade
Aanzien:	Standaard	Standaard	Standaard	Sober
Comfort:	Voldoende, incidenteel hinderlijk	Voldoende, incidenteel hinderlijk	Matig, hinderlijk	Voldoende, incidenteel hinderlijk
Risico-index:	Beperkt	Beperkt	Beperkt	Matig
Kapitaalvernietiging:	Nihil	Nihil	Nihil	Matig

Voor het onderhoud aan en vervanging van verhardingen zijn de volgende bedragen beschikbaar. Uit het wegenbeheerplan volgen de gemiddelde budgetten benodigd om het onderhoudsniveau te bereiken en handhaven. Daarbij hebben we geen achterstallig onderhoud. Vervolgens verwerken we de investeringsbedragen per jaar op basis van de planning van de werkzaamheden. Zie hiervoor het investeringsschema voor 2025.

bedragen x € 1.000

Onderhoud wegen	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Regulier onderhoud	1.056	1.056	1.056	1.056
(Vervangings-)investeringen	3.794	7.520	7.996	1.346

Kabels en leidingen

Enexis heeft aangekondigd het elektriciteitsnet in Vlodrop te gaan verzwaren. Dit doen ze om bij te dragen aan de verduurzamingsontwikkeling, zoals zonnepanelen. De netwerken zijn overbelast. Daarmee is Vlodrop een van de eerste dorpen in Limburg waar dit gaat gebeuren. Dit heeft een grote impact op de openbare ruimte, waarbij meerdere keren circa 1/3 van alle trottoirs worden opengebroken. We begrijpen dat de netverzwaring belangrijk en nodig is en kiezen ervoor hier tijd voor in te ruimen.

Openbare verlichting

Goede openbare verlichting draagt bij aan de sociale veiligheid, de verkeersveiligheid en de leefbaarheid. Het Beleidsplan Openbare Verlichting is het kader voor de uitvoering.
Dimbare LED-verlichting wordt toegepast. We vervangen in principe armaturen na 20 jaar, waarmee we kapitaalvernietiging voorkomen. Het tempo van armatuurvervanging bepaalt ook het tempo waarmee op energieverbruik wordt bespaard. Op een beperkt aantal armaturen na zijn alle conventionele armaturen uiterlijk in 2031 vervangen. 60% van de openbare verlichting binnen de gemeente is nu voorzien van ledverlichting. Omdat bepaalde soorten lampen niet meer toegepast mogen worden, vervangen we die eerder. Op dit moment wachten we technische ontwikkelingen af en verwachten we nog geen structurele kostenverhogende effecten door deze vervanging. De lichtmasten (palen) toetsen we op veiligheid en vervangen we pas als het echt nodig is. We hebben geen achterstallig onderhoud.

Voor het onderhoud aan en de vervanging van de openbare verlichting zijn de volgende bedragen beschikbaar:

bedragen x € 1.000

Onderhoud openbare verlichting	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Regulier onderhoud	147	147	147	147
(Vervangings-)investeringen	108	108	108	108

Openbaar groen

De gemeente Roerdalen beschikt over een aanzienlijke hoeveelheid openbaar groen, waaronder circa 100 hectare aan plantsoenen en gazons en ongeveer 21.000 bomen. Dit groen draagt in belangrijke mate bij aan het visuele karakter en de aantrekkelijkheid van de gemeente als woon- en recreatiegebied. Daarom is het voor de gemeente essentieel om deze groene landschappelijke uitstraling te behouden.

De gemeente handhaaft de eerder vastgestelde onderhoudsniveaus en heeft geen achterstallig onderhoud. In 2025 zal het beleid op het gebied van groen worden geactualiseerd, waarbij specifieke plannen zoals het groenstructuurplan en het bomenbeleidsplan onder de loep worden genomen. Hoewel het reguliere onderhoud goed geborgd is, is er beperkte financiële ruimte voor nieuwe ontwikkelingen op het gebied van groenbeheer.

Er bestaat een verband tussen deze doelen en programma 6, dat vermoedelijk ook betrekking heeft op aspecten van ruimtelijke ordening of duurzaamheid. De focus ligt op het behouden van de kwaliteit en uitstraling van het groen, zonder concessies te doen aan de onderhoudsniveaus die eerder zijn vastgesteld.

Rondom het onderhoud van begraafplaatsen onderzoeken we of we op een andere manier inkomsten kunnen genereren.

Bedragen die beschikbaar zijn voor het onderhoud openbaar groen:

bedragen x € 1.000

Onderhoud openbaar groen	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Regulier onderhoud	1.702	1.614	1.619	1.617
(Vervangings-)investeringen	140	30	30	-

Civiele kunstwerken

Civieltechnische kunstwerken zijn onder andere bruggen, tunnels, viaducten. Het doel van het beleid voor het onderhoud van civieltechnische kunstwerken is om deze naast schoon en veilig ook functioneel te houden. De uitgangspunten voor het beheer zijn vastgelegd in het uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma geeft op korte en middellange termijn aan welke onderhouds- en vervangingsmaatregelen nodig zijn om het areaal in stand te houden. Op basis van dit uitvoeringsprogramma worden de nodige kleine en grote onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Deze werkzaamheden zijn gebaseerd op levensduurverlenging.
Vervanging van een kunstwerk vindt uitsluitend plaats wanneer wij niet meer kunnen volstaan met groot onderhoud.
Tevens ligt de focus op het periodiek inspecteren van alle civiele kunstwerken. Periodiek wordt de kwaliteit in beeld gebracht inclusief uitvoeringsprogramma om de veiligheid te waarborgen. In 2025 voeren we onderhoud uit volgens het huidige onderhoudsprogramma, aansluitend stellen we een nieuw uitvoeringsprogramma op.

Bedragen die beschikbaar zijn voor het onderhoud van de civiele kunstwerken:

bedragen x € 1.000

Onderhoud civiele kunstwerken	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Regulier onderhoud	101	101	101	101
(Vervangings-)investeringen	-	-	-	-

Gebouwen

Relatie met de programma's

De hoofddoelstelling in het programma Krachtige Dorpen is om dorpskernen met veel sociale samenhang en passende basisvoorzieningen te realiseren en/of te behouden. Hierin ligt een directie relatie met de begrotingsprogramma's 1 en 6. We onderscheiden 3 categorieën:

- Accommodatiebeleid: De afgelopen jaren zijn hierover vele besluiten genomen en uitgevoerd. Uw Raad heeft middels een RIB kennis genomen van de resultaten van die besluiten. Komend jaar zal er een nieuw accommodatiebeleid worden opgesteld en uw ter besluitvorming worden voorgelegd. Daarna gaan we deze verder opvolgen en bewaken. Hiermee krijgen we ook meer inzicht in de effecten op maatschappelijk gebied.
- Overig vastgoed: Voor de buitenbaden geldt dat voor het seizoen 2025 overeenstemming bereikt moet worden met de beide Stichtingen betreffende de overdracht van de exploitatie en beheer. Hierover is besluitvorming van Uw raad aan de orde. Gemeente blijft eigenaar van grond en opstallen, waarmee wij verantwoordelijkheid blijven houden voor (een deel van) de wet- en regelgeving.

Onderhoud

Voor al het gemeentelijke vastgoed zijn de meerjarige onderhoudsplannen (MJOP's) geactualiseerd en opgenomen in de meerjarenbegroting. Doordat alle gebouwen die eigendom van gemeente zijn, en doordat de gevolgen van de keuzes die gemaakt zijn vanuit accommodatiebeleid, nu zijn opgenomen hebben we een duidelijker beeld van (uitgestelde) onderhoudskosten. Mede door sterk gestegen prijzen zien we een aanzienlijk hogere storting in de voorziening. We voeren zoveel als mogelijk uitgesteld onderhoud binnen de beschikbare budgetten uit. We hebben hier rekening te houden met de uitdagingen in de markt, o.a. bij aannemers.

Voor onze molens (prins Bernhardmolen en Beltkorenmolen) zijn investeringen nodig om langdurig en consistent te kunnen blijven functioneren, en te voldoen aan wet- en regelgeving. Daarnaast is het van belang te voldoen aan de richtlijnen en voorwaarden van de Monumentenwacht Limburg om subsidie veilig te stellen.

Energie

De afgelopen tijd hebben we gezien dat energietarieven sterk zijn gestegen. Dit fluctueert inmiddels behoorlijk. Zowel gemeente als verenigingen heeft hierbij de nodige financiële uitdagingen, waarbij het moeilijk is een realistische inschatting te maken. Bij verenigingen en stichtingen speelt ook dat zij zelfstandig overeenkomsten rondom energie hebben afgesloten, en toch in de financiële problemen kunnen komen. Hier hebben we een balans te bewaken tussen eigen verantwoordelijkheid, ondersteuning bieden waar dit echt nodig is en de uitdagingen die we als gemeente zelf hebben op dit terrein. Door te kijken naar verduurzaming liggen hier mogelijk kansen.

Onderwijshuisvesting

We hebben verdere stappen gezet in nieuwe huisvesting voor de scholen in Posterholt en Vlodrop. De school in Vlodrop maakt onderdeel uit van de nieuwe ontwikkeling van de Multifunctionele accommodatie op de plek van de huidige sporthal.

Bedragen die beschikbaar zijn voor het onderhoud van onze gebouwen:

bedragen x € 1.000

Onderhoud gebouwen	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Regulier onderhoud	25	25	25	25
Planmatig onderhoud	1.352	1.032	931	1.420

Paragraaf Gemeentelijk grondbeleid

Beleidskaders

De gestelde kaders en ruimtelijke doelen zijn vastgelegd in onze op 3 november 2022 door de raad vastgestelde Kadernota grondbeleid 2022-2026. Deze nota sluit aan op de doelen en ambities uit de Omgevingsvisie Roerdalen 2050. De Kadernota grondbeleid geeft duidelijkheid over het grondbeleid dat de gemeente Roerdalen de komende jaren voert. Het grondbeleid is een instrument om gemeentelijke doelen te behalen. Belangrijk is de integrale afweging voor het kiezen van de juiste grondbeleidsvorm. In deze nota worden de kaders van het grondbeleid beschreven waarbinnen Roerdalen werkt. In het grondbeleid worden geen nieuwe doelen bepaald. Het grondbeleid is dienend aan de doelen en ambities die zijn geformuleerd in afzonderlijke beleidsdocumenten, waaronder de Omgevingsvisie Roerdalen 2050 als belangrijkste ruimtelijke beleidskader.

De gemeente hanteert momenteel een situationeel grondbeleid. Dat wil zeggen dat de gemeente per project of locatie haar rol kiest en de keuze maakt voor een passief en actief grondbeleid. Deze rol wordt bepaald aan de hand van een afwegingskader. Bij bepaling van de keuze voor een bepaalde rol staat één vraag centraal: in hoeverre sluit de ontwikkeling aan bij de gemeentelijke beleidsdoelen? Afhankelijk hiervan kiest de gemeente een actieve, actief-faciliterende of faciliterende rol.

In 2021 is er door de raad een reserve van € 1.000.000- beschikbaar gesteld voor onder andere de aankoop van gronden binnen het project ‘Roerdalen in Balans, Investeren om te Renderen’. Zie voor meer informatie Programma 4, tactisch doel 6. Met onze huidige grondnota kunnen wij sneller inspringen op veranderende situaties en kunnen wij flexibeler omgaan met onze grondposities.

Bouwgrondexploitatie

De structurele inkomsten uit beleggingen lopen terug, we zoeken naar alternatieve inkomsten. Hierom zijn er een aantal bouwgrondexploitaties geopend en in ontwikkeling. In programma 5 van deze begroting staan deze uitgewerkt. Hieronder is de status van de openstaande grondexploitaties beschreven:

- Holsterveld Vlodrop – Dit betreft een lopende grondexploitatie die hoogstwaarschijnlijk in 2026 zal worden gesloten.
- Centrumplan Herkenbosch - Dit betreft een lopende grondexploitatie welke naar verwachting in 2025 zal worden afgerond.
- Wienkeskoel III Melick – Dit project is in 2024 gestart. Er wordt gewerkt aan een gebiedsvisie welke in 2025 zal worden vastgesteld. Vervolgens zal dit worden uitgewerkt naar een stedenbouwkundig plan en exploitatie opzet.

De stijgende kosten in de woningbouwmarkt hebben een vertragende werking op de daadwerkelijke uitvoering van de woningbouw, dit heeft directe gevolgen voor onze lopende grondexploitaties.

bedragen x € 1.000

Verwachte resultaten bouwgronden in exploitatie	Boek-waarde 31-12-2023	Nog te besteden bedragen	Nog te verwachten opbrengsten	Verwacht resultaat
Herontwikkeling centrum - Herkenbosch	984	1.119	-1.412	691
Holsterveld	-11	828	-1.161	- 344
Totaal	**973**	**1.947**	**- 2.573**	**347**

De grondexploitaties zijn recentelijk geactualiseerd. Onderstaand worden de verwachte resultaten kort toegelicht.

Centrumplan Herkenbosch
Voor de uitvoering van het plan zijn totale uitgaven geraamd voor een bedrag van € 2.881.000. De geraamde opbrengsten uit grondverkoop bedragen € 1.088.000. De provincie Limburg heeft een subsidie toegekend voor een bedrag van maximaal € 600.000. Daarnaast is uit de algemene reserve een bedrag van € 502.000 onttrokken ter afdekking van de onrendabele top van dit project. Dit alles leidt tot een verwacht negatief resultaat van € 691.000. In de jaarrekening 2023 is reeds een voorziening van € 681.000 gevormd ter afdekking van het verwachte verlies. Bij het opmaken van de jaarrekening 2024 zal opnieuw de hoogte van de voorziening worden bepaald.

Holsterveld
De verwachte uitgaven bedragen in totaal € 1.306.000. De opbrengsten uit grondverkoop zijn becijferd op een bedrag van € 1.650.000. Het verwachte positieve resultaat van dit project bedraagt derhalve € 344.000. Tot en met de jaarrekening 2023 is tussentijds een winst van € 35.000 verantwoord. De resterende winst bedraagt € 309.000. Bij het opmaken van de jaarrekening zal op grond van de verslaggevingsvoorschriften worden beoordeeld welke bedrag aan tussentijdse winstneming verantwoord dient te worden.

Reserve bouwgrondexploitatie
De reserve bouwgrondexploitatie is het weerstandsvermogen voor de bouwgrondexploitaties. Het doel van deze reserve is om toekomstige risico's als gevolg van onvoorziene ontwikkelingen of een stagnerende economie op te vangen. De reserve wordt onder meer gevoed uit (tussentijdse) winstnemingen vanuit de grondexploitaties. Zoals vermeld in de jaarrekening 2023 heeft de reserve eind 2023 een omvang van € 1.133.000. De verwachting is dat de huidige omvang van de reserve toereikend is voor het opvangen van risico's binnen de lopende grondexploitaties. Gelet op de versnellingsopgave woningbouw zullen de risico's opnieuw in beeld worden gebracht en zal worden nagegaan in hoeverre de reserve bouwgrondexploitatie toereikend is voor het afdekken van de risico's.

Actieplan versnellen woningbouw
Het actieplan versnellen woningbouw is uitgebreid toegelicht in Programma 5 van dit document. De verwachting is dat deze opgave uiteindelijk zal uitmonden in diverse grondexploitaties. De kosten die hiermee gemoeid zijn worden zoveel als mogelijk verwerkt in de gemeentelijke grondexploitaties óf worden verhaald op initiatiefnemers (bij de projecten waar de gemeente een faciliterende rol heeft). De kosten die niet kunnen worden verhaald zullen uiteindelijk ten laste van de exploitatie komen.

Bedrijfskavel
De gemeente Roerdalen heeft nog 1 bouwkavel met een bedrijfsbestemming te koop. Het betreft hier de laatste kavel binnen het Landbouw Ontwikkelingsgebied (LOG) te Montfort. In 2024 is de kavel via een publicatie opnieuw aangeboden. Hier heeft één partij op gereageerd. De verwachting is dat deze kavel in 2025 van eigenaar zal wisselen.

Landbouwgronden
We hebben in 2024 ongeveer 440 hectare landbouwgrond in eigendom. Dit is een lichte afname ten opzichte van voorgaande jaren. Reden van deze daling is de grondruil met de Provincie Limburg welke in het eerste halfjaar van 2024 heeft plaatsgevonden. Het gros van onze gronden verpachten wij middels reguliere (langjarige) contracten. Ongeveer 75 hectare van ons eigendom zijn landbouwpercelen welke we voor periodes van 1,3 of 6 jaar verpachten.

Binnen de gemeente Roerdalen ligt op dit moment nog een Provinciale opgave om in totaal 122 hectare landbouwgrond om te vormen tot natuur. Het betreft hier zowel particulier als gemeentelijk eigendom waarvan de precieze verdeling momenteel nog onbekend is. Deze oppervlakte is als volgt verdeeld over de deelgebieden: Flinke Ven: 66 hectare, Bovenloop Vlootbeek: 38 hectare, Etsberg: 5 hectare, Landgoed Hoosden: 3 hectare en Roerdal en omgeving: 10 hectare.
Als gemeente nemen wij als grondeigenaar wel deel in projectgroepen, maar ontwikkelen wij zelf geen nieuwe natuur.

Natuur
De gemeente heeft ongeveer 470 hectare aan bos- en natuurgebieden in eigendom. Deze liggen grotendeels in het Nationaal Park de Meinweg en in het Roerdal. We beheren de gronden op een duurzame wijze volgens de beheervisie voor de gemeentelijke bossen, natuurterreinen en landschapselementen. Hierbij houden we rekening met de natuurdoelen die gesteld worden vanuit de Natura 2000 beheerplannen. We voeren de werkzaamheden uit op basis van jaarlijkse werkplannen conform de richtlijnen van Forest Stewardship Council (FSC).

Water
Binnen projecten zorgt water en de wateropgave die we als gemeente hebben regelmatig voor uitdagingen. Er is niet altijd voldoende ruimte voor water aanwezig wat bijvoorbeeld kan leiden tot een verhoogde kans op wateroverlast. Per project kijken we naar de lokale situatie en spelen daar zoveel als mogelijk op in. Dit kan uiteindelijk leiden tot de aankoop van gronden die we inzetten om water te kunnen bergen of te laten infiltreren in de ondergrond.

Paragraaf Lokale heffingen

Deze paragraaf bevat nadere informatie over het tarievenbeleid voor de gemeentelijke heffingen, de ontwikkeling van de lokale heffingen en het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente.

Soorten belastingen

In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke lokale heffingen de gemeente aan de inwoners en bedrijven mag opleggen. Roerdalen kent de volgende heffingen, op basis van door de raad vastgestelde verordeningen:

Belastingen waarvan de opbrengst vrij besteedbaar is:

OZB (onroerendezaakbelasting)
De onroerendezaakbelastingen zijn de belangrijkste gemeentelijke belastingen waarvan de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht kan worden besteed. De hoogte van de aanslagen is zowel afhankelijk van de waarde van een object, zoals die elk jaar wordt bepaald op basis van de Wet waardering onroerende zaken (hierna: Wet WOZ), als van de door de raad vastgestelde tarieven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen tarieven voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen.
Vanaf 1 oktober 2016 zijn WOZ-waarden van woningen verplicht openbaar. Door de gerealiseerde aansluiting van Roerdalen medio oktober 2017 op de landelijke voorziening (LV-WOZ) voldoet de gemeente aan deze wettelijke plicht.

Beleid

- De OZB-opbrengsten met betrekking tot woningen stijgen jaarlijks (tot en met 2027) met 3,9% ten opzichte van de begroting 2024.
- Een eenmalige OZB-opbrengst verhoging van 19% voor woningen:
    - Uit Roerdalen in Balans 2.0 volgt een eenmalige OZB-opbrengst verhoging van 10% voor woningen.
    - Als aanvullende belastingmaatregel vanuit de kadernota volgt een eenmalige OZB-opbrengst verhoging van 9% voor woningen, om toe te groeien naar het Limburgs gemiddelde.
- De OZB-opbrengsten met betrekking tot niet-woningen stijgen jaarlijks (tot en met 2027) met 3,9% ten opzichte van de begroting 2024.
- Uit Roerdalen in Balans 2.0 volgt een eenmalige OZB-opbrengst verhoging van 20% voor niet woningen.
- De areaaluitbreiding, mede voortvloeiend uit Roerdalen in Balans 2.0 om extra woningen te realiseren, worden op basis van de laatste inzichten verwerkt in de geraamde OZB-opbrengst.
- De grondslag voor de aanslagen OZB 2025 is de, naar prijspeil 1 januari 2024, vastgestelde waarden van het onroerend goed.

Toeristenbelasting
De toeristenbelasting is een algemene belasting en daarmee een algemeen dekkingsmiddel.
De belasting is gebaseerd op de gedachte dat door personen die binnen de gemeentegrenzen verblijven en niet zijn ingeschreven in het BRP, maar wel gebruik maken van de (algemene) gemeentelijke voorzieningen, een bijdrage leveren aan deze algemene voorzieningen. De belasting moet dan ook worden gezien als een tegemoetkoming in de kosten van de gemeente voor de instandhouding van die voorzieningen. De belasting wordt verschuldigd voor het houden van verblijf met overnachting tegen vergoeding en wordt geheven van degene die verblijf biedt. Deze is dan op

grond van regelgeving bevoegd de belasting te verhalen op de persoon of personen die verblijf houden.

Beleid

- De tarieven voor 2025 worden conform de vastgestelde Kadernota 2025 verhoogd met € 0,25 naar € 2,20 per persoon per overnachting.
- Uit Roerdalen in Balans 2.0 volgt een extra verhoging van de toeristenbelasting wat moet leiden tot € 50.000 meer inkomsten. Hiervoor wordt een differentiatie toegepast waarbij duurdere accommodaties zwaarder worden belast.
- Als aanvullende maatregel vanuit de kadernota wordt met ingang van 2025 het tarief voor arbeidsmigranten gelijkgesteld wordt aan het lage tarief toeristenbelasting. Het tarief stijgt hierdoor met € 1,25 naar € 2,20.

Forensenbelasting
Met een forensenbelasting dragen niet-ingezeten, die in de gemeente een tweede woning hebben, bij in de algemene voorzieningen die de gemeente biedt. De eigenaar betaalt weliswaar onroerendezaakbelasting over zijn bezit, net als de ingezetene met een eigen huis in de gemeente, maar voor de niet-ingezetene wordt geen vergoeding via de algemene uitkering ontvangen. De forensenbelasting wordt direct geheven bij de niet-ingezetene die de beschikking heeft over een woonruimte. Voorwaarde voor het heffen van een forensenbelasting is dat de eigenaar geen ingezetene is, meer dan 90 dagen beschikt over de tweede woning en dat de woning gemeubileerd is.
Aan BsGW is gevraagd een offerte uit te brengen voor een haalbaarheidsonderzoek. Op basis van de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek zal bekeken worden of een invoering per 2025 zinvol is, anders wordt een invoering met ingang van 2026 overwogen.

Hondenbelasting
De afschaffing van de hondenbelasting is afgelopen jaren meermaals in de raad ter sprake geweest. Voor 2025 is het voorstel de hondenbelasting af te schaffen. De daadwerkelijk formalisering vindt plaats middels intrekking van de huidige verordening hondenbelasting door uw raad in december 2024.

Belastingen om kosten mee te verhalen: de bestemmingsheffingen en rechten. De opbrengst is niet vrij besteedbaar maar is gerelateerd aan een gemeentelijke zorgplicht of aan specifieke dienstverlening. Hiertoe behoren:

Afvalstoffenheffing
De afvalstoffenheffing is een bestemmingsbelasting. De opbrengst vloeit niet naar de algemene middelen, maar dient ter dekking van de kosten van afvalinzameling en -verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. De systematiek van afvalinzameling heeft als doel om het restafval terug te dringen en om mensen te stimuleren om hun afval beter te scheiden alsmede meer afval te hergebruiken. Ook In 2025 gaan huishoudens naast een vastrechtbedrag een bedrag betalen voor elke lediging van de restafvalcontainer en voor elke inworp in de ondergrondse restafvalcontainer. De restafvalcontainer kunnen huishoudens één keer per vier weken aanbieden. Voor het laten ledigen van de gft-container, welke eens per twee weken mogelijk is, wordt geen apart tarief in rekening gebracht. Deze kosten zitten verdisconteerd in het vastrechtbedrag. Uitgangspunt van deze systematiek is dat een huishouden dat afval goed scheidt goedkoper uit is dan een huishouden dat z’n afval niet goed scheidt. Getracht is om een juiste balans te vinden tussen het vastrechtbedrag en het variabele ledigingstarief.

Beleid

- Voor afvalstoffenheffing is het uitgangspunt 100% kostendekkende tariefstelling.
- Als aanvullende maatregel vanuit de kadernota worden met ingang van 2025 de kosten van kwijtschelding toegerekend aan de afvalstoffenheffing.
- De tarieven worden bij de vaststelling van de Verordening Afvalstoffenheffing in december 2024 vastgesteld.

Rioolheffing

De rioolheffing is een bestemmingsbelasting. De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door middel van de rioolheffing verhaald op de gebruikers van woningen en niet-woningen die op dat stelsel zijn aangesloten. De gemeente heeft naast de zorgplicht voor gemeentelijk afval- en hemelwater ook de zorgplicht voor grondwater. De opbrengst van de rioolheffing wordt gebruikt om de voorzieningen, die dienen voor de uitvoering van genoemde zorgplicht, te bekostigen.

Beleid

- Met ingang van maart 2022 is het nieuwe rioleringsplan van kracht. Dit plan heeft een looptijd tot en met 2026. In dit plan is vastgelegd hoe wij omgaan met de gemeentelijke zorgplichten voor het stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en het grondwater. Hierbij is ook rekening gehouden met het veranderend klimaat.
- Voor rioolheffing is het uitgangspunt 100% kostendekkende tariefstelling.
- Om de stijgende kosten en klimaatmaatregelen te kunnen blijven dekken worden de tarieven, conform het eerder genomen raadsbesluit GRP dd. 10-03-2022, met ingang van 2023 jaarlijks verhoogd met € 6,- (exclusief inflatie) tot € 238,- (exclusief inflatie) in 2026.
- Uit Roerdalen in Balans 2.0 volgt een grotere toerekening van investeringskosten bij grootonderhoud en reconstructie van wegen aan riolering.
- Uit Roerdalen in Balans 2.0 volgt een grotere toerekening van veegkosten aan riolering.
- Als aanvullende maatregel vanuit de kadernota worden met ingang van 2025 de kosten van kwijtschelding toegerekend aan de rioolheffing.
- Aanpassingen in de kosten, niet zijnde de afspraken die voortvloeien uit Roerdalen in Balans 2.0, worden verrekend met de voorziening riolering.
- De rioolheffing is gebaseerd op het waterverbruik. Er volgt een onderzoek of een andere heffingsgrondslag zorgt voor een betere verdeling van de lasten tussen woningeigenaren en huurders. Het effect hiervan wordt op zijn vroegst verwacht in de belastingverordening voor het jaar 2026.
- De tarieven worden bij de vaststelling van de Verordening Rioolheffing in december 2024 vastgesteld.

Leges

De gemeente heft leges voor door haar verstrekte diensten, genoemd in de bij de legesverordening behorende tarieventabel. Gemeenten heffen leges om haar taken te bekostigen. De opbrengsten uit de heffing van leges worden gebruikt om de kwaliteit van de verstrekking te waarborgen en om personeels-, huisvesting- en materiaalkosten te dekken.

De tarieventabel is onderverdeeld in drie titels:

- Hoofdstuk 1 Algemene Dienstverlening. Onder andere: burgerlijke stand, reisdocumenten, rijbewijzen, verstrekkingen uit de basisregistratie personen.
- Hoofdstuk 2 Dienstverlening Omgevingsvergunning. Onder andere: bouwvergunning, aanlegvergunning en sloopvergunning.
- Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn. Onder andere: horeca en organiseren evenementen.

Kruissubsidiëring
Voor elk van de belastingverordeningen waarbij sprake is van kostenverhaal moet inzichtelijk worden gemaakt, dat de totale geraamde baten van de verordening niet uitgaan boven de totale lasten van de verordening. Deze opbrengstnorm ziet op de verordening in haar totaliteit. Hierdoor is zogenoemde kruissubsidiëring mogelijk: een verwacht overschot bij de ene activiteit wordt gebruikt voor de dekking van een verwacht tekort bij een andere activiteit. Het is dus niet nodig om de kostendekkendheid per activiteit te bepalen.
Binnen hoofdstuk 1 is kruissubsidiëring toegestaan. Zo mag bijvoorbeeld het tarief voor huwelijksvoltrekkingen meer dan kostendekkend worden vastgesteld ter compensatie van een niet kostendekkend tarief voor paspoorten. Ook binnen hoofdstuk 2 is kruissubsidiëring toegestaan en ook tussen hoofdstuk 1 en 2. Niet kostendekkende tarieven voor de diensten die vallen onder hoofdstuk 1 mogen dus gecompenseerd worden door meer dan kostendekkende tarieven voor de omgevingsvergunning uit hoofdstuk 2. Op grond van de Europese Dienstenrichtlijn is binnen hoofdstuk 3 kruissubsidiëring niet toegestaan.

Beleid
- Voor de leges, daar waar het geen wettelijk vastgestelde tarieven betreft, is het uitgangspunt toe te groeien naar kostendekkende tariefstelling.
- Bij belastbare feiten waarvan de wens is dat hiervan zo veel mogelijk gebruik zou moeten
- worden gemaakt, wordt er voor gekozen de tarieven zodanig te bepalen dat die tarieven geen
- drempel zouden moeten vormen om niet van de betreffende dienst gebruik te maken.
- De tarieven worden met de tarieventabel ter vaststelling in december 2024 aan de raad aangeboden.

Begraafrechten
Op basis van deze belastingverordening worden rechten geheven voor het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen en de daarmee samenhangende diensten.

Beleid
- Uitgangspunt voor gemeentelijke leges, ook op het gebied van begraafrechten, is toe te groeien naar kostendekkende tariefstelling.
- Als aanvullende maatregel vanuit de kadernota, is het voornemen de kostendekkendheid van begraafrechten te verhogen naar 50%.
- De tarieven worden met de Verordening begraafrechten ter vaststelling in december 2024 aan uw raad aangeboden.

Kwijtscheldingsbeleid
De gemeente is deels autonoom op het gebied van kwijtschelding gemeentelijke belastingen, d.w.z. dat de gemeente binnen het wettelijk kader (bestaande uit de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 en de Leidraad invordering) zelf kan bepalen of kwijtschelding aan haar burgers wordt verleend, in welke mate of in het geheel niet. Dit komt erop neer dat met name burgers met inkomsten uit een uitkering of AOW (bijstandsnorm en een beperkt vermogen) in aanmerking komen voor kwijtschelding. Daarbij worden de bestaanskosten voor 100% meegenomen. Daardoor resteert een beperkte betalingscapaciteit en komen de inwoners zodoende (eerder) in aanmerking voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen.
Met ingang van 17 september 2022 is de Regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden in werking getreden. Met de nieuwe Regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden kunnen de medeoverheden sommige van deze regels net iets soepeler maken. Een belastingplichtige mag dan een iets hoger inkomen of vermogen hebben en toch nog kwijtschelding krijgen. De vermogensnorm

voor kwijtschelding bedroeg in 2024 voor iedere belastingplichtige wettelijk maximaal € 2.000. Tot en met 2022 was deze ruimere vermogensnorm niet opgenomen. Bij de vaststelling van de Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Roerdalen 2025 is deze maximale vermogensnorm vastgelegd in de regeling.
BsGW voert het kwijtscheldingsbeleid uit. Zij maken hierbij gebruik van het Inlichtingenbureau[1]. Deze toetsen de gegevens van de aanvrager die nodig zijn om voor kwijtschelding in aanmerking te komen.

Bij de invordering van de volgende belastingen wordt geen kwijtschelding verleend:

- Onroerende zaakbelastingen
- Toeristenbelasting
- Begraafrechten
- Leges
- Reinigingsrechten
- BIZ-heffing

Bij de invordering van de afvalstoffenheffing wordt alleen kwijtschelding verleend voor het vastrecht. Bij rioolheffing is volledige kwijtschelding mogelijk.

De kosten van kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing worden met ingang van 2025 doorbelast in de tarieven afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Belastingopbrengsten 2025

Onderstaand is de raming van de belastingopbrengsten 2025 in vergelijking tot de raming 2024 opgenomen:

bedragen x € 1.000

Lokale heffingen	Begroting 2024	Begroting 2025
Belastingen		
Onroerende zaakbelasting woningen	3.039	3.794
Onroerende zaakbelasting niet-woningen	887	1.072
Toeristenbelasting	636	781
Hondenbelasting	117	-
Totaal Belastingen	**4.679**	**5.648**
Heffingen		
Reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	3.105	3.221
Rioolheffing	2.347	2.566
Totaal Heffingen	**5.453**	**5.787**
Leges en rechten		
Leges bouwvergunningen	802	702
Leges burgerzaken	181	185
Begraafplaatsrechten	40	80
Overige leges en rechten	44	44
Totaal Leges en rechten	**1.067**	**1.011**
Totaal lokale heffingen	**11.198**	**12.446**

[1] Het inlichtingenbureau is een landelijke stichting die actief is de informatiedistributie voor gemeenten. Zij doen dit door het verzamelen van gegevens uit verschillende bronnen. Door slim combineren van de verzamelde gegevens maken zij de informatie makkelijk toepasbaar. Dit helpt bij het beslissen of inwoners recht hebben op bepaalde voorzieningen. In dit geval kwijtschelding van lokale belastingen.

Kostendekkendheid

- Kostendekkendheid: het uitgangspunt is dat de gebruiker betaalt. Uw raad is vrij om de hoogte van het tarief vast te stellen met een kostenonderbouwing als basis, waarbij het Rijk een aantal grenzen heeft gesteld, waaronder een maximale kostendekkendheid van 100%.
- Extracomptabele berekening:
- In de tarieven van de heffingen zijn een aantal componenten extracomptabel berekend. Volgens het BBV is dit toegestaan. Het betreft:
    - overhead: voor de toerekening van de overheadskosten wordt uitgegaan van een aandeel in de totale overheadkosten ter grootte van de geraamde directe kosten van de economische categorie 1.1 (Salarissen en sociale lasten) van het taakveld gedeeld door de totale geraamde directe kosten van de economische categorie 1.1;
    - de compensabele btw over de afschrijvingen (19% over de periode voor 2013; 21% over 2013 en volgende jaren);
    - Kwijtschelding verleend voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing;

Afvalstoffenheffing

Berekening kostendekkendheid afval	Begroting 2025	
	Bedrag	%
Kosten heffing		
Netto kosten		
Directe kosten	- 3.189	99,0%
Inkomsten, exclusief heffingen	668	-20,7%
Netto kosten	**- 2.521**	**78,3%**
Toe te rekenen kosten		
Overhead	- 328	10,2%
BTW *1)	- 372	11,5%
Toe te rekenen kosten taakveld	**- 700**	**21,7%**
Totale kosten heffing	**- 3.221**	**100,0%**
Totale opbrengsten heffing	**3.221**	
Dekkingspercentage heffing	**0**	**100,0%**

*1) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten in het kader van heffingen zoals riool- en afvalstoffenheffing.

Rioolheffing

Berekening kostendekkendheid riolering	Begroting 2025	
	Bedrag	%
Kosten heffing		
Netto kosten		
Directe kosten	- 1.724	67,2%
Onttrekking voorziening rioleringen	153	-6,0%
Netto kosten	**- 1.571**	**61,2%**
Toe te rekenen kosten		
Overhead	- 661	25,8%
BTW *1)	- 154	6,0%
Extra toegerekende rente cf. GRP	- 180	7,0%
Toe te rekenen kosten taakveld	**- 995**	**38,8%**
Totale kosten heffing	**- 2.566**	**100,0%**
Totale opbrengsten heffing	**2.566**	
Dekkingspercentage heffing	**- 0**	**100,0%**

*1) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten in het kader van heffingen zoals riool- en afvalstoffenheffing.

Leges en begraafrechten

De berekeningen met de gegevens van de begroting 2025 waren bij het schrijven van deze begroting nog niet gereed. Bij de behandeling van de belastingverordeningen 2025 in december zal de kostendekkendheid van de legestarieven 2025 en begraafrechten 2025 alsnog in beeld gebracht en door uw raad vastgesteld worden.

Woonlasten

Bij de lastendruk kijken we naar de belastingen en heffingen die een gemiddeld gezin aan de gemeente moet betalen. Dit betekent dat er gekeken wordt naar de onderdelen OZB, afval en riolering. Aangezien de tarieven voor de verschillende onderdelen nog niet duidelijk zijn, wordt er nu een indicatie gegeven van de verwachte ontwikkeling van de lastendruk. Daarbij is uitgegaan van een woning met een gemiddelde WOZ-waarde en een containermaat van 140 liter (meest gangbare containermaat). Gemiddeld komt de lastenstijging dan uit op 12,9%.
Het feitelijke beeld van de gemiddelde woonlasten ontwikkeling wordt geschetst in december bij de vaststelling van de tarieven.

Indicatie lokale lastendruk gemiddeld gezin	2024	2025	Lasten-stijging (%)
OZB eigenaar	€ 328,62	€ 403,87	22,9%
Afvalstoffenheffing	€ 327,00	€ 343,97	5,2%
Rioolrechten	€ 226,00	€ 247,06	9,3%
	€ 881,62	**€ 994,91**	

Woonlasten Coelo Atlas 2024

Voor een beeld van de lokale lastendruk van Roerdalen in vergelijking met andere gemeenten worden de cijfers gebruikt die zijn ontleend aan de “Atlas van de lokale lasten 2024”.
Deze atlas wordt elk jaar door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo), een onafhankelijk onderzoeksinstituut verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, gepubliceerd. De Atlas geeft jaarlijks een overzicht van de heffingen van gemeenten, provincies en waterschappen. Voor de begroting 2025 is de Coelo Atlas van 2024 als bron gebruikt.

Eigenaar-bewoner	Eenpersoons-huishouden	Meerpersoons-huishouden	Rangorde
Roerdalen	857	922	
Limburg	931	993	8
Nederland	911	994	92
Huurder	**Eenpersoons-huishouden**	**Meerpersoons-huishouden**	**Rangorde**
Roerdalen	507	572	
Limburg	352	412	28
Nederland	362	457	274

Op het moment dat de atlas wordt samengesteld is de gemiddelde waarde van woningen per gemeente in 2024 nog niet bekend. Deze is daarom berekend door de gemiddelde waarde van koop- en huurwoningen in 2023 (bron: CBS) te verhogen met de waardeontwikkeling van woningen van 2023 op 2024 (bron: de Waarderingskamer).

In de kolom rangorde staat welke plaats Roerdalen inneemt ten opzichte van het Limburgs en Nederlands gemiddelde van een meerpersoonshuishouden.
Let wel: het gaat hierbij om de cijfers 2024. De cijfers 2025 zijn uiteraard pas in de loop van volgend jaar beschikbaar.

Paragraaf Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn organisaties waaraan we ons bestuurlijk en financieel verbonden hebben. Als de gemeente stemrecht heeft of een zetel heeft in het bestuur, is er sprake van een bestuurlijk belang. Ook als de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die we kwijt zijn bij een faillissement of als financiële problemen verhaald kunnen worden op de gemeente, is er sprake van een financieel belang.

Om de gemeenteraad meer grip te geven op verbonden partijen maken we de belangen, ontwikkelingen en risico's per verbonden partij in deze paragraaf inzichtelijk.
Bij behandeling van de begrotingen van de verbonden partijen in de gemeenteraad komt de informatie verder aan de orde.

Beleidskaders

In 2015 is de nota 'Governance bij verbonden partijen' vastgesteld. Hierin zijn algemene kaders gesteld met betrekking tot het aangaan van verbonden partijen[2], tijdens de uitvoeringsfase en het beëindigen van een verbonden partij.
Tevens is een kader afgesproken op basis waarvan een risicoanalyse van de verbonden partijen wordt uitgevoerd. Het risico dat de gemeente loopt met de verbonden partijen wordt gewogen op kenmerken die het financieel en bestuurlijk risico meten. Financiële kenmerken zijn bijvoorbeeld hoe hoog de jaarlijkse financiële bijdrage is en in hoeverre de gemeente financieel aansprakelijk is. Bestuurlijke kenmerken zijn bijvoorbeeld of de gemeente vertegenwoordigd is in het bestuur en of er duidelijke afspraken zijn over te behalen doelen en te leveren prestaties.
De uitkomst van deze risicoanalyse bepaalt het van toepassing zijnde toezichtarrangement.

Er is sprake van 'Good Governance' als de te onderscheiden pijlers van het Governance model juist en evenwichtig worden toegepast. De belangen zijn groot omdat verbonden partijen:

- (Publieke) doelen voor ons realiseren
- Financiële, bestuurlijke en organisatorische risico's voor ons kunnen betekenen

Overzicht verbonden partijen

Hieronder staan de partijen waaraan we ons verbonden hebben. Het zijn vooral gemeenschappelijke regelingen. Daarnaast hebben we aandelen in een aantal NV's en BV's (deelnemingen). Het merendeel van deze deelnemingen is voor het bereiken van onze doelstellingen niet direct van belang. Deze verbintenissen zijn gebaseerd op wettelijke kaders, waarbij de Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML) BV en Enexis een uitzondering vormt. Voor de overige deelnemingen is aan het einde van de paragraaf een totaaloverzicht opgenomen met het aantal en percentage aandelen, de waarde van de bezitting, de dividenduitkering en de waarde van het eigen vermogen en vreemd vermogen.

[2] De kaders zijn toepasbaar op alle soorten van samenwerkingsverbanden omdat ze betrekking hebben op risicobeheersing bij het uitbesteden van taken.

1. Gemeenschappelijke regelingen
1 Veiligheidsregio Noord Limburg (VRLN)
2 Westrom
3 Reinigingsdienst Maasland
4 Servicecentrum MER
5 Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)
6 Grenspark Maas-Swalm-Nette (MSN)
7 Omnibuzz
8 Regionale uitvoeringsdienst Limburg-Noord
9 Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) Sociaal Domein Limburg Noord
2. Vennootschappen en corporaties
1 Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML)
2 NV BNG
3 Enexis Holding BV
4 CSV Amsterdam BV
5 PBE BV
6 NV WML
7 Nazorg Limburg BV (Bodemzorg Limburg)
8. Zonnestation Montfort BV
3. Stichtingen en verenigingen
1 Ons WCL
2 Antidiscriminatie voorziening (ADV)
4. Overige verbonden partijen
1 Euregio Rijn-Maas-Noord (RMN)

Risicomatrix verbonden partijen			
	Bestuurlijk risico		
Financieel risico	Laag	Gemiddeld	Hoog
Laag	- Vennootschappen en corporaties (excl. OML BV) - ADV	- Ons WCL - RUD - Enexis - Bodemzorg Limburg - Euregio Rijn-Maas-Noord	
Gemiddeld	- BsGW - OML BV	- Westrom - Omnibuzz - RD Maasland - MGR SD M-LN - Grenspark MSN	
Hoog		- Veiligheidsregio - Servicecentrum MER	

<table>
<tr><th>Naam</th><th colspan="3">Veiligheidsregio Limburg-Noord</th></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td colspan="3">De Veiligheidsregio Limburg-Noord heeft tot doel:
De behartiging van de belangen van de gemeente en hun ingezetenen op het gebied van:
• brandweerzorg;
• geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen;
• rampenbestrijding en crisisbeheersing;
• het bevorderen van de multidisciplinaire uitvoering van de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de bestrijding van zware ongevallen;
• het bevorderen van een samenhangend integraal veiligheidsbeleid in de regio;
• de publieke gezondheidzorg als bedoeld in de Wet publieke gezondheid (Wpg).</td></tr>
<tr><td>Deelnemers</td><td colspan="3">Aantal gemeenten op 1 januari 2024: 15
Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, Leudal, Maasgouw, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Venlo, Venray, Weert.</td></tr>
<tr><td>Bestuursstructuur</td><td colspan="3">Openbaar lichaam, ingesteld bij gemeenschappelijke regeling.

Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten.
Daarnaast kent de gemeenschappelijke regeling twee bestuurscommissies: GGD en Veiligheid. Daarin vindt periodiek overleg plaats met de betreffende portefeuillehouders uit de aangesloten gemeenten.</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Financiën verbonden partij</td><td>Per</td><td>1 januari 2025</td><td>31 december 2025</td></tr>
<tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 5.422.000</td><td>€ 5.149.000</td></tr>
<tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 55.096.000</td><td>€ 56.557.000</td></tr>
<tr><td colspan="3">Verwacht resultaat 2025: - € 273.000
(bron: begroting 2025)</td></tr>
<tr><td>Bijdrage gemeente</td><td colspan="3">De bijdrage voor Roerdalen komt in 2025 uit op € 2.569.443
(2023: € 2.225.000, begroting 2023).
Er is sprake van een loon- en prijsstijging. VRLN kan deze autonome ontwikkeling niet in het budgettair kader opvangen en dat maakt het noodzakelijk een verhoging van de gemeentelijke bijdrage te vragen.</td></tr>
<tr><td>Risico</td><td colspan="3">De deelnemende gemeenten kunnen bij het niet nakomen van financiële verplichtingen, als gevolg van aangetrokken geldleningen, verstrekte garanties of claims van derden, hoofdelijk worden aangesproken (art. 32).
Bij uittreding uit de gemeenschappelijke regeling regelt het algemeen bestuur de gevolgen hiervan. Bij opheffing wordt een liquidatieplan opgesteld met daarin de gevolgen voor de deelnemende gemeenten.</td></tr>
<tr><td>Ontwikkelingen</td><td colspan="3">Binnen Veiligheidsregio Limburg-Noord werken de Brandweer, GGD en Crisisbeheersing met elkaar samen. Een unieke combinatie van zowel Publieke Gezondheid en Veiligheid onder één dak. Ondanks de diversiteit hebben ze</td></tr>
</table>

Naam	Veiligheidsregio Limburg-Noord
	allemaal een ding met elkaar gemeen. Ze dragen bij aan een veilige en gezonde leefomgeving voor onze inwoners van Noord-Limburg. **Publieke Gezondheid** Samen met de 15 gemeenten in Noord- en Midden-Limburg heeft de GGD Limburg-Noord in 2021 het Manifest Naar publieke gezondheid opgesteld en zijn de ambities van de GGD daaruit vertaald en vastgesteld in de Visie 2030. In 2021 heeft de Veiligheidsregio Limburg Noord (VRLN) een bestuurlijk traject rondom haar kerntaken gelopen. Daarin werd voor de GGD geconcludeerd dat onder andere de formatie als ook het totale budgettaire kader voor het uitvoeren van de wettelijke taken lager ligt dan bij andere GGD-en. De afgelopen jaren zijn er mede als gevolg van landelijke ontwikkelingen taken bijgekomen, zijn bestaande taken geïntensiveerd en is de rol van de GGD in het netwerk van publieke gezondheid in de samenwerking met gemeenten en zorgpartners sterk aan verandering onderhevig, terwijl de hiervoor benodigde formatie en financiële middelen niet meegroeiden. De GGD heeft lange tijd zelf deze ontwikkelingen binnen de bestaande financiële kaders opgelost maar dat lukt nu niet meer. De GGD heeft in mei 2024 het signaal afgegeven dat zij niet op alle vlakken meer in staat is om haar wettelijke- en kerntaken op verantwoorde wijze uit te voeren. In Q3 en Q4 zijn hierover gesprekken gevoerd met de bestuurders. Het doel hiervan was: • om een eenduidig en omarmd bestuurlijk beeld te hebben van de analyse en de oplossingsrichtingen; • procesafspraken te maken (inclusief communicatieaanpak) om te komen tot bestuurlijke besluitvorming in het vierde kwartaal van 2024. • Hetgeen voortkomt uit de bestuurlijke besluitvorming wordt verder uitgewerkt in 2025. **Brandweerzorg & Crisisbeheersing** Vanuit programma brandweerzorg wordt verder gewerkt naar een flexibele, informatie gestuurde, rationele en robuuste brandweerorganisatie, om snel en adequaat incidenten te kunnen blijven bestrijden en risicogericht te adviseren. In het programma crisisbeheersing wordt de crisisbeheersing versterkt naar een flexibele en robuuste organisatie die in de koude en lauwe fase in leiding, coördinatie en informatiemanagement voorziet en komt met handelingsperspectieven voor inwoners, betrokkenen en (keten)partners. Daarnaast is er een geborgde crisisorganisatie voor de warme fase. Thema's die extra aandacht verdienen zijn de interne continuïteit, relatie met de inwoners en het adaptieve vermogen van de crisisorganisatie. Ook de informatiepositie zal verder uitgebouwd worden. Informatie gestuurd werken wordt steeds belangrijker om de ontwikkelingen en risico's in de regio goed te

Naam	Veiligheidsregio Limburg-Noord
	kunnen volgen. De complexiteit van risico's neemt toe, wat vraagt om voortdurend groeiende kennis en competenties van medewerkers. Daarnaast wordt er gewerkt aan de versterking van de zelfredzaamheid van inwoners, onder andere via de Risk Factory en specifieke veiligheidsprojecten. De meest recente beleidsstukken zijn te vinden op de site van de VRLN https://www.vrln.nl.

Naam	Westrom		
Openbaar belang	Westrom integreert mensen, die om welke reden dan ook een afstand hebben tot de arbeidsmarkt in de samenleving door middel van werk. Tot 2025 is Westrom partner voor de uitvoering van de Participatiewet en de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW). Eind 2024 ligt er een voorstel voor waarmee Westrom vanaf 2025 alleen partner is voor de WSW. De uitvoering van de Participatiewet wordt vanaf dat moment anders vormgegeven.		
Deelnemers	Aantal gemeenten: 5 Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Roerdalen, Roermond.		
Bestuursstructuur	Gemeenschappelijke regeling. De gemeente is met 1 lid vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur en met 2 leden in het algemeen bestuur.		
Financiën verbonden partij	Per	1 januari 2025	31 december 2025
	Eigen vermogen	€ 4.086.026	€ 4.110.026
	Vreemd vermogen	n.b.	n.b.
	Verwacht resultaat 2025: € 24.000 (bron: begroting 2025)		
Bijdrage gemeente	De bijdrage van de gemeente Roerdalen over 2025 bedraagt € 167.339. Daarnaast betaalt de gemeente een bedrag per WSW'er aan de Westrom, bekostigd vanuit het participatiebudget. In 2024 bedraagt de bijdrage uit het participatiebudget € 2.708.297 en vindt plaats vanuit programma 2.		
Risico	De begroting 2025 alsmede de meerjarenbegroting sluit met een licht positief resultaat. Westrom ziet een risico t.a.v. de indexering van de loonkosten. Verwacht mag worden dat de vakbonden blijven vragen om hogere lonen gezien de lastige financiële situatie waarin veel van de doelgroep-medewerkers zich bevinden. Westrom heeft rekening gehouden met 2,5% in 2024 en 2,5% in 2025. Afwijkingen hebben mogelijk een effect op het resultaat.		
Ontwikkelingen	De begroting 2025 van Westrom is opgesteld op basis van de huidige kennis en stand van zaken. Eind 2024 wordt er een voorstel voorgelegd voor een wijzing in het eigenaarschap van Westrom alsmede een herziene begroting 2025. De mogelijke extra financiële ruimte die hiermee de komende jaren in de GR Westrom ontstaat zal worden ingezet voor een verlaging van de gemeentelijke bijdragen en de huisvestingsbijdragen van de 5 Westrom-gemeenten.		

Naam	Westrom
	Naast de specifieke wijziging als gevolg van het Nieuw Eigenaarschap is er voor de meerjarenbegroting ook een andere positieve ontwikkeling te verwachten als gevolg van hogere subsidiebedragen voor de Wsw. De combinatie van beide ontwikkelingen samen maakt het waarschijnlijk mogelijk om de gemeentelijke bijdragen en de huisvestingsbijdragen de komende jaren verregaand te reduceren en mogelijk uiteindelijk tot nihil terug te brengen. In het najaar worden deze wijzigingen en eventuele actuele ontwikkelingen in samenhang verwerkt in een herziene begroting voor de GR Westrom. Met het voorstel voor een nieuw eigenaarschap worden alleen afspraken gemaakt voor de WSW-doelgroep. Voor de overige doelgroepen wordt onderzocht hoe we een lokaal mensontwikkelbedrijf(MOB) kunnen vormgeven.

	RD Maasland		
Openbaar belang	Het vervullen van de zorgplicht van de lokale overheid ten aanzien van de inzameling van huishoudelijk afval en kunststof verpakkingsafval tegen de laagst mogelijke kosten met de meest optimale service.		
Deelnemers	Aantal gemeenten: 4 Leudal, Maasgouw, Roerdalen en Echt-Susteren. Aantal aansluitingen: 42.917 (Roerdalen: 9.280) (bron: begroting RD Maasland 2025).		
Bestuursstructuur	Gemeenschappelijke regeling De gemeente is met 2 leden vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2025*	*31 december 2025*
	Eigen vermogen	€ 1.038.000	€ 1.212.000
	Vreemd vermogen	€ 7.515.000	€7.503.000
	Verwacht resultaat 2025: € 0 *(Bron: Begroting 2025)*		
Bijdrage gemeente	De bijdrage van de gemeente Roerdalen over 2025 bedraagt € 1.011.049 en vindt plaats vanuit programma 5.		
Risico	De gemeente betaalt mee aan een eventueel exploitatietekort.		
Ontwikkelingen	De volgende beleidsmatige ontwikkelingen worden doorgevoerd: • Het bestuur van RD Maasland streeft ernaar om in het kader van grondstoffenmanagement zich de komende jaren te gaan onderscheiden en hierbij een nadrukkelijke rol te gaan spelen ten dienste van andere organisaties binnen het domein van de grondstoffenstroom ‘organisch materiaal’. RD Maasland wil graag dé verbindende factor zijn voor bovenstaande uitdaging: ondernemers, onderwijs en overheden verbinden ten dienste van grondstofmanagement in Midden-Limburg en daarbuiten; • Het bestuur van RD Maasland streeft ernaar om de komende te jaren groeien in het commercieel gedeelte van haar organisatie. Het doel is om de komende jaren hier meer energie en focus in aan te brengen, binnen de daarin gestelde kaders van rechtswegen; • In 2019 is de Beleidsvisie Afval 2019-2023 door het bestuur van RD Maasland en de gemeenten vastgesteld waarin een aantal ambities zijn uitgesproken op het gebied van afvalinzameling. Op basis van dit beleid is op 1 januari 2022 de afvalinzameling in de gemeenten Leudal, Maasgouw en Roerdalen op een aantal punten gewijzigd. De resultaten van de eerste jaren laten zien dat de RDM gemeenten op de goede weg zijn. In 2025 zal		

	RD Maasland
	onderzocht worden of de Beleidsvisie Afval vernieuwd of geüpdatet moet worden. • RD Maasland is op de achtergrond bezig met de acquisitie en uitbreiding van het werkgebied in Midden- en Noord- Limburg.

Naam	Servicecentrum MER
Openbaar belang	De Gemeenschappelijke Regeling MER (GR-MER) behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de gemeenten Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen op de taakvelden Omgevingsdienst (OD) (sinds 1-9-2013) en Sociaal Domein (SD) (sinds 1-1-2016). Op 1 juli 2017 zijn ook de bedrijfsvoeringstaken op de gebieden Personeel & Organisatie (HRM), Financiën, Digitale Informatie Voorziening (DIV) en Informatie & Automatisering (I&A) overgedragen. De MER-gemeenten beogen met de samenvoeging: • zo efficiënt mogelijk te werken; • afname van de kwetsbaarheid van de drie afzonderlijke gemeenten; • Continuïteit in verbetering van de dienstverlening als eerste overheidsloket bij de taakvelden Omgevingsdienst en Sociaal Domein. Door de schaalvoordelen van samenwerking te benutten zullen de toekomstbestendigheid van de organisaties van de gemeenten toe en worden op den duur besparingen bereikt.
Deelnemers	Aantal gemeenten: 3 Echt-Susteren, Maasgouw en Roerdalen
Bestuursstructuur	Gemeenschappelijke regeling De colleges van de deelnemende gemeenten vormen het algemeen bestuur. De samenstelling van het dagelijks bestuur wordt gevormd door een afvaardiging van de colleges. Per gemeente is er één afgevaardigde in het dagelijks bestuur vertegenwoordigd.
Financiën verbonden partij	*Per* | *1 januari 2025* | *31 december 2025* Eigen vermogen | € 130.381 | € 130.681 Vreemd vermogen | € 4.139.619 | € 4.139.619 Verwacht resultaat 2025: € 0 (bron: begroting 2025)
Bijdrage gemeente	De bijdrage van de gemeente Roerdalen over 2025 bedraagt € 8.112.999. Deze bijdrage is als volgt opgebouwd: Omgevingsdienst : € 2.318.194 Sociaal domein : € 2.561.336 Bedrijfsvoering : € 3.067.188 Bestuur en organisatie : € 166.281 In bovenstaande bijdrage is er geen rekening gehouden met projectgelden op basis van de uitvoeringsprogramma's (€ 257.595).

Naam	Servicecentrum MER
Risico	*MER-BV* De gemeente blijft beleidsmatig en financieel verantwoordelijk en is hierbij ook afhankelijk van besluitvorming van de samenwerkingspartners. De GR MER heeft zelf een algemene reserve van beperkte omvang. De GR MER vormt een specifiek aandachtspunt in het kader van risicomanagement. De praktijk laat zien dat voor de uitvoeringsprogramma's in de regel extra middelen noodzakelijk zijn waar onze begroting niet altijd in kan voorzien. Dit vraagt om nauwgezette periodieke afstemming. Om eerder inzicht te krijgen in mogelijke extra middelen wordt op dit moment gekeken hoe planning en control-cyclus van het SC MER beter kan aansluiten op de planning en control van de gemeenten. *MER-OD* De Wet Kwaliteitsborging en de Omgevingswet hebben effect op de aard en omvang van de werkzaamheden van de Omgevingsdienst. Deze wetgeving heeft daarmee ook financieel effect voor de afdeling MER/OD. In 2025 zal de nieuwe wetgeving zich verder ontwikkelen. De werkprocessen worden geoptimaliseerd waarbij aandacht is voor de taakverdeling tussen de gemeenten en de Omgevingsdienst. Dit met als doel de verbetering van de dienstverlening aan de aanvrager, onze inwoner of bedrijven. Het is nog onzeker of dit extra kosten met zich meebrengt. Het aantal openstaande vacatures bij de Omgevingsdienst daalt, ondanks inspanningen, niet. Enerzijds zien we weinig nieuwe aanwas van de technische opleidingen komen. Anderzijds neemt de uitstroom van medewerkers richting pensioen toe. De balans laat een groeiend tekort zien, en waar dit wordt aangevuld missen nieuwe medewerkers nog ervaring. Zowel regionaal als landelijk maakt dit het invullen van vacatures lastig. *MER-SD* Voor de MER-SD geldt dat bij nieuwe regelingen die bij de MER-SD uitgevoerd moeten worden (voorbeelden uit de afgelopen jaren: TOZO, Energietoeslag) niet altijd voldoende rijksmiddelen beschikbaar komen om de regeling kostendekkend te kunnen uitvoeren. Daarnaast is er een bestuurlijk risico op het gebied van de doorontwikkeling en omvorming binnen het sociaal domein. In dat kader is het belangrijk dat alle vier partijen (gemeenten en MER) de gezamenlijke ontwikkeling en transformatie omarmen en daar ook voldoende ruimte voor hebben en elkaar vinden in tempo en richting.

Naam	Servicecentrum MER
Ontwikkelingen	*MER-BV* Met de oprichting van het SC MER hebben we 4 ambities beoogd: kwaliteit, klantgerichtheid, kosten-efficiëntie en kwetsbaarheidsvermindering. De SC MER heeft voor 2025 de focus op de ontwikkeling van kwaliteit en klantgerichtheid. Als gevolg van de maatschappelijke en technologische ontwikkelingen verandert de rol van zowel het SC MER als de gemeenten. Door opgaven samen op te pakken, in plaats van ieder afzonderlijk, leidt dit tot betere resultaten en uiteindelijk ook tot meer efficiëntie. De doorontwikkeling van is een gezamenlijk doel waarbij de volgende stappen worden bepaald op basis van de positiebepaling van alle vier de organisaties op basis van het OrganisatieOntwikkelModel. *MER-OD* Binnen de Omgevingsdienst is in 2025 het leren werken met de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging nog altijd een belangrijk speerpunt. Deze wetgeving ontwikkeld zich de komende jaren. De werkzaamheden van de Omgevingsdienst en de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD LN) zijn complementair aan elkaar. Het verbeterplan dat nu bij de RUD LN wordt opgepakt, kan een wisselwerking hebben met de MER-OD. *MER-SD* Voor de MER-SD werken we in 2025 verder aan het ontwikkeltraject Samen leren Samen doen. In dit traject doen we voorstellen voor verbetering van de samenwerking in het sociaal domein. Dit doen we gezamenlijk met de andere twee MER gemeentes en het servicecentrum MER. Daarnaast zien we ontwikkelingen op het gebied van participatie. We zien dat de doelgroep veranderd, waardoor activering van de doelgroep die (nog) niet naar werk kan, de begeleiding van inburgeraars en de begeleiding van jongeren steeds belangrijker worden. Als laatste zien we een toename in complexe problematiek. De Doorbraakmethode is door de MER gemeenten opgenomen in het projectplan “Voorbereiding op de Ams” en omarmd als aanpak bij complexe casuïstiek. Hiermee bieden we met maatwerk de juiste ondersteuning aan inwoners op MER niveau.

<table>
<tr><th>Naam</th><th colspan="3">Belastingsamenwerking gemeenten en waterschap</th></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td colspan="3">De BsGW is een zelfstandig samenwerkingsverband voor heffing en inning van gemeentelijke belastingen en waterschapsbelastingen en voor uitvoering van de wet WOZ.
Tot het takenpakket horen:
• Advisering en opstellen van conceptverordening(en);
• De opbouw van benodigde basisregistraties;
• Het opleggen en innen van de aanslagen tot en met de dwanginvordering en oninbaar verklaring;
• Afhandeling van klantreacties gedurende al deze processtappen.
De BsGW doet dit tegen de laagst mogelijke kosten, uitgaande van de beste prijs/prestatie verhouding gekoppeld aan een optimaal niveau van dienstverlening.</td></tr>
<tr><td>Deelnemers</td><td colspan="3">Aantal gemeenten: 29 Alle Limburgse gemeenten met uitzondering van de gemeenten Venray en Horst aan de Maas.
Aantal waterschappen: 1 Waterschap Limburg.</td></tr>
<tr><td>Bestuursstructuur</td><td colspan="3">Openbaar lichaam ingesteld bij gemeenschappelijke regeling.
De gemeente is met 1 lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur. De stemverhouding is gebaseerd op het aandeel van de deelnemer in de kosten van de regeling zoals die voortvloeit uit de begroting.</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Financiën verbonden partij</td><td>Per</td><td>1 januari 2025</td><td>31 december 2025</td></tr>
<tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 2.802.000</td><td>€ 2.802.000</td></tr>
<tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 6.603.000</td><td>€ 6.103.000</td></tr>
<tr><td colspan="3">Verwacht resultaat 2025: € 0
(Bron: begroting 2025, versie 1.0 d.d. 9-7-2024)</td></tr>
<tr><td>Bijdrage gemeente</td><td colspan="3">De bijdrage van de gemeente Roerdalen over 2025 bedraagt € 403.131 (bron: begroting 2025, versie 1.0 d.d. 9-7-2024) + € 4.892 kosten in verband met de afname van maatwerk.</td></tr>
<tr><td>Risico</td><td colspan="3">De gemeente betaalt mee aan een eventueel exploitatietekort. Dit kan ontstaan door bedrijfsvoering risico’s.
BsGW heeft een risicoanalyse uitgevoerd op haar bedrijfsvoering risico’s. Het totale benodigde weerstandsvermogen voor de geïnventariseerde risico’s is € 1.137.000. Het aanwezige weerstandsvermogen eind 2023 (na resultaatbestemming 2023 plus de aanvulling van het weerstandsvermogen) bedraagt € 1.502.000. De ratio komt hiermee uit op 1,32. In de “Kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen BsGW” is aangegeven dat bij een ratio van het weerstandsvermogen binnen de bandbreedte van 0,8 en 1,4 er geen actie benodigd is. Met het beschikbare weerstandsvermogen voldoet BsGW aan deze eis.</td></tr>
</table>

Naam	Belastingsamenwerking gemeenten en waterschap
Ontwikkelingen	BsGW is na de groei die ze in korte tijd heeft doorgemaakt nu toe aan een periode van stabilisatie, consolidatie en optimalisatie. Op basis van de uitgangspunten uit het ondernemingsplan 2018-2020 vindt een herijking plaats die fundamenteel ingrijpt in de structuur en werkwijze, waarbij tevens wordt gekeken naar de verbetering en continuïteit van de werkprocessen. *Proceskosten* BsGW heeft nog steeds te maken met ncnp-bedrijven. Deze bedrijven veroorzaken een relatief groot aantal van de jaarlijkse (WOZ-)bezwaren met de daaruit voortvloeiende uitvoerings- en proceskosten. Bovendien worden de bezwaren steeds uitgebreider, complexer en technischer waardoor de uitvoeringskosten per ingediend bezwaar oplopen. Eind 2023 is de Wet herwaardering proceskostenvergoeding WOZ (en bpm) in de Tweede en Eerste kamer aangenomen. De inwerkingtreding is 1-1-2024. Ondanks de hierin opgenomen reductie van de proceskostenvergoeding in combinatie met de uitkering hiervan aan de belanghebbenden in plaats van de no cure no pay-bedrijven (ncnp-bedrijven), is nog niet zeker of de proceskosten ook daadwerkelijk substantieel zullen dalen. De verwachting, ook vanuit de VNG, is dat de ncnp-bedrijven nog steeds genoeg winst maken bij het WOZ-bezwaarproces doordat dit nagenoeg volledig geautomatiseerd is en in toenemende mate gebruik wordt gemaakt van Artificial Intelligence (AI) en eveneens hun markt zullen verruimen met bezwaren tegen anderen heffingen. *Project herijking kostenverdeelmethode* De doelstelling van het project is om opnieuw uitgangspunten te bepalen voor deze te herijken kostenverdeelmethode en aan de hand van deze nieuwe uitgangspunten tot een herziene kostenverdeelmethode te komen. De herziene kostenverdeelmethode treedt op 1 januari 2025 in werking. *Samenwerkingsportaal* Vanaf 1 januari 2022 bestaat de verplichting om woningen te waarderen op basis van de gebruiksoppervlakte. Voor het actueel houden en borgen van alle gegevens, heeft BsGW namens alle partijen de regie op zich genomen voor het aanschaffen van een applicatie, die in staat is om relevante gegevens voor zowel de BAG (gemeenten), de BGT als de WOZ (BsGW) op een efficiënte manier uit te wisselen en te tonen, zowel administratief als geografisch. Het zogenaamd SamenwerkingsportaaI. Landelijk wil men komen tot een samenhangende objectenregistratie (SOR). Dit is een uniforme registratie met daarin basisgegevens over objecten in de fysieke werkelijkheid, die zich voor gebruikers als één registratie gedraagt. In de objectenregistratie gaan in ieder geval de objecten van de basisregistratie adressen en gebouwen (BAG) en de basisregistratie grootschalige topografie (BGT) op. Daarnaast is het de bedoeling dat ook het gedeelte van de WOZ-administratie waarin objectgegevens zijn opgenomen en een aantal basisgegevens uit aanpalende registraties in de objectenregistratie worden opgenomen. De ontwikkeling naar een SOR heeft gevolgen voor zowel BsGW als voor haar deelnemers en aan de deelnemers gelieerde partijen, zoals gegevenshuizen. Het is inefficiënt en onwenselijk om op meerdere plaatsen dezelfde of nagenoeg dezelfde gegevens te verzamelen en te verwerken.

Naam	Belastingsamenwerking gemeenten en waterschap
	De beoogde ingangsdatum is 1 januari 2025, het is evenwel de vraag of deze beoogde ingangsdatum van de SOR realistisch is. Op nationaal niveau is in grote mate overeenstemming over de inhoud en architectuur van de SOR. Dat geldt evenwel niet voor de governance en financiering van de implementatie en het beheer van de SOR. De door de VNG geïnitieerde impactanalyse heeft uitgewezen dat er nog veel onduidelijk is en er een hoog kostenplaatje aan hangt. *Wetsvoorstel aanpassing belastingstelsel waterschappen* Er ligt momenteel een wetsvoorstel aanpassing belastingstelsel waterschappen voor, dat waterschappen betere mogelijkheden biedt om het profijtbeginsel toe te passen. Zo kunnen zij meer kosten neerleggen bij diegenen, die meer voordeel hebben bij de werkzaamheden van het waterschap. Diegene, die meer profijt heeft van de werkzaamheden van het waterschap, betaalt dan een hogere heffing. Degene die minder belang heeft, krijgt een lagere heffing. Daarnaast kunnen waterschappen door de wijzigingen beter inspelen op (toekomstige) ontwikkelingen, zoals klimaatopwarming, de circulaire economie, de energietransitie en veranderingen in het eigen waterschap. De beoogde inwerkingtreding van het wetsvoorstel is 1 januari 2025. De gevolgen van de wijziging voor specifieke groepen belastingbetalers verschillen per waterschap. De besturen van de waterschappen bepalen namelijk zelf hoe zij de kosten precies verdelen. De projectkosten, die BsGW hiervoor maakt, komen geheel en al ten laste van Waterschap Limburg. Dit geldt ook voor de structurele kosten.

Naam	Grenspark Maas-Swalm-Nette (MSN)
Openbaar belang	Het Openbaar Lichaam Duits-Nederlands Grenspark Maas-Swalm-Nette is opgericht met het doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van natuur en landschap, recreatie en toerisme en marketing en PR te verbeteren. Het uiteindelijke doel is het realiseren van een regionale grensoverschrijdende identiteit, die gebaseerd is op de verscheidenheid van de natuur- en cultuurlandschappen binnen het Grenspark en het karakter van de mensen die hier leven. Eén van de belangrijkste doelen van de grensoverschrijdende samenwerking is het behoud en de ontwikkeling van de karakteristieke natuur en cultuurlandschappen. Het Grenspark Maas-Swalm-Nette voert daartoe grensoverschrijdende projecten uit, zoals het project Natuur- en bosbrandpreventie, en maakt daarbij gebruik van Europese subsidies. Door de samenwerking over de grens heen kan de regio zich beter en breder presenteren. Het presenteren en het verder verbeteren van de mogelijkheden tot recreatief gebruik van de gebieden aan weerszijde van de grens is een uitdrukkelijk doel van de samenwerking. De basis voor het wekken van interesse voor dit waardevol grensgebied ligt in een afgestemde en uitgebreide marketing, milieueducatie en voorlichting.
Deelnemers	Aantal gemeenten: 7 Beesel, Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Roerdalen, Roermond, Venlo Aantal instellingen: 1 Zweckverband Naturpark Schwalm-Nette (Duits)

Naam	Grenspark Maas-Swalm-Nette (MSN)		
Bestuursstructuur	Internationaal openbaar lichaam ingesteld bij gemeenschappelijke regeling. De gemeente is met 1 lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2025*	*31 december 2025*
	Eigen vermogen	- € 32.604	€ 30.396
	Vreemd vermogen	n.b.	n.b.
	Verwacht resultaat 2024: € 63.000 *(Bron: Concept begroting 2025)*		
Bijdrage gemeente	De bijdrage (lidmaatschap) van de gemeente Roerdalen over 2025 bedraagt € 4.602.		
Risico	Verplichting naar rato van bijdrage (voor Roerdalen 17%) aan openstaande verplichtingen bij ontbinding en vereffening.		
Ontwikkelingen	Het grenspark MSN continueert haar werkzaamheden voor de deelnemende gemeenten. Het Grenspark MSN ondersteund de Veiligheidsregio in de uitvoering van het project natuurbrandmanagement. Daarnaast zijn ze trekker van het project Grensoverschrijdend ruiteren. Hiervoor is reeds een Interreg subsidie ontvangen. Het project Kennisontwikkeling Natuurbrand is in voorbereiding. Tot slot ondersteunt Grenspark MSN bij het Nationaalpark de Meinweg nieuwe stijl.		

Naam	Omnibuzz
Openbaar belang	Omnibuzz is verantwoordelijk voor de uitvoering van het Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV) in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Omnibuzz is vanaf 1 augustus 2024 ook verantwoordelijk voor de uitvoering van het leerlingenvervoer in het kader van de Wet op het primair onderwijs, de Wet op de expertisecentra en de Wet op het voortgezet onderwijs. Omnibuzz neemt de administratieve en andere uitvoerende en controlerende taken over, waarbij afstemming en overleg tussen betrokken partijen en deelnemende gemeenten geborgd is. De dienstverlening is gericht op optimalisatie van het vervoer voor de reizigers en de deelnemende gemeenten.
Deelnemers	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittem, Heerlen, Horst aan de Maas, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Venray, Voerendaal en Weert.
Bestuursstructuur	Gemeenschappelijke regeling. Het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Omnibuzz wordt gevormd door collegeleden van de deelnemende gemeenten. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door 7 wethouders.

<table>
<tr><th>Naam</th><th colspan="3">Omnibuzz</th></tr>
<tr><td rowspan="4">Financiën verbonden partij</td><td>Per</td><td>1 januari 2025</td><td>31 december 2025</td></tr>
<tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 924.500</td><td>€ 918.375</td></tr>
<tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 5.575.298</td><td>€ 5.117.079</td></tr>
<tr><td colspan="3">Verwacht resultaat 2025: - € 6.125
(bron: begroting 2025)</td></tr>
<tr><td>Bijdrage gemeente</td><td colspan="3">Het aandeel van Roerdalen in de totale kosten van Omnibuzz is € 329.566,-. De vervoersopbrengsten (inning eigen bijdrage reizigers) zijn begroot op € 33.122. Het aandeel van Roerdalen in de totale kosten van leerlingenvervoer is €643.332,-. Dit bedrag is gebaseerd op basis van het advies van Omnibuzz om op 80% van de businesscase te begroten.</td></tr>
<tr><td>Risico</td><td colspan="3">Onderstaande kernrisico’s zijn de belangrijkste strategische risico’s die realisatie van de visie en ambities van Omnibuzz bedreigen:
Verminderd draagvlak en/of draagkracht bij gemeenten voor missie en visie Omnibuzz;
Plotselinge wijzigingen in vervoersvolume ten gevolge van externe ontwikkelingen;
Economische kwetsbaarheid taxibedrijven;
Personeelsproblematiek;
Gebrek aan kennis omtrent nieuwe activiteiten, processen en/of projecten;
Regie en planning: Het risico dat door onvoldoende kennis of door externe invloeden systemen niet of onvoldoende functioneren waardoor processen stagneren.</td></tr>
<tr><td>Ontwikkelingen</td><td colspan="3">De belangrijkste ontwikkelingen worden hier kort weergegeven:

1. Ontwikkeling vervoersvraag
De impact van COVID-19 is provinciaal nog steeds merkbaar in de vorm van een lagere vervoersvraag, maar de verschillen tussen gemeenten nemen toe en de voorspelbaarheid neemt af. Dit maakt het moeilijk om begrotingen strak op te stellen op basis van algemene uitgangspunten. Om goed te kunnen begroten is onderzoek, analyse en meer maatwerk op gemeenteniveau nodig. Dit inzicht heeft onder andere geleid tot een aanpassing van de financiële uitgangspunten, waarbij wij 2019 als peiljaar loslaten en de begrotingen baseren op de volumes van het laatste volledige jaar (2023).

2. Tekorten aan personeel in de vervoerssector
De problemen met het aantrekken en behouden van voldoende gekwalificeerde chauffeurs houdt aan en kan serieuzere vormen aannemen als het vervoersvolume verder aantrekt, iets dat wij in een aantal gemeenten al constateren. Dit onderwerp krijgt onze volledige aandacht en vraagt vanwege de omvang en impact ook aanpassingen aan de systeemkant, zoals de toepassing van piekspreiding.

3. Ontwikkelingen in het openbaar vervoer
Aanpassingen in de lijnvoering in Limburg leiden tot steeds meer gebieden waar de afstand tussen het OV en de voordeur toeneemt. Doordat ook het OV met personeelstekort en bijbehorende kwaliteitsverlies te kampen heeft, biedt</td></tr>
</table>

Naam	Omnibuzz
	het OV in afnemende mate een passend en/of aantrekkelijk alternatief voor mensen met een beperking. Deze ontwikkeling staat haaks op onze gezamenlijke ambitie om OV-gebruik onder klanten juist te stimuleren en de instroom van nieuwe klanten te beperken. Wij spannen ons daarom optimaal in de integratie met het OV te bevorderen en het OV aantrekkelijk te maken voor onze klanten. De insteek van Omnibuzz is het minimaliseren van deze gevolgen voor Omnibuzz en het optimaliseren van het aanbod van openbare vervoersoplossingen, zodat deze ook voor (potentiële) klanten van Omnibuzz passend zijn. *4. Groeiende zorgbehoefte bij klanten* Door de toename van dementie/verward gedrag binnen de doelgroep kost het uitvoeren van ritten en het verwerken van rit- en informatieaanvragen gemiddeld meer tijd. *5. Compliance en toename 'kruimelfuncties'* Als lokale overheid is Omnibuzz aan een toenemend aantal wettelijke verplichtingen gehouden. Deze recente toename leidt tot uitdagingen in de uitvoeringsorganisatie en stijgende overheadkosten. *6. Leerlingenvervoer* Vanaf 1 augustus 2024 is het leerlingenvervoer toegevoegd onder de gemeenschappelijke regeling Omnibuzz. Samen met de gemeenten Echt-Susteren, Weert, Maasgouw, Nederweert en Roermond is het 'aangepast vervoer' belegd bij Omnibuzz. Middels een Europees aanbestedingstraject, geïnitieerd door Omnibuzz, worden deze leerlingen door drie verschillende vervoerders naar bestemming gebracht vanuit hun woonplaats. Dit is vastgelegd middels een perceelindeling.

Naam	Regionale Uitvoeringsdienst Limburg-Noord
Openbaar belang	De RUD Limburg-Noord heeft als doel de verbetering van: • de dienstverlening bij de uitvoering van de vergunningsverlenings-, toezichts- en handhavingstaken (VTH-taken); • de kwaliteit, veiligheid en gezondheid van de leefomgeving. Daarbij ligt de focus van de RUD hoofdzakelijk op het zicht en grip hebben op risicovolle inrichtingen en activiteiten en milieucriminaliteit. De regionale uitvoeringsdienst Limburg Noord is per 1 januari 2018 voortgezet als netwerkorganisatie, op basis van een gemeenschappelijke regeling.
Deelnemers	Aantal gemeenten op 1 januari 2023: 16 (15 gemeenten en 1 provincie) Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, Leudal, Maasgouw, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Venlo, Venray, Weert. Provincie Limburg.

<table>
<tr><th>Naam</th><th colspan="3">Regionale Uitvoeringsdienst Limburg-Noord</th></tr>
<tr><td>Bestuursstructuur</td><td colspan="3">Netwerkorganisatie was initieel (vanaf 2014) op basis van een bestuursovereenkomst. Per 1-1-2018 is de netwerkorganisatie omgezet in een Gemeenschappelijke Regeling (GR), waarbinnen de netwerkconstructie in stand blijft. Dit netwerkconstruct houdt in dat de concrete uitvoering van taken plaatsvindt bij de RUD-partners, de gemeenten (voor Roerdalen de MER-Omgevingsdienst). De RUD zet daarbij vooral in op kennis- en capaciteitsuitwisseling, bewaking en verbetering van de kwaliteit van de uitvoering en de coördinatie van werkzaamheden. Bij de RUD zijn om die reden slechts een handvol medewerkers in dienst, samen vormen zij het coördinatiecentrum. Dit coördinatiecentrum ondersteunt en faciliteert de samenwerking binnen het netwerk (relatiebeheer, financieel, systeembeheer). In het bestuurlijk overleg (AB) is per gemeente 1 bestuurslid vertegenwoordigd.</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Financiën verbonden partij</td><td>Per</td><td>1 januari 2025</td><td>31 december 2025</td></tr>
<tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 135.000</td><td>€ 135.000</td></tr>
<tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€1.180.000</td><td>€ 1.186.000</td></tr>
<tr><td colspan="3">Verwacht resultaat 2025: € 0
(Bron: Begroting 2025)</td></tr>
<tr><td>Bijdrage gemeente</td><td colspan="3">De bijdrage in 2025 is € 59.219.</td></tr>
<tr><td>Risico</td><td colspan="3">Bij de GR RUD Limburg Noord blijven de medewerkers in dienst van de eigen gemeente (of in ons geval het Servicecentrum MER) en vindt de dagelijkse aansturing ook van daaruit plaats. Het risico bestaat dat de medewerkers grotendeels voor hun eigen organisatie blijven werken en daardoor niet optimaal geprofiteerd wordt van de samenwerking. De beoogde kwaliteits- en efficiencyverbeteringen kunnen dan in de knel komen. Mede om die reden is in 2019 een evaluatie uitgevoerd en een verbetertraject gestart, zie hierna bij ‘Ontwikkelingen’.

Er is nu gekozen voor een “lichte” GR waarbij de netwerkconstructie grotendeels in stand blijft. We voldoen hiermee aan de wettelijke verplichting. Het risico blijft dat het ministerie dit niet ver genoeg vindt gaan. Dat kan betekenen dat er alsnog een “zware” GR moet komen, waarbij ook personeel in dienst treed van de RUD. In 2021 verscheen het rapport “Om de Leefomgeving” van de commissie Van Aartsen. Op basis hiervan is in 2022 het Inter Bestuurlijk Programma (IBP) gestart, Dit programma moet zorgen voor meer robuuste omgevingsdiensten. Hiermee komt de netwerksamenwerking van de RUD LN mogelijk onder druk te staan, zie ook hierna.

Het aantal openstaande vacatures bij de RUD Limburg Noord daalt, ondanks inspanningen, niet. Enerzijds zien we weinig nieuwe aanwas van de technische opleidingen komen. Anderzijds neemt de uitstroom van medewerkers richting pensioen toe. De balans laat een groeiend tekort zien, en waar dit wordt aangevuld missen nieuwe medewerkers nog ervaring.
Zowel regionaal als landelijk maakt dit het invullen van vacatures lastig.</td></tr>
<tr><td>Ontwikkelingen</td><td colspan="3">Om gezondheid en veiligheid te kunnen blijven waarborgen moet de dienst versterkt worden. De milieuproblematiek wordt complexer en ondanks de</td></tr>
</table>

Naam	Regionale Uitvoeringsdienst Limburg-Noord
	grote inspanningen in het verleden ontkomt de RUD niet aan deze extra inspanning. Om de toekomstige uitdagingen aan te kunnen is in 2023 gedefinieerd aan welke criteria en normen een omgevingsdienst moet voldoen om het predicaat 'robust' te behalen. Doel is het om in 2026 te voldoen aan de eisen voor een robuuste Omgevingsdienst. Afgezien van deze landelijke ontwikkeling zitten de belangrijkste inhoudelijke uitdagingen van de RUD in de uitvoering van de Omgevingswet en de inhoudelijke ontwikkelingen op de diverse beleidsterreinen zoals bodemregelgeving en energie.

Naam	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Limburg-Noord		
Openbaar belang	Regionale samenwerking op het gebied van Beschermd Wonen (BW), Maatschappelijke opvang (MO) Bemoeizorg & Preventie (B&P), dit met als doel om • De continuïteit van de voorzieningen voor BW, MO, B&P voor inwoners met complexe problematiek te waarborgen • De regionale aanpak van de doelgroep als bedoeld in de regiovisie te waarborgen Door het toetreden in deze MGR wordt het mogelijk om het gezamenlijke budget vanuit het rijk te beheren en te besteden. De MGR is verantwoordelijk voor inkoop en kwaliteit ten behoeve van de genoemde voorzieningen. De MGR ondersteunt de uitvoeringsprocessen. De toegang en beleidsmatige invulling daarvan ligt bij de gemeenten zelf.		
Deelnemers	Roerdalen is samen met 14 Noord- en Midden-Limburgse gemeenten toegetreden tot de Module Gemeenschappelijke Regeling die vanaf 21 juni 2022 gevormd is conform raadsbesluit.		
Bestuursstructuur	De gemeente is met 1 lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en neemt tevens zitting in het DB als vertegenwoordiger van de regio Middel Limburg Oost.		
Financiën	*Per*	*1 januari 2025*	*31 december 2025*
	Eigen vermogen	€ 0	€ 0
	Vreemd vermogen	€ n.b.	€ n.b.
	Verwacht resultaat 2025: € 0 (*bron: begroting 2025*)		
Bijdrage gemeente	Aangezien de MGR een tweetal modules kent waarbij de gemeente Roerdalen slechts aan één module deelneemt is het lastig om het financieel belang in een bedrag of percentage uit te drukken. In 2025 draagt gemeente Roerdalen voor € 23.070 (2,64%) bij aan de uitvoeringskosten van module 2 (beschermd wonen, maatschappelijke opvang en bemoeizorg en preventie) en ook deelt Roerdalen in het overschot (€ 716.180) op de regionale begroting BW MO B&P voor dezelfde percentages van dit overschot.		

Naam	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Limburg-Noord
Risico	Omdat er geen reserves, voorzieningen, langlopende leningen en vaste activa zijn, is er geen meerjarige balans opgenomen. De balans van de MGR bestaat slechts uit vlottende activa en vlottende passiva. Het resultaat van de MGR over 2025 wordt begroot op €0.

Ontwikkelingen	• Er vindt een onderzoek plaats naar de herijking van de verdeelsleutel voor de jaren 2025 en verder. Op basis van de uitkomst van dit onderzoek kan de verdeelsleutel voor de jaren 2025 en verder nog wijzigen.
	• Het uitvoeringsplan 2023- 2025 bestaat uit vier ontwikkellijnen:
	  ○ uitbouwen van vertrouwen in de MGR
	  ○ organisatie/ functioneren van de MGR in relatie tot de governance in de regio
	  ○ eenduidige samenwerking tussen de gemeenten en de MGR
	  ○ Effectief datagebruik
	• In 2025 zal een proces gaan lopen om te komen tot een uitvoeringsplan 2026 - 2028.
	• Begin 2024 heeft de MGR de opdracht gekregen te gaan onderzoeken of de toezichthouders Wmo en jeugdhulp bij de MGR kunnen aansluiten voor zowel de Noord- als Midden-Limburgse gemeenten vanaf 2025. Indien de toezichthouders aansluiten bij de MGR in 2025 zal dat verwerkt worden in de begrotingswijziging 2025.
	• De huidige Dienstverleningsovereenkomst tussen MGR en de Midden-Limburgse gemeenten t.b.v. de uitvoeringstaken op jeugdhulp segment 1 en crisiszorg jeugd loopt tot en met 31 december 2025. In de loop van 2025 moet worden besloten hoe deze taken vanaf 2026 vorm worden gegeven.

Naam	NV BNG
Openbaar belang	BNG Bank is er voor het publieke domein en het publieke belang. De purpose van BNG Bank is: Gedreven door maatschappelijke impact. Bij BNG Bank draait het niet om zoveel mogelijk winst, maar om maximale maatschappelijke impact. Dat is de drijfveer van BNG Bank. Toelichting: het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.
Deelnemers	Aandeelhouders
Bestuursstructuur	Naamloze Vennootschap

Naam	NV BNG		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2023*	*31 december 2023*
	Eigen vermogen	€ 4.615.000.000	€ 4.721.000.000
	Vreemd vermogen	€ 143.995.000.000	€ 110.8195.000.000
	Resultaat 2023: € 254.000.000 *(Bron: Website BNG)* Aantal aandelen: 17.199. In % van totaal 0.03%		
Dividend	Verwacht dividend over 2024 € 37.150. Op basis van haar kapitalisatie- en dividendbeleid wordt 50% van de nettowinst die overblijft na aftrek van de uitkering aan houders van hybride kapitaal uitgekeerd.		
Risico	Het bedrag dat de bank jaarlijks aan dividend uitkeert is afhankelijk van de winst die de bank in enig jaar behaalt. Gelet op de omvang van de jaarlijkse inkomsten is dit risico zeer klein.		
Ontwikkelingen	Geen ontwikkelingen voor 2025		

Naam	Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg BV (OML)		
Openbaar belang	OML is een onderneming (BV) die is opgericht door een aantal gemeenten in de regio Midden-Limburg. Doel is om namens de aandeelhoudende gemeenten het aanspreekpunt en Servicecentrum te zijn voor het bedrijfsleven. Getracht wordt om het vestigingsklimaat te verbeteren en de regionale economische structuur te versterken. De doelen van OML BV zijn als volgt: • het ontwikkelen, beheren en revitaliseren van bedrijfsterreinen in de regio; • het fungeren als intermediair tussen bedrijfsleven en overheidsorganisaties; • het uitvoeren van structuurversterkende projecten in de regio; • het bevorderen van en het invullen van de één loket functie binnen de gemeenten.		
Deelnemers	Aandeelhoudende gemeenten: 5 Echt-Susteren (725 aandelen, 19,6 %), Leudal (799 aandelen, 21,6%), Maasgouw (533 aandelen, 14,4%), Roerdalen (463 aandelen, 12,5 %), Roermond (1.180 aandelen, 31,9%).		
Bestuursstructuur	OML is een besloten vennootschap. De gemeente is op basis van aandelenbezit vertegenwoordigd via de algemene vergadering van aandeelhouders.		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2023*	*31 december 2023*
	Eigen vermogen	€ 24.731.068	€ 26.196.996
	Vreemd vermogen	€ 5.997.065	€ 4.301.303
	Resultaat 2023: € 1.465.927 (*bron: Financieel jaarverslag 2023*)		

Naam	Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg BV (OML)
Bijdrage gemeente	De gemeente heeft geen vaste jaarlijkse bijdrage aan de OML. De gemeente Roerdalen bezit 463 aandelen met een nominale waarde van € 450,-. De aanschafwaarde (= boekwaarde) van de deelneming bedraagt € 721.000,-. Dividend wordt enkel uitgekeerd bij een solvabiliteitsratio hoger dan 40% én daarbij geldt dat dividenduitkering met voorrang zal worden ingezet om achtergestelde leningen mee af te lossen. OML geeft in eerste instantie voorkeur aan maatschappelijk dividend. Hierbij investeert zij een nog nader te bepalen percentage van de winst in duurzaamheidsinitiatieven.
Risico	De geopolitieke situatie, zoals de oorlog tussen Rusland en Oekraïne en de spanning in het Midden-Oosten, en de economische belemmeringen zoals stijgende energieprijzen, inflatie, verhoogde rentepercentages en de netcongestie zijn factoren die uiteindelijk de realisatie van de doelstellingen kunnen beïnvloeden. Op de middellange termijn kan dit van invloed zijn op de verkoopprijzen en uiteindelijk op de waardering van de voorraadposities en toekomstige verkoopresultaten.
Ontwikkelingen	OML opereert op basis van het ondernemingsplan 2022 – 2026 ‘Flexibiliteit en Verbinding’. Dit plan geeft de prioriteiten weer voor de komende vier jaar. Het is het kader voor ontwikkelingen, ambities, activiteiten, investeringen én te bereiken resultaten van OML. Met dit ondernemingsplan kan OML toekomstgericht handelen en aansluiten bij de ontwikkelingen in de (eu)regio, provincie Limburg en brede maatschappelijke ontwikkelingen. Duurzaamheid is een constante in het werk van OML. OML volgt ontwikkelingen op de voet en anticipeert daarop. Er is volop aandacht voor waterhuishouding én voor groen, bijdragen aan een beter klimaat, minder – of zo mogelijk geen – uitstoot van stikstof, zuinig omgaan met de beperkte capaciteit aan energie, duurzame én circulaire bouw en meer. Met certificeringen zoals BREEAM-NL Gebied (duurzaamheidskeurmerk) en een verklaring voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) in 2023, blijft OML zich inzetten voor een betere toekomst.

<table>
<tr><th>Naam</th><th>Enexis Holding NV</th></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td>Altijd en overal in het voorzieningengebied van Enexis kunnen beschikken over energie, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven.
Enexis beheert (via haar dochtervennootschap Enexis Netbeheer BV) het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ruim 2 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.
De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door ‘state of the art’-dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren.
Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën:
• Betrouwbare energievoorziening
• Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld
• Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten
• Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren
• Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen</td></tr>
<tr><td>Deelnemers</td><td>De aandeelhouders zijn zes provincies en 116 gemeenten.</td></tr>
<tr><td>Bestuursstructuur</td><td>Naamloze Vennootschap</td></tr>
<tr><td>Financiën verbonden partij</td><td>
<table>
<tr><th>Per</th><th>1 januari 2023</th><th>31 december 2023</th></tr>
<tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 5.441.000.000</td><td>€ 5.320.000.000</td></tr>
<tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 4.907.000.000</td><td>€ 5.140.000.000</td></tr>
</table>
Resultaat 2023: € 72.000.000 (Bron: Jaarverslag 2023)
Aantal aandelen 577.800
In % van totaal 0.39%
Waarde aandelen € 16.396.074</td></tr>
<tr><td>Dividend</td><td>Verwacht dividend 2025: € 231.000</td></tr>
<tr><td>Risico</td><td>De energietransitie leidt tot grote investeringen in het net. De missie en opgave heeft dan ook grote gevolgen voor de financiële positie van Enexis. Ook dat komt aan de orde in het strategisch beleid. Het financieel beleid bij het strategisch plan heeft als uitgangspunt dat Enexis financieel solide blijft en tenminste een A credit-rating behoudt.

Het bedrag dat Enexis jaarlijks aan dividend uitkeert, is afhankelijk van de winst die Enexis in enig jaar behaald. Bij een lage of geen winst, wordt ook geen dividend uitgekeerd. Omdat Enexis mede uitvoering geeft aan de regionale energiestrategie (RES), zal in de komende jaren het investeringsvolume ten dele worden gefinancierd door een gedeelte van de winstuitkering in te houden. Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V.</td></tr>
</table>

Naam	Enexis Holding NV
Ontwikkelingen	Enexis blijft inzetten op versnelling en uitbreiding van het netwerk. De vraag naar duurzame energie blijft echter sneller stijgen dan de uitbreidingen van het net. Alternatieve energiedragers, zoals groen gas, waterstof en warmtenetten spelen een belangrijke rol in een toekomstbestendig energiesysteem. Om deze mogelijkheden ten volle te kunnen benutten hebben de aandeelhouders begin 2024 een nieuw strategisch plan vastgesteld. Belangrijk is ook een goede samenwerking tussen de verschillende stakeholders voor het realiseren van de ambities en om samen snel tot goede oplossingen komen. Enexis heeft met verschillende gemeenten al samenwerkingsovereenkomsten ondertekend. In Roerdalen zijn we nog bezig met de verdere afstemming hiervoor. We verwachten in 2024 ook een samenwerkingsovereenkomst te sluiten. In deze overeenkomst staan de gezamenlijke afspraken over de genodigde maatregelen om in de toekomst onze gemeente van voldoende stroom te voorzien. Vooruitlopend zijn we al bezig met de buurtontwikkeling in Vlodrop.

Naam	CSV Amsterdam BV		
Openbaar belang	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent en Attero. (namens de verkopende aandeelhouders van Essent en Attero).		
Deelnemers	De aandeelhouders zijn zes provincies en 116 gemeenten.		
Bestuursstructuur	Besloten Vennootschap		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2023*	*31 december 2023*
	Eigen vermogen	€ 210.000	€ 84.000
	Vreemd vermogen	€ 13.000	€ 64.000
	Resultaat 2023: - € 125.730 Aantal aandelen 7.720 In % van totaal 0.39%		
Dividend	Verwacht dividend 2025 € 0		
Risico	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.		

Naam	CSV Amsterdam BV
Ontwikkelingen	CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de Aandeelhoudersommissie, de gerechtelijke procedure voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. In februari 2024 heeft CSV de motivering beroepschrift tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting bij de Rechtbank ingediend. De Rechtbank heeft de Belastingdienst een termijn gesteld tot 22 maart 2024 voor het indienen van zijn verweerschrift. Afhankelijk van de uitspraak van de Rechtbank (verwachting eind 2024/begin 2025) zal, in overleg met Aandeelhouderscommissie van CSV, de procedure al dan niet worden voortgezet. Na afwikkeling van deze gerechtelijke procedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen de Belastingdienst en CSV of een besluit van de Aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Naam	Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.		
Openbaar belang	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent.		
Deelnemers	De aandeelhouders zijn zes provincies en 116 gemeenten.		
Bestuursstructuur	Besloten Vennootschap		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2023*	*31 december 2023*
	Eigen vermogen	€ 1.480.000	€ 1.444.000
	Vreemd vermogen	€ 10.000	€ 32.000
	Resultaat 2023: - € 36.040 Aantal aandelen 577.800 In % van totaal 0.39%		
Dividend	Verwacht dividend 2025: 0		
Risico	Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap.		
Ontwikkelingen	Het bestuur van de vennootschap heeft met het Ministerie van Klimaat en Energie, ZEH Energy BV en Energy Resources Holding BV in februari 2024 overeenstemming bereikt over de terugtreding van PBE als contractpartij uit het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Daarmee resteren er geen openstaande contractuele verplichting meer en kan PBE als vennootschap worden ontbonden. De definitieve datum van deze ontbindingen is nu nog niet duidelijk.		

<table>
<tr><th>Naam</th><th colspan="3">NV WML</th></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td colspan="3">De kerntaak van WML is het duurzaam en doelmatig leveren van drinkwater aan inwoners, bedrijven en (overheids)instellingen in Limburg. WML stelt de openbare watervoorziening veilig, beschermt bronnen en stimuleert duurzaam gebruik van water.</td></tr>
<tr><td>Deelnemers</td><td colspan="3">Limburgse Gemeenten en Provincie Limburg</td></tr>
<tr><td>Bestuursstructuur</td><td colspan="3">Naamloze Vennootschap</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Financiën verbonden partij</td><td>Per</td><td>1 januari 2023</td><td>31 december 2023</td></tr>
<tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 201.413.000</td><td>€ 206.106.000</td></tr>
<tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 390.100.000</td><td>€ 393.751.000</td></tr>
<tr><td colspan="3">Resultaat 2023: € 4.693.000 (Bron: Financieel verslag 2023)
Aantal aandelen 7
In % van totaal 1.4%</td></tr>
<tr><td>Bijdrage gemeente</td><td colspan="3">-</td></tr>
<tr><td>Risico</td><td colspan="3">Laag</td></tr>
<tr><td>Ontwikkelingen</td><td colspan="3">Als gevolg van klimaatverandering komt de vanzelfsprekendheid waarmee WML altijd voldoende water kan winnen, zuiveren en distribueren vanuit haar bronnen onder druk. De klimaatontwikkelingen kunnen op termijn tot waterschaarste leiden. Momenteel heeft dit veel politieke aandacht. WML zet zich in om de Limburgse bronnen van de drinkwatervoorziening nog beter te beschermen en de leveringszekerheid te borgen. Hiervoor werkt ze nauw samen met andere (water)ketenpartners.
Mogelijk zijn in de toekomst extra investeringen nodig ten behoeve van de waterzuivering, als gevolg van de toenemende verontreiniging van WML's bronnen door onder andere PFAS. Door de toenemende verontreiniging wordt waterzuivering steeds complexer.
Verder neemt de drukte in de ondergrond toe. De omgeving waarin WML opereert krijgt met steeds meer en verschillende belangen te maken. Omgevingsmanagement wordt daardoor steeds belangrijker voor het drinkwaterbedrijf. Ook de stikstofcrisis (WML lijkt geen bouwvrijstelling meer te krijgen), de energietransitie, landbouwontwikkelingen en de komst van de Omgevingswet vragen om intensieve samenwerking van WML met de omgeving. Hier zet WML volop op in.
Om beter te kunnen anticiperen op de vraagstukken die op WML afkomen, heeft WML een vernieuwingstraject ingezet. Een ontwikkeling van een uitvoerend operationeel bedrijf naar een bedrijf met meer denk- en slagkracht, om slimme antwoorden te vinden op de uitdagingen van de toekomst.</td></tr>
</table>

Naam	Bodemzorg Limburg		
Openbaar belang	Nazorg over zestien gesloten stortplaatsen in Limburg.		
Deelnemers	Limburgse Gemeenten		
Bestuursstructuur	Besloten Vennootschap		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2023*	*31 december 2023*
	Eigen vermogen	€ 6.380.593	€ 8.956.921
	Vreemd vermogen	€ 32.568.370	€ 32.450.524
	Resultaat na belastingen 2023: € 2.578.328 *(Bron: Jaarverslag 2023)* Aantal aandelen 510 (van 55.280) In % van totaal 0.92%		
Bijdrage gemeente	-		
Risico	Laag		
Ontwikkelingen	Bodemzorg Limburg (handelsnaam van Nazorg Limburg BV) functioneert vanaf 15 augustus 2001 als zelfstandige vennootschap. Vanaf 2000 is er een organisatorische scheiding aangebracht tussen Bodemzorg Limburg en Essent Milieu. Dit betekent dat Bodemzorg Limburg als een geheel zelfstandige onderneming functioneert. Bodemzorg Limburg blijft haar activiteiten uitvoeren: Administratieve vastlegging van alle gegevens en verplichtingen die van toepassing zijn op de desbetreffende locaties. Het meten en registreren van de invloed van de stortlocaties op de omgeving (monitoring) en rapportage aan het bevoegd gezag. Het beheren en in stand houden van alle voorzieningen die zijn aangebracht en het voldoen aan alle verplichtingen die te maken hebben met het eigendom. Het vervangen van bestaande voorzieningen of het aanbrengen van nieuwe voorzieningen mocht dat noodzakelijk zijn. Bodemzorg Limburg heeft de afgelopen jaren vanuit de financiële middelen van de nazorgvoorziening geïnvesteerd in de realisatie van een drietal zonneparken in Limburg. Reden hiervoor is dat het rendement op deze investeringen meer bedraagt dan 4,5% en hiermee voldoende zekerheid wordt verkregen ten aanzien van het rendement op de financiële middelen van de nazorgvoorzieningen. Daarnaast investeert men ook in zonneparken vanuit de beleggingsportefeuille. In 2023 zijn 2 zogenaamde navos (nazorg voormalige stortplaatsen) locaties overgedragen door de gemeente Gulpen-Wittem. De kosten voor de eeuwigdurende nazorg en het beheer van deze 2 locaties worden gedekt door de huidge nazorgvoorziening. In 2024 volgt de overname van 4 navos locaties in de gemeente Beekdaelen. Ook deze kosten voor de eeuwigdurende nazorg en het beheer van deze 4 locaties wordt gedekt door de huidige nazorgvoorziening. Eind 2024 heeft Bodemzorg Limburg 20 gesloten stortplaatsen namens alle Limburgse gemeenten in beheer en nazorg.		

	Zonnestation Montfort		
Openbaar belang	Het vervullen van een bijdrage aan de duurzaamheidsopgaven van gemeente Roerdalen.		
Deelnemers	Gemeente Roerdalen (100% eigenaar)		
Bestuursstructuur	Besloten vennootschap De gemeente is met 2 leden vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2025*	*31 december 2025*
	Eigen vermogen	€ n.b.	€ n.b.
	Vreemd vermogen	€ n.b.	€ n.b.
	Verwacht resultaat 2025: € n.b.		
Bijdrage gemeente	Er vindt geen bijdrage vanuit de gemeente plaats. De gemeente Roerdalen bezit 120 aandelen met een nominale waarde van € 1,00. De aanschafwaarde (= boekwaarde) van de deelneming bedraagt € 120,00.		
Risico	De gemeente betaalt mee aan een eventueel exploitatietekort.		
Ontwikkelingen	De besloten vennootschap is opgericht. Op dit moment wordt er gewerkt aan de verder voorbereiding van het zonnepark. Het volgende voortgangsmoment zal omstreeks begin 2025 plaatsvinden. Bij het volgende voortgangsmoment zal besloten worden of het park gerealiseerd kan worden (voldoet aan de kaders) of niet.		

Naam	Ons WCL
Openbaar belang	De Stichting Ons Waardevol Cultuurlandschap Midden-Limburg (Ons WCL) is opgericht d.d. 28 november 1994. Het werkgebied van de Stichting Ons WCL bestaat uit 5 gemeenten. Door Ons WCL worden projecten gefinancierd en uitgevoerd die een bijdrage leveren aan de vergroting van de kwaliteit van het landelijk gebied in Midden-Limburg. De Stichting Ons WCL (Ons Waardevol Cultuur Landschap Midden-Limburg) heeft als doel: • het adviseren, ondersteunen en aanjagen van projecten in het kader van inrichting en beheer van het werkgebied. Zowel aan subsidiegevers als aan de indieners van deze te subsidiëren projecten; • het zelfstandig uitvoeren van projecten, maar ook het afmaken van lopende WCL-projecten; • het in stand houden van een netwerk van organisaties, overheden en instellingen die werkzaam zijn in of belang hebben bij de inrichting en het beheer van het landelijk gebied. • het uitvoeren van het project Nationaal Park De Meinweg nieuwe Stijl namens de regio. • het ambtelijk vertegenwoordigen van de 5 WCL-gemeenten in het Limburgs Programma Landelijk Gebied (LPLG).
Participanten	Deelnemende gemeenten: Beesel, Echt-Susteren, Maasgouw, Roerdalen en Roermond.
Bestuursstructuur	Stichting

Naam	Ons WCL		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2023*	*31 december 2023*
	Eigen vermogen	€ 381.720	€ 271.405
	Vreemd vermogen	€ 226.774	€ 32.225
	Resultaat 2023: - € 110.315 (bron: Aanlevering Ons WCL)		
Bijdrage	Jaarlijks € 39.500		
Risico	Zeer klein		
Ontwikkelingen	Ons WCL continueert haar werkzaamheden voor de deelnemende gemeenten. Ons WCL heeft een coördinerende taak bij de subsidieaanvraag en uitvoering van de omvorming van het Nationaal Park naar het Nationaal Park Nieuwe stijl. Ook volgt Ons WCL namens de regio Meinweg de ontwikkelingen in het landelijk gebied vanuit het LPLG. Zij adviseren de gemeenten en vertegenwoordigen de regio in het overlegorgaan van de LPLG.		

Naam	Antidiscriminatievoorziening (ADV Limburg)		
Openbaar belang	Het doel van deze stichting is het oprichten en in stand houden van een Anti Discriminatie Voorziening Limburg met de volgende taken: • Klachtenmelding en klachtbehandeling; • Registratie, monitoring en (beleids-)advisering; • Voorlichting en preventie In de wet is geregeld dat elke gemeente een onafhankelijk meldpunt moet hebben waar burgers discriminatie kunnen melden.		
Deelnemers	De gemeenten van de provincie Limburg, waarbij de gemeente Maastricht optreedt als centrumgemeente voor de regio Zuid-Limburg en de gemeente Roermond optreedt als centrumgemeente voor de regio Noord- en Midden Limburg.		
Bestuursstructuur	De bevoegdheden van de colleges van de deelnemende gemeenten zijn overgedragen aan de colleges van de centrumgemeente. Voor de gemeente Roerdalen is dit de gemeente Roermond.		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2023*	*31 december 2023*
	Eigen vermogen	€ 221.332	€ 234.550
	Vreemd vermogen	€ 101.560	€ 103.310
	Resultaat 2023: € 13.218		
Bijdrage gemeente	De bijdrage van de gemeente Roerdalen over 2025 bedraagt € 11.748.		
Risico	Financieel risico is beperkt tot de jaarlijkse bijdrage.		

Naam	Antidiscriminatievoorziening (ADV Limburg)
Ontwikkelingen	ADV Limburg neemt alle discriminatieregistraties en meldingen in behandeling. De klachtbehandeling houdt in dat op basis van een melding een vervolgtraject ter afhandeling wordt ingezet met als doel: • ondersteuning van slachtoffers van discriminatie; • bevorderen van zelfredzaamheid van slachtoffers van discriminatie; • signaleren van structurele patronen van discriminatie; • gedrags- en/of beleidsbeïnvloeding van personen of organisaties die zich bedoeld of onbedoeld schuldig hebben gemaakt aan discriminatie, gericht op voorkomen van herhaling; • toetsen van wetgeving; • ontwikkeling van jurisprudentie. Eénmaal per jaar ontvangen de aangesloten Limburgse gemeenten een geanonimiseerde rapportage van meldingen van discriminatie. Daarnaast worden de (geanonimiseerde) meldingen uit Limburg, verwerkt in een landelijke rapportage.

Naam	Euregio Rijn-Maas-Noord
Openbaar belang	De Euregio Rijn-Maas-Noord zet zich sinds 1978 in om de Europese integratie tastbaar te maken voor de circa 2 miljoen inwoners van dit gebied. Ze wil het wederzijds begrip van de Nederlandse en Duitse inwoners van de Euregio versterken, de contacten verdiepen en samenwerking stimuleren. De Europese Unie, de deelstaat Nordrhein-Westfalen en de Nederlandse regering ondersteunen dit streven middels verschillende subsidieregelingen. De Euregio is ook verantwoordelijk voor het Grensinfopunt voor grenspendelaars.
Deelnemers	De Euregio Rijn-Maas-Noord telt op 1.1.2025 32 leden. Aantal Nederlandse participanten: 16 Beekdaelen, Beesel, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, Leudal, Nederweert, Maasgouw, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Sittard-Geleen, Venlo, Venray, Weert en MKB-Limburg. Aantal Duitse participanten 16: Mönchengladbach, Krefeld, het zuidelijk deel van de Kreis Kleve, Brüggen, Niederkrüchten, Selfkant, Schwalmtal, Straelen, Geldern, Nettetal, Wassenberg, Wegberg, de Kreis Viersen, de Rhein-Kreis Neuss, de Kreis Heinsberg, de Industrie- und Handelskammer Mittlerer Niederrhein en de Niederrheinische Industrie- und Handelskammer in Duisburg en Landeshaupstadt Düsseldorf. Ontwikkelingen: Met de gemeenten Sittard-Geleen en de Gemeinde Issum (Kreis Kleve) lopen gesprekken over eventuele toetreding.

Naam	Euregio Rijn-Maas-Noord		
Bestuursstructuur	Publiekrechtelijk openbaar lichaam naar Duits recht. De gemeente is met 3 stemmen vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en de burgemeester zit als enige lid in het dagelijks bestuur.		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2025*	*31 december 2025*
	Eigen vermogen	€ 361.815	€ 382.737
	Vreemd vermogen	n.b.	n.b.
	Verwacht resultaat 2025: € 20.922 *(Bron: Haushaltssatzung 2024)*		
Bijdrage gemeente	Om de kostendekkendheid te kunnen realiseren, is voor het eerst sinds De bijdrage van de gemeente Roerdalen over 2024 bedraagt € 13.500 (€ 4.500 per stem), dus € 13.500 (definitief besluit in december 2023 i.v.m. Duits besluitvormingsproces). Daarnaast betalen we een jaarlijkse bijdrage voor het Grensinformatiepunt van € 1.437, -. Ook dit bedrag zal de komende jaren geactualiseerd (naar boven bijgesteld worden.)		
Risico	Risico's zijn beperkt, kleine organisatie met financiële reserve en bij ontbinding/liquidatie naar rato van stemmen verdeling kosten.		
Ontwikkelingen	Met de Euregio-visie 2030 gaat de Euregio Rijn-Maas-Noord de nieuwe uitdagingen aan. Er wordt gewerkt aan 6 thema's: • Wij gaan voor jouw toekomst (… zonder vrede zijn we nergens!) • Wij planten 10 miljoen bomen • Wij zijn altijd mobiel en bereikbaar • Wij werken aan grensverleggende banen • Wij spreken dezelfde taal • Wij helpen je de grens over De zes grote thema's staan voor het hele actiegebied van de euregio Rijn-Maas-Noord en hangen tegelijkertijd samen met het programma van de EU tussen 2021 en 2027. Tevens ondersteund de Euregio in de samenwerkingen in de Regio Deal om de brede welvaart te stimuleren en de euregionale samenwerking te versterken.		

Paragraaf Financiering

Inleiding

Wij bekostigen onze activiteiten met eigen middelen, maar ook met geleend geld. Daarnaast hebben we geld belegd in obligaties en verstrekken we soms leningen in het kader van de publieke taak.
De financiering van al deze onderdelen is aan veel wettelijke kaders gebonden, die zijn vastgelegd in de Wet financiering decentrale overheden (Fido).
Het belangrijkste uitgangspunt rondom financiering is het beheersen van de risico's die hiermee samenhangen. De wettelijke regels zijn erop gericht dat grote fluctuaties in de rentelasten van openbare lichamen worden vermeden.
Gedurende het jaar ontvangen we geld en doen we betalingen, deze geldstromen lopen in tijd niet synchroon. Om deze schommelingen op te kunnen vangen, lenen we geld om op tijd aan onze betalingsverplichtingen te voldoen.

Beleid

De belangrijkste doelen van ons beleid zijn:

- voorzien in de financieringsbehoefte op korte en lange termijn;
- vanuit onze publieke taak, waar nodig, instellingen helpen bij hun financiering;
- risico's beheersen en beperken bij het aangaan of het verstrekken van een lening;
- leningen aantrekken tegen zo laag mogelijke (rente)kosten;
- voldoen aan wet- en regelgeving, waaronder de Wet Fido.

Bij deze doelen is het uitgangspunt om het renteresultaat voor de gemeente zo gunstig mogelijk te houden. Hoewel onze obligatieportefeuille in 2027 eindigt en nog maar beperkt van omvang is, beoordelen we voordat we leningen voor de langere termijn aantrekken dan ook of het voordeliger is om een deel van onze obligatieportefeuille te verhandelen. Het merendeel van de leningen hebben we afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Om de renterisico's te beperken proberen we de lening zoveel mogelijk te spreiden. Daarnaast beoordelen we bij nieuwe leningen of deze in termijnen afgelost worden of aan het einde van de looptijd. Gelet ook op de afname van onze obligatieportefeuille en de toenemende financieringsbehoefte is het belang van goede liquiditeiten begroting ook steeds groter. In 2025 willen we hier dan ook een verbeterslag in maken.

Voor leningen op de korte termijn wordt gekeken naar het daadwerkelijke banksaldo. Op basis hiervan worden kasgeldleningen met verschillende looptijden afgesloten, variërend van 2 weken tot 2 maanden.

Bij het verstrekken van leningen of borgstellingen worden zoveel mogelijk zekerheden gesteld, de gemeente is immers geen bank. Wij willen dat instellingen en verenigingen zelf lenen zonder onze tussenkomst. Slechts indien dit niet lukt, kan door een instelling of vereniging aan de gemeente gevraagd worden om een lening of een borgstelling, waarbij borgstelling onze voorkeur heeft.

Hoeveel lenen we als gemeente?

De behoefte aan financiering ontstaat hoofdzakelijk door investeringen en leningen aan derden. Investeren kost geld; dit betreft bijvoorbeeld onze gebouwen, wegen en riolering, maar ook de investeringen in het kader van duurzaamheid en de projecten uit het plan van aanpak bij het onderdeel "Investeren om te renderen". Ook als we aan derden leningen verstrekken moeten we dit zelf financieren. Daarnaast mogen we niet langer dan 2 maanden de kasgeldlimiet overschrijden. Op dit moment is dat niet aan de orde.

De laatste jaren is onze leningenportefeuille in omvang toegenomen. Ook voor de komende jaren verwachten we dat we meer geld moeten lenen. Dit komt onder andere de grote investeringen die gepland zijn voor infrastructurele werken en accommodaties. Daarnaast houden we rekening met de herfinanciering van 3 leningen.
In onderstaand overzicht is het verloop van de leningenportefeuille weergegeven. Begin 2024 hebben we in totaal 5 leningen uitstaan, waarvan de laatste wordt afgelost in 2028. Het gemiddelde rentepercentage van de nu al uitstaande leningen is 1,8%. Voor de nieuw af te sluiten leningen rekenen we met een percentage van 3% (conform afspraak in kadernota 2025). De totale kosten lopen ten opzichte van 2024 dan ook op van € 250.000 in 2025 naar € 600.000 in 2028.

In deze berekening is nog geen rekening gehouden met de kosten en opbrengsten die samenhangen met de effecten van de versnelde woningbouw.

bedragen x € 1.000.000

Leningenportefeuille	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Stand per 1 januari	**19**	**25**	**29**	**28**
Nieuwe leningen	14	5	3	4
Reguliere aflossingen	- 8	- 1	- 4	- 5
Vervroegde aflossingen	-	-	-	-
Stand per 31 december	**25**	**29**	**28**	**27**

Waar hebben we ons geld in belegd?

De gemeente heeft beleggingen, doordat we aandelen bezitten in een aantal vennootschappen (deelnemingen). In de paragraaf verbonden partijen zijn alle deelnemingen en de daaraan verbonden risico's opgenomen. De drie grootste deelnemingen zijn: Enexis, OML en de BNG. Gesteld kan worden dat in dit kader er sprake is van een beperkt risico.
In 2010 heeft de gemeente de middelen die zijn ontvangen door de verkoop van de aandelen Essent belegd in obligaties. De marktwaarde van deze belegging was op 30 juni 2024 € 1,488 mln. Het cumulatief rendement dat we tot nu toe hebben behaald over de obligatieportefeuille bedraagt 45,98%.

De verdeling van de obligaties per 30 juni 2024 is als volgt:

bedragen x € 1.000

Verdeling obligaties	Overheid en overheidsgerelateerd		Financiële instellingen		Totaal	
	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%
Rating						
AAA	738	50%	-	0%	738	50%
AA	647	43%	103	7%	750	50%
A	-	0%	-	0%	-	0%
BBB	-	0%	-	0%	-	0%
Totaal	**1.385**	**93%**	**103**	**7%**	**1.488**	**100%**

Alle obligaties voldoen aan de voorwaarden die bij aanschaf in het treasurystatuut stonden. Obligaties met een rating tussen A en AAA zijn kredietwaardig. Dat wil zeggen van goede kwaliteit, de kans op terugbetaling is nagenoeg gegarandeerd.

In de komende jaren hebben we jaarlijks te maken met vrijval van obligaties. De laatste obligaties worden in 2027 afgelost. We mogen niet meer in nieuwe obligaties beleggen als gevolg van de invoering van het verplichte schatkistbankieren. Obligaties die worden afgelost worden ingezet als financieringsmiddelen of weggezet op de rekeningcourant bij het Rijk.
In onderstaand overzicht is het vrijvalschema voor de resterende looptijd vanaf 30 juni 2023 opgenomen.

bedragen x € 1.000

Vrijval obligaties	Nominaal bedrag	rente-baten
Jaar van vrijval		
2025	700	72
2026	100	40
2027	585	37
	1.385	

Risicobeheersing

Door het Rijk zijn verschillende normen gesteld die erop moeten toe zien dat overheidsinstellingen op verantwoorde wijze met hun financiering omgaan. Deze normen zijn:

- de kasgeldlimiet;
- de renterisiconorm;
- het EMU-saldo;
- het drempelbedrag voor schatkistbankieren.

Vanuit risicobeheersing zijn door het Rijk financiële kengetallen verplicht gesteld, om een valide risico-inschatting te kunnen maken. Deze zijn opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, aangezien deze over de totale financiële risicobeheersing van de gemeente gaan en niet alleen maar betrekking hebben op financiering.

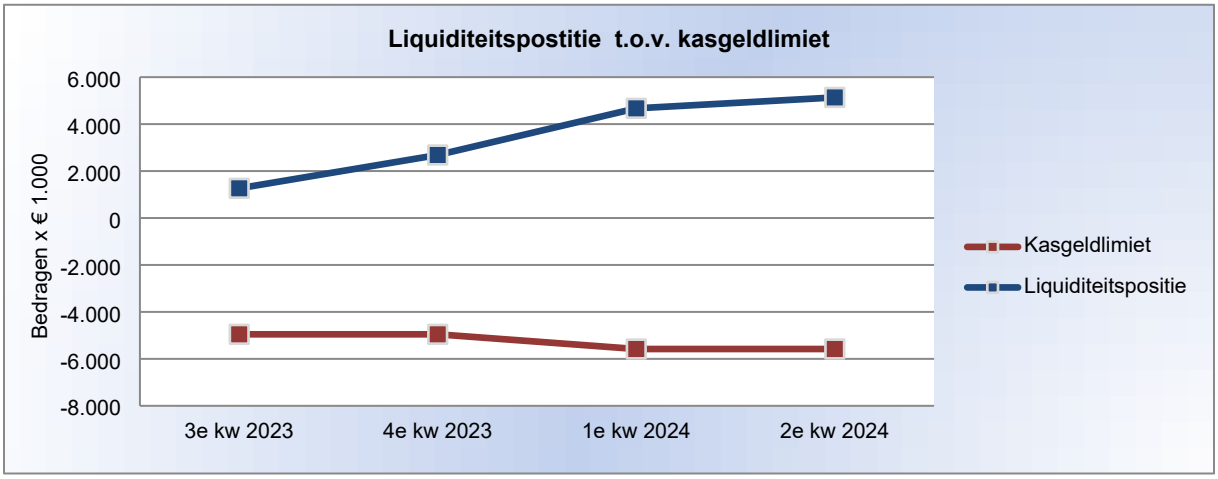
Kasgeldlimiet
Beheersing van het renterisico op korte schuld wordt weergegeven in de kasgeldlimiet.

bedragen x € 1.000

Liquiditeitspositie t.o.v. kasgeldlimiet	3e kwartaal 2023	4e kwartaal 2023	1e kwartaal 2024	2e kwartaal 2024
Netto vlottende schuld				
Omvang vlottende schulden	- 123	- 345	86	- 344
Omvang vlottende middelen	1.142	2.339	4.757	4.792
Netto vlottende schuld (+) of overschot middelen (-)	**- 1.265**	**- 2.684**	**- 4.671**	**- 5.136**
Toegestane kasgeldlimiet				
Omvang begroting (=grondslag)	58.285	58.285	65.651	65.651
Kasgeldlimiet (in % van de grondslag)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Minimum bedrag	300	300	300	300
Toegestane kasgeldlimiet	**4.954**	**4.954**	**5.580**	**5.580**
Toets kasgeldlimiet				
Ruimte onder kasgeldlimiet	**6.219**	**7.638**	**10.251**	**10.716**
Overschrijding van de kasgeldlimiet				

Met deze limiet wil de wetgever voorkomen dat uitsluitend kortlopende leningen worden afgesloten.

Het aantrekken van dit type leningen is aantrekkelijk wanneer de rente erg laag is. Het risico van een stijgende rente bij herfinanciering is daarmee in verhouding groot. Daarom is bepaald dat gemeenten maximaal 8,5% van het begrotingstotaal mogen gebruiken voor kortlopende leningen.
Op basis van de wet Fido mag er twee kwartalen achter elkaar de kasgeldlimiet worden overschreden zonder extra maatregelen te treffen. Tot en met 2de kwartaal van 2024 is de kasgeldlimiet niet overschreden.

Renterisiconorm
Beheersing van het renterisico op langlopende schuld wordt weergegeven door de renterisiconorm. Deze norm draagt bij aan een zodanige opbouw van de langlopende leningenportefeuille dat tegenvallers als gevolg van renteaanpassingen en herfinanciering in voldoende mate wordt beperkt. Het totaal aan aflossingen en herfinanciering mag jaarlijks maximaal 20% bedragen van het begrotingstotaal. Door een goede spreiding van de looptijd wordt flexibiliteit in de toekomst behouden tegen zo laag mogelijke rentekosten.

bedragen x € 1.000

Renterisico	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Renterisico vaste schulden				
Renteherzieningen	-	-	-	-
Herfinanciering	7.000	-	3.000	4.000
Renterisico vaste schulden	**7.000**	**-**	**3.000**	**4.000**
Toegestane renterisiconorm				
Omvang begroting 2025 (=grondslag)	69.133	69.133	69.133	69.133
Renterisiconorm (in % van de grondslag)	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
Minimum bedrag	2.500	2.500	2.500	2.500
Toegestane renterisiconorm	**13.827**	**13.827**	**13.827**	**13.827**
Toets renterisiconorm				
Ruimte onder renterisiconorm	**6.827**	**13.827**	**10.827**	**9.827**
Overschrijding renterisiconorm				

EMU-saldo
Voor landen die deelnemen aan de Europese Monetaire Unie (EMU) gelden Europese begrotingsvoorschriften waaronder de zogenaamde EMU-normen. De EMU-normen stellen limieten aan de overheidsschuld van een land. De jaarlijkse groei van de netto overheidsschuld, ook wel het financieringstekort of EMU-saldo genaamd, mag in een jaar niet meer bedragen dan 3% van de

omvang van de economie (bruto binnenlands product). Naar aanleiding van de schuldencrisis heeft Nederland in Europees verband afgesproken de Europese normen in nationale wetgeving te verankeren. Met de Wet houdbare overheidsfinanciën (wet Hof) is daar gevolg aan gegeven.
Ook gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen vallen onder de Nederlandse overheid. De schulden van de gemeenten en de jaarlijkse groei van deze schulden tellen mee in de EMU-schuld en het EMU-saldo van de Nederlandse overheid. Daarom gaat de wet Hof ook over de ontwikkeling van de schulden van gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen.

Het EMU-saldo (begrotingssaldo) is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van de overheid (Rijksoverheid, sociale fondsen en de decentrale overheden) van een bepaald land in een bepaald jaar. Er kan een tekort of een overschot op de begroting zijn. Decentrale overheden moeten het EMU-saldo berekenen, zodat op macroniveau het EMU-saldo voor Nederland kan worden bepaald. Ons EMU-saldo voor de begroting 2024-2027 is in het volgende overzicht berekend.

bedragen x € 1.000

Berekening EMU-saldo via exploitatie en balans (volgens EMU-enquête)			Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
1.	(+)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	460	- 800	- 1.200	- 1.740	- 1.618
2.	(-)	Mutatie (im)materiële vaste activa	17.302	12.220	15.336	5.057	1.539
3.	(+)	Mutatie voorzieningen	- 732	- 103	- 428	- 42	- 512
4.	(-)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	183	337	-	-	-
Berekend EMU-saldo			**- 17.758**	**- 13.460**	**- 16.965**	**- 6.839**	**- 3.669**

Het toegestane EMU-saldo voor de gemeente Roerdalen is door het Rijk voor 2025 is ten tijde van het opstellen van de programmabegroting nog niet bekend. De laatste jaren echter zaten we ruim onder het toegestane EMU-saldo. Het cijfer voor 2025 wordt pas gepubliceerd bij de Septembercirculaire.

Schatkistbankieren
Decentrale overheden zijn verplicht alle overtollige middelen boven een drempelbedrag in de schatkist te houden. Dagelijks wordt bepaald of er overtollige middelen zijn. Het drempelbedrag wordt bepaald op 2% van het begrotingstotaal. Voor Roerdalen is deze drempel afgerond dus € 1.382.000,-. Afhankelijke van de liquiditeitsbehoefte worden deze gelden teruggehaald vanuit de schatkist naar de rekening courant van de gemeente.

Rentevisie
Naast deze wettelijke normen die vooral kijken naar de huidige financieringsstructuur, hebben we als gemeente ook te maken met de renteontwikkeling op de markt. Op basis van de verwachtingen van 3 banken in het voorjaar van 2024 hebben we bij de kadernota voorgesteld om uit te gaan van een rente op het financieringstekort van 3%.
De verwachting is dat het ECB de rente in 2025 verder zal verlagen. De laatste tijd lijken de economische vooruitzichten te verslechteren, wat voor de ECB een extra reden is om de rente snel te verlagen. Een hogere rente zet namelijk een extra rem op de economie. Het is nog onduidelijk welk effect dit heeft op het door ons gehanteerde rentepercentage van 3%. We blijven de ontwikkelingen volgen en stellen indien nodig de rentelasten bij.

Rentetoerekening
Deze toerekening geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend.

In 2025 heeft er een omslag plaatsgevonden naar een negatief renteresultaat. Door de afloop van onze obligatieportefeuille lopen de rente-inkomsten sterk terug. Daarnaast hebben we meer rente-uitgaven doordat we verwachten langlopende geldlening aan te moeten trekken. Hierdoor is de omslagrente die wordt gebruikt voor de rentetoerekening aan vaste activa nu 1%.

bedragen x € 1.000

Renteschema		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering	(+)	- 202	- 393	- 711
b. Externe rentebaten (idem)	(+)	125	69	69
Saldo rentelasten en rentebaten		**- 77**	**- 324**	**- 642**
c1. Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	(+)	-	-	-
c2. Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	(+)	-	-	-
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= project-financiering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	(+)	-	-	-
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		**- 77**	**- 324**	**- 642**
d1. Rente over eigen vermogen	(+)	-	-	-
d2. Rente over voorzieningen (contante waarde)	(+)	45	44	44
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		**- 32**	**- 280**	**- 598**
e. Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	(-)	-	-	- 499
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		**- 32**	**- 280**	**- 99**

Meerjarenbalans

De geprognotiseerde balans is opgenomen in hoofdstuk 5 “Financiën in hoofdlijnen”.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Risicobeheersing of risicomanagement is een continu proces dat risico's identificeert, beoordeelt en vervolgstappen definieert. Er zijn verschillende gebieden waarop risicomanagement toegepast kan worden. In de planning en control-cyclus kijken we naar het financieel risicomanagement.
We streven naar beheersing van de risico's en een goede balans tussen de bestuurlijke ambities en de daarmee gepaard gaande risico's. Door inzicht in de risico's kunnen we op verantwoorde wijze besluiten nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot onze vermogenspositie. Door deze tegen elkaar af te zetten krijg je de ratio weerstandsvermogen[3]. Dit is voldoende als daar een getal uitkomt dat groter is dan 1.

Bij Roerdalen in Balans 1 hebben we ingezet op meer aandacht voor risicomanagement vanuit financieel oogpunt. Vanuit projectmatig werken, waar we in 2024 mee zijn gestart is er binnen de projecten meer aandacht voor risico's. Daarnaast Is in 2024 een project gestart om naar risicomanagement in zijn geheel te kijken, waardoor dit inderdaad meer planmatige aandacht krijgt. In 2025 ronden we dit af.

Om onze risico's in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp van het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem) waarmee risico's systematisch in kaart kunnen worden gebracht en beoordeeld. Hierdoor wordt inzichtelijk wat op basis van deze risico's de benodigde weerstandscapaciteit is. Voor 2025 komt deze uit op € 2.051.000 afgerond. Dit is meer dan we hebben berekend bij de jaarrekening 2023. In de kadernota 2025 is al aangegeven dat we op een aantal punten bewust een hoger risico hebben genomen.

De benodigde weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandcapaciteit, bestaande uit de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien.
De beschikbare weerstandcapaciteit is € 13.926.000 . Dit betekent dat onze ratio voor het weerstandsvermogen 6,8 (jaarrekening 2023: 6,3) is, dit is ruim voldoende.

De verschillende onderdelen van risicomanagement worden hieronder verder uitgewerkt.
Aan het eind van deze paragraaf gaan we in op een aantal andere financiële kengetallen die inzicht geven in onze financiële positie.

Risico-inventarisatie, beoordeling en kwantificering

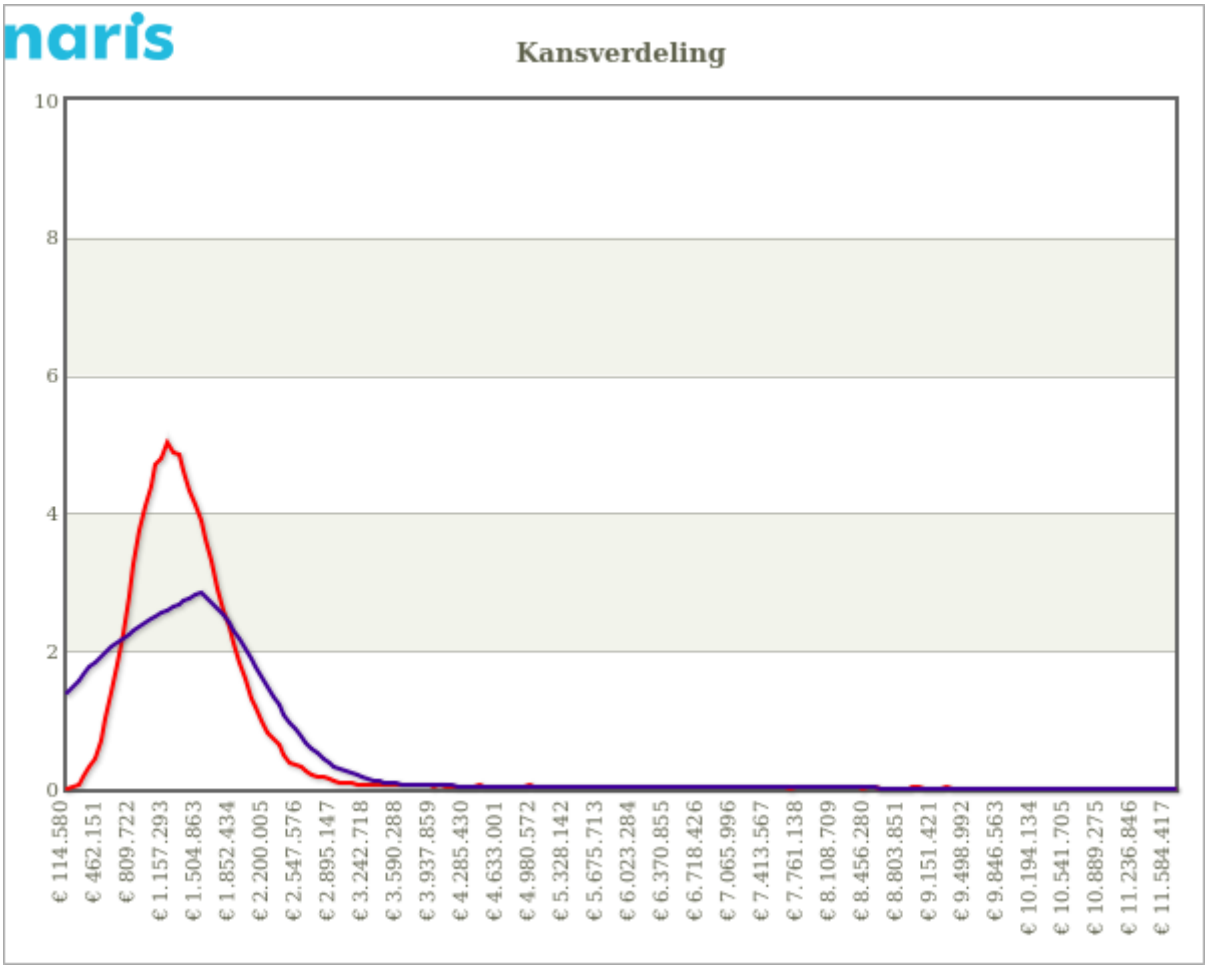
Om te bepalen of we voldoende weerstandsvermogen hebben moeten eerst de risico's in beeld gebracht worden. Het gaat dan om risico's waarvoor geen (afdoende) maatregelen zijn getroffen of zijn te treffen en die gevolgen kunnen hebben voor de financiële positie.
Als de risico's bekend zijn is het van belang om deze te beoordelen en kwantificeren. Hierbij worden de risico's inhoudelijk beoordeeld:

- hoe groot is de kans dat een risico zich voordoet (waarschijnlijkheid) en;
- welke financiële impact heeft dit dan, zowel maximaal als verwacht.

Op basis hiervan wordt de risicoscore berekend, waarbij over de geïnventariseerde risico's een risicosimulatie wordt uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het

[3] Voor de bepaling van de ratio en waardering hiervan maken we gebruik van de gegevens van het Nederlands adviesbureau risicomanagement

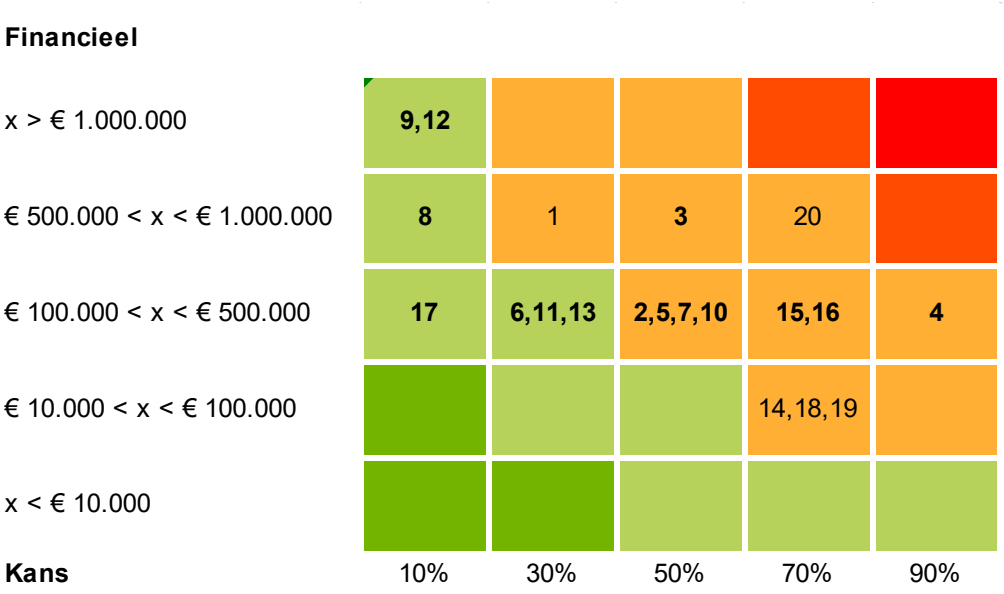
maximale bedrag ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. In de verschillende mogelijke scenario's doorgerekend.
In onderstaande grafiek en tabel wordt weergegeven hoe de kansverdeling is op basis van deze simulatie. Daarnaast is aangegeven wat de omvang van de weerstandscapaciteit moet zijn bij verschillende zekerheidspercentages. Voor de bepaling van de weerstandsratio gaan we uit van een zekerheid van 90%.

Zekerheidspercentage	Bedrag
10%	€ 726.350
25%	€ 965.742
50%	€ 1.266.638
75%	€ 1.626.614
80%	€ 1.731.258
90%	€ 2.050.839
95%	€ 2.491.170

Risicokaart

Risico's waarvan de oorzaken en gevolgen in klassen ingedeeld zijn kunnen geplaatst worden in een risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met het nummer van het risico zoals beschreven in de risico-inventarisatie. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft die in het oranje gebied zit, vraagt om aandacht. Een risico dat een risicoscore heeft die in het rode gebied zit vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd.

Risico-inventarisatie

In de tabel op de volgende pagina's is per risico aangegeven:

- wat de risicogebeurtenis is;
- hoe we het risico hebben beoordeeld en gekwantificeerd;
- hoe we op het risico willen sturen om dit te beheersen;
- wat het maximale en het verwachte risico en in welke risico klasse het valt;
- hoe groot we de kans achtte dat een risico zich voordoet;
- welke score een risico heeft op basis van bovenstaande inschattingen.

Onderwerp	Nr.	Risicogebeurtenis	Beoordeling en kwantificeren	Sturen en beheersen	Maximaal risico	Verwacht risico	Fin. klasse	Kans	Score
Algemene uitkering	1	Binnen de algemene uitkering kunnen zich een aantal risico's voor doen: 1. De plannen van het nieuwe kabinet en de doorrekening daarvan in de gemeentefondsuitkering zijn op dit moment nog niet duidelijk. 2. We ramen de onderschrijding van het BCF structureel, terwijl deze nog niet is opgenomen in de circulaires. 3. We werken met prognoses voor een aantal maatstaven, zoals inwoneraantallen.	Wij beoordelen het risico dat er een negatief effect op treedt in de algemene uitkering in 2025 laag. 1. De onzekerheid die voorvloeit uit de landelijke ontwikkelingen zijn niet te kwantificeren. 2. De onderschrijding van het BCF hebben we nu structureel opgenomen. Dit is echter afhankelijk van het uitgavenpatroon van alle andere gemeenten. We rekenen voorlopig met een nadelig effect van €360.000 ten opzichte van het nu geraamde bedrag. 3. Sinds de septembercirculaire 2023 rekenen we met prognoses op bepaalde maatstaven. Deze prognoses leveren in 2025 € 270.000 extra op in vergelijking met het doen van geen prognoses (op basis van 60% kosten en 40% winst).Het risico bestaat eruit dat areaaluitbreiding meer kost dan geprognotiseerd of dat de prognoses afwijken van	Wij hebben zelf geen directe invloed op de omvang de algemene uitkering. We spelen zoveel mogelijk in op aangekondigde wijzigingen en volgen hierover de berichtgeving op internet en de circulaires van het Rijk. We ondersteunen landelijke acties die inzetten op meer stabiliteit in de algemene uitkering.	€ 630.000	€ 189.000	4	30%	8
Bedrijfsvoering	2	De specieke uitkering Tijdelijke regeling capaciteit denctrale overheden voor klimaat en energiebeleid (SPUK CDOKE) loopt tot en met 2025. Dit betreft uitvoeringsgelden voor het klimaatbeleid. Uit deze uitkering dekken we structurele lasten (capaciteit) om het klimaatbeleid uit te voeren. Het is erg aannemelijk dat we deze uitvoeringsgelden ook vanaf 2026 ontvangen, aangezien dit klimaatbeleid tot 2050 doorloopt. Vandaar dat we hiervoorl €	Wij beoordelen het risico dat er we geen uitvoeringsgelden ontvangen vanaf 2026 zeer laag. Zoals al gesteld loopt het klimaatbeleid nog een lange tijd door en is er voor de uitvoering hiervan ook capaciteit benodigd.	Wij hebben zelf geen directe invloed op het instellen van een toekomstige regeling omtrent de uitvoeringsgelden voor het klimaatbeleid. We spelen zoveel mogelijk in op aangekondigde wijzigingen en volgen hierover de berichtgeving op internet.	€ 400.000	€ 200.000	3	50%	9
Bedrijfsvoering	3	Gegevensveiligheid (informatieveiligheid en privacy) De risico’s van een slechte informatiebeveiliging zijn talrijk: privacyschendingen door een datalek, economische schade door het uitlekken van vertrouwelijke plannen, fysieke schade door storingen in systemen in de openbare ruimte. Inwoners en ondernemers moeten erop kunnen vertrouwen dat hun gegevens veilig zijn, dat de informatie die de gemeente uitwisselt met andere overheden betrouwbaar is en dat de gemeente zorgt voor een veilige leefomgeving.	In 2023 is het “Dreigingsbeeld Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten 2023/2024” opgesteld. Dit dreigingsbeeld van de informatiebeveiligingsdienst (IBD) biedt inzicht in verschillende risico’s. Bijvoorbeeld bedrijfscontinuiteit, imagoschade en gegevens die in verkeerde handen komen. De gemeente beschikt over een grote hoeveelheid – vaak gevoelige en bijzondere – persoonsgegevens. Deze gegevens worden gericht ingezet. Dit is ook nodig; de overheid kan niet achterblijven in digitalisering. Het is noodzakelijk om maatschappelijke en economische kansen te creëren. Maar er zijn ook risico’s. Het is belangrijk dat we verantwoordelijk omgaan met persoonsgegevens.	Wij versterken de menselijke schakel. Dit gebeurt door het vergroten van bewustwording, het bieden van training aan medewerkers en bestuur. Hiernaast stellen wij middelen ter beschikking voor een veilige verwerking van gegevens. Deze middelen moeten ook zorgen voor borging van de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie en informatiesystemen. Het versterken van de menselijke schakel en de inzet van geschikte middelen dragen bij aan de basis op orde.	€ 1.000.000	€ 50.000	4	50%	12

Onderwerp	Nr.	Risicogebeurtenis	Beoordeling en kwantificeren	Sturen en beheersen	Maximaal risico	Verwacht risico	Fin. klasse	Kans	Score
Financieel	4	Afwikkeling FLO-gelden Veiligheidsregio Limburg Noord. Bij de overgang van het brandweerdistrict Roermond naar de Veiligheidsregio VRLN is de afspraak gemaakt dat er nog een afwikkeling komt t.a.v. de FLO-gelden. Brandweerlieden kunnen met functioneel leeftijdsontslag (FLO). Maar door wettelijke maatregelen, verschuivingen AOW-leeftijd en fiscale boetes bij vroegtijdig stoppen, dient de juiste hoogte van dit bedrag nog bepaald te worden. Dit is mede afhankelijk van besluitvorming binnen de VRLN. Uitgangspunt is dat de structurele lasten nagenoeg budgettair neutraal zijn. De bijdrage aan de te vormen voorziening worden	Op dit moment zijn we samen met de VRLN aan het zoeken naar een passende oplossing om de kosten FLO structureel op te nemen in de begroting van de VRLN. De gemeente Roerdalen zal echter een eenmalig afkoopsom moeten betalen voor het vormen van de benodigde voorziening.	Wij zijn in gesprek met de VRLN en de overige betrokken gemeenten om de omvang van de voorziening te beoordelen.	€ 112.000	€ 100.000	3	90%	15
Financieel	5	Algemene prijsinflatie	We hebben in de begroting geen rekening gehouden met een algemene prijsinflatie. We verwachten dat binnen het merendeel van de budgetten de inflatie op te vangen is. Onduidelijk is waar dit mogelijk is. Op basis basis van het CPB zouden rekening moeten houden met een indexering van 2,2%. De kosten voor het sociaal domein zijn wel verhoogd, evenals de budgetten	We sturen op beheersing van de kosten binnen de beschikbare budgetten. Als dit niet mogelijk is stellen we de budgetten bij de halfjaarrapportage bij.	€ 310.000	€ 77.500	3	50%	9
Financieel	6	Risico's infrastructurele werken	Verschillende (grootschalige) infraprojecten kunnen te maken krijgen met kostenverhogende omstandigheden zoals planschadeclaims en hogere kosten door het verplicht moeten inzetten van	We sturen op beheersing van de kosten binnen de beschikbare budgetten. Als dit niet mogelijk is stellen we de budgetten bij de halfjaarrapportage bij.	€ 225.000	€ 56.250	3	30%	6
Investeren in duurzaamheid en om te renderen	7	Rendement investeren om te renderen is lager dan we hebben ingeschat. Lager rendement kan het gevolg zijn van vertraging in de projecten voor duurzame energieopwekking of reclame. Ook kan blijken dat het vooraf ingeschatte rendement lager is door kostenstijging en wisselende opbrengsten. Op dit moment lopen er nog 3 projecten dit betreft het zonnepark Montfort (zie ook risico 6), realiseren reclamemasten en energiebesparing op eigen accomodaties.	We hebben sinds 2021 een beperkt aantal resultaten gehaald die leiden tot jaarlijkse inkomsten. Omdat de voorbereiding van veel projecten langer duurt realiseren we onze financiële doelen later dan 2024. De risico's inschatting van de lopende projecten is per project verschillend. We geven hier het gemiddelde aan.	We werken de verschillende projecten uit in businesscases. Hierdoor ontstaat duidelijkheid over de grootte van het te behalen rendement en het risico dat we lopen binnen het project. Ook geven we de momenten aan waarop wordt besloten of en hoe we tot uitvoering overgaan. Op basis hiervan worden de in de meerjarenbegroting opgenomen resultaatverbeteringen bijgesteld.	€ 213.000	€ 88.000	3	50%	9

Onderwerp	Nr.	Risicogebeurtenis	Beoordeling en kwantificeren	Sturen en beheersen	Maximaal risico	Verwacht risico	Fin. klasse	Kans	Score
Investeren in duurzaamheid en om te renderen	8	Voor zonnestation Montfort hebben wij capaciteit kunnen regelen op de aansluiting van Attero. Hierdoor wordt er een 22kva kabel gelegd in plaats van een 15kva. Als de realisatie niet door gaat moeten we de kosten van deze investering afschrijven. Tevens moeten we de voorbereidingskosten aframen die we tot het go/no go moment van de realisatie ook aframen.	Het risico zit er in dat als het zonneveld niet door gaat, dat deze extra investering wel gemaakt is maar heel lastig bruikbaar is voor andere doeleinden. Het moet namelijk op hetzelfde terrein zijn met dezelfde elektrische eigenschappen en dimensies. Daarom is dit lastig verkoopbaar en hiervoor moet ook door de nieuwe eigenaar overeenstemming voor verkregen worden bij Attero. Zij zijn en blijven eigenaar van de kabel en het eigendom is niet deelbaar. Tevens zijn we bij geen doorgang de voorbereidende kosten aan bv onderzoeken, externe adviseurskosten en anderen	Ook als het zonnestation nu niet rendabel zou blijken dan is het nog steeds mogelijk dit op een later moment alsnog te bouwen. De overeenkomst blijft geldig, net als de vergunning.	€ 770.000	€ 770.000	4	10%	4
Leningen en borgstellingen	9	Het risico van borgstellingen is dat de debiteur de betalingen niet verricht aan ons of aan de geldverstrekker waarvoor wij borg staan. Een borgstelling kost niet direct geld. Wij geven met een borgstelling aan dat wij de restantschuld van de lening op ons nemen als de schuldenaar niet aan de verplichtingen voldoen. Op het moment dat wij aan de geldverstrekker (een deel van) de verplichting	De borgstellingen aan Stichting Wonen Limburg,RD Maasland en OML BV bedragen afgerond € 1,4 mln. We hebben hier in de afgelopen jaren nog nooit een kennisgeving ontvangen van de schuldeisers dat de schuldenaars niet aan hun verplichtingen voldoen. Toch loop je als borgnemer altijd een risico naar de toekomst toe. Daarom we nemen 5% van de borgstelling mee in het weerstandsvermogen.	Jaarlijks monitoren.	€ 1.401.200	€ 0	5	5%	5
Leningen en borgstellingen	10	De leningen die zijn versterkt aan de dorpshuizen in het kader van het accommodatiebeleid worden niet of deels terugbetaald.	Om de dorpshuizen klaar te maken voor de gewenste maatschappelijke functie was bij een aantal locaties een verbouwing nodig. De beheerstichting moet zelf voor financiering van een gedeelte van deze investering zorgen. Wanneer de beheerstichting hiervoor geen lening uit de markt kan halen, kan zij onder voorwaarden een beroep doen op de gemeente. Zij kan op dat moment tegen marktconforme voorwaarden bij de gemeente een lening afsluiten. Deze lening die ze van de gemeente ontvangen, lossen zij in maandelijkse termijnen af. Wanneer de dorpshuizen niet	Jaarlijks monitoren	€ 376.900	€ 188.400	3	50%	9
Leningen en borgstellingen	11	Aan Laco Feel Fit, de eigenaar van het Apollocomplex, is circa 2/3e deel van de exploitatiebijdrage ten behoeve van het zwembad over de eerste 10 jaar vooruitbetaald in 2018. De gemeente loopt hierbij een financieel risico wanneer het Apollocomplex binnen deze 10 jaar niet levensvatbaar blijkt.	We hebben op dit moment geen signalen dat er sprake is van een vergoot risico voor gemeente.	Jaarlijks monitoren	€ 308.300	€ 0	3	30%	6

Onderwerp	Nr.	Risicogebeurtenis	Beoordeling en kwantificeren	Sturen en beheersen	Maximaal risico	Verwacht risico	Fin. klasse	Kans	Score
Leningen en borgstellingen	12	afschrijving op achtervang Waarbogfonds Sociale Woningbouw (WSW)	Voor het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) staan wij per 31/12/2023 voor € 9.651.000 in de achtervangpositie. De woningbouwcorporatie heeft op 12/2023 een loan to value van 33%. Op grond van deze 33% is de kans dat de woningbouwcoöperatie in de problemen komt dus al gering. Het WSW geeft tevens zelf aan dat op basis van risicomodellen en stresstesten de kans zeer klein wordt geacht dat achtervang-gemeenten een	Halverwege 2021 is de nieuwe vorm van garantstelling ingegaan voor nieuwe leningen. Bij nieuwe leningen wordt het risico voor de gemeente groter. We kunnen garantstelling alleen afwijzen als alle gemeenten waarin de woningcorporatie actief is het hierover eens zijn. Daarnaast wordt de afloop van de bestaande achtervangpositie jaarlijks gemonitord.	€ 9.651.000	€ 0	5	5%	5
Ruimtelijke ordening	13	Invoering Omgevingswet, Wet Kwaliteit Borging (WKB) en veranderde (woning)bouw markt	We hebben vooraf een inschatting gemaakt (aan de hand van een rekenmodel) voor de te verwachten inkomsten (leges) en voor de te verwachten uitgaven (Uitvoeringsprogramma MER/OD). Omdat we nu met geheel nieuwe processen en leges grondslagen te maken krijgen, is er een risico dat de inkomsten en uitgaven afwijken van de ramingen.	De omgevingsvergunningen zijn een vraaggestuurd product, hoewel we in gesprek zijn met de initiatiefnemers hebben we geen invloed op het daadwerkelijke aantal aanvragen. Normaal gesproken maakten we een raming gebaseerd op trendcijfers, dit is nu niet mogelijk vanwege de nieuwe wet en regelgeving.	€ 200.000	€ 50.000	3	30%	6
Ruimtelijke ordening	14	Claims van derden vanwege ruimtelijke projecten	We zijn vaker zelf initiatiefnemer van projecten en daarmee ligt de verantwoordelijkheid voor claims, waaronder nadeelcompensatie ook bij de gemeente. Deze kunnen we dan niet verhalen op derden. En er worden ook kosten gemaakt voor het beoordelen van de claims.	We nemen in de risicoafweging bij nieuwe projecten dit aspect mee en proberen daar een zo goed mogelijke inschatting van te maken. Soms laten we al een onderzoek doen door een gespecialiseerd bureau om een goede inschatting te krijgen van schade of risico. Derden hebben de mogelijkheid om een claim of nadeelcompensatie in	€ 70.000	€ 15.000	2	70%	8
Ruimtelijke ordening	15	Er zijn meeropbrengsten opgenomen bij de bouwleges vanwege de plannen van het versnellen van de woningbouw.	We hebben vooraf een inschatting gemaakt van de te verwachten leges doordat we meer willen gaan bouwen. Maar dit kan tegenvallen aangezien we als gemeente niet de regie voeren. Het is afhankelijk van de marktpartijen en marktomstandigheden en wettelijke ontwikkelingen.	De omgevingsvergunningen zijn een vraaggestuurd product, hoewel we in het kader van de woningbouwopgave hierin willen stimuleren hebben we geen invloed op het daadwerkelijke aantal aanvragen. Normaal gesproken maakten we een raming gebaseerd op trendcijfers, dit is nu niet	€ 300.000	€ 150.000	3	70%	12
Sociaal domein	16	In de jeugdzorg zitten veel open-einde regelingen. Zeker de open-einde regeling voor duurdere jeugdzorg is een groot risico. Een extra traject in dit kader kost € 160.000	We zijn van de raming voor de duurdere jeugdzorg uitgegaan van ervaringscijfers van de afgelopen jaren. We zijn echter verplicht om extra aanvragen te financieren. Daarom nemen we als extra risico nog 2 extra duurdere zorg trajecten op.	Met de arrangementenmonitor krijgen we steeds meer ervaringscijfers en daardoor inzicht in de ontwikkelingen in het sociaal domein. We monitoren de ontwikkelingen en sturen zo nodig bij.	€ 320.000	€ 160.000	3	70%	12

Onderwerp	Nr.	Risicogebeurtenis	Beoordeling en kwantificeren	Sturen en beheersen	Maximaal risico	Verwacht risico	Fin. klasse	Kans	Score
Sociaal domein	17	Voor de uitvoering van de participatiewet ramen we vooralsnog een vangnetuitkering in de jaren 2025 en 2026. Het risico dat hierin schuil gaat betreft de omvang van het macrobudget en de mate dat de	Wij beoordelen het risico gebaseerd op de huidige praktijk laag tot gemiddeld. Onze aanname is vooralsnog dat het huidige beleid hieromtrent wordt gecontinueerd.	Wij hebben zelf geen directe invloed op de omvang van de vangnetuitkering. We volgen hierover de berichtgeving op internet en de circulaires van het Rijk.	€ 300.000	€ 30.000	3	10%	3
Sociaal domein	18	In het kader Beschermd Wonen & Maatschappelijke opvang zijn we onderdeel van de Module Gemeenschappelijke Regeling ofwel MGR, samen met 13 andere Midden-en Noord-Limburgse gemeenten. Binnen deze samenwerking zijn de MER-gemeenten een witte vlek, wat betekent dat er geen/te weinig aanbod is voor deze doelgroep.	Wij beoordelen dit risico als hoog, omdat er een visiedocument wordt opgesteld samen met gemeenten Echt-Susteren en Maasgouw om te voldoen aan het commitment Beschermd Wonen & Maatschappelijke opvang. Dat betekend dat er voor Roerdalen een nog te bepalen/realiseren locatie voor een nog te bepalen doelgroep in het verschiet	In de kadernota 2025 is een bedrag van € 50.000,- beschreven vanuit regionale middelen voor een onderzoek om te komen tot het bepalen van een doelgroep en mogelijke locatie. Echter dit zijn regionale budgetten waar de andere 13 gemeenten ook iets van mogen vinden. Tegelijkertijd zijn er mogelijke kosten rondom vastgoed die niet worden	€ 50.000	€ 25.000	2	70%	8
Sociaal domein	19	Sinds 1 augustus 2024 is het Leerlingenvervoer toegevoegd onder de gemeenschappelijke regeling Omnibuzz. In de businesscase is begroot op basis van het aantal pashouders. De daadwerkelijke gemaakt kosten zijn afhankelijk van de daadwerkelijk aantal gereden kilometers onder deze pashouders. Op advies van Omnibuzz hebben	Naar aanleiding van de hoeveelheid aanmeldingen voor start schooljaar 2024-2025, is er voor 87% aangemeld ten opzichte van de businesscase. Wat maakt dat er een risico in zit van 7% ten opzichte van de begrote 80%. Deze 7% staat tot € 50.000,-. Echter, kan het zijn dat meer leerlingen toch gezamenlijk minder kilometers rijden. De afrekensystematiek is	In het tweede kwartaal van 2025 vindt de eerste vaststelling plaats van de daadwerkelijke aantal gereden kilometers over het jaar 2024. Op basis hiervan wordt de begroting van 2025 bijgesteld en vindt de afrekening 2024 plaats. Vanaf schooljaar 2025-2026 is een volledig jaar aan ritten gereden en wordt deze begroting gebaseerd op het totaal aantal	€ 50.000	€ 30.000	2	70%	8
Verbonden partijen	20	Verbonden partijen voeren een deel van ons beleid uit. Dit gebeurt onder meer door gemeenschappelijke regelingen (GR). GR's hebben te maken met risico's die voor hen specifiek zijn. Deze hebben we per partij opgenomen in de paragraaf verbonden partijen. Voor alle verbonden partijen geldt dat er momenteel veel onzekerheden zijn in de omgeving waarin zij werkzaam zijn. Wanneer risico's bij verbonden partijen uiteindelijk uitgroeien tot feitelijke gebeurtenissen, zal dit ook bij de ons tot dilemma's leiden. Ofwel doordat er een (financieel) beroep op ons gedaan wordt, ofwel	We nemen een inschatting op voor de mogelijke bijbetaling als gevolg van een nadelig exploitatiesaldo of tussentijdse begrotingsbijstellingen. We schatten dit in op 5% van de totale bijdragen.	We houden de ontwikkelingen van de gemeenschappelijke regelingen bij en nemen onze standpunten mee in het algemeen bestuur. Waar we zitting hebben in het dagelijks bestuur zijn we kritisch op de voorstellen die aan de deelnemers worden voorgelegd. Bij de advisering over zienswijzen die de raad kan indienen op begrotingen en begrotingswijzigingen van de gemeenschappelijke regelingen houden we dezelfde koers aan als die we uitdragen in de algemene besturen van de gemeenschappelijke regelingen.	€ 630.000	€ 315.000	4	70%	16

Naast de risico's in bovenstaande tabel hebben we ook nog een aantal risico's waarvan de impact niet of moeilijk te bepalen. Deze risico's hebben we hieronder weergegeven.

Juridische geschillen
Het besturen van een gemeentelijke organisatie betekent ook dat we continu besluiten nemen. Besluiten kunnen negatieve gevolgen hebben voor bedrijven en inwoners. De mogelijkheid bestaat dat hieruit juridische geschillen ontstaan. Juridisch geschillen kunnen leiden tot juridische procedures. Indien besluiten geen stand houden bij de rechter, kan dit (grote) financiële risico's met zich meebrengen. Denk hierbij in ieder geval aan een veroordeling in de proceskosten en betaling van griffierechten.

Ook als we besluiten niet tijdig nemen kan dit leiden tot financiële risico's. We lopen dan het risico op het verbeuren van een dwangsom.

Ook bewegen we ons steeds meer op het snijvlak tussen markt en overheid. Dit vraagt bewustwording in de organisatie van de geoorloofdheid van de inzet van publieke middelen, in het bijzonder op het terrein van het mededingingsrecht.

Verder zijn we bezig met dorpsgericht werken. Deze manier van werken gaat uit van vertrouwen in de burger en het zo veel mogelijk praktisch aanpakken en oplossen van zaken. Dit uitgangspunt past bij de gewenste ontwikkelingen binnen Roerdalen. Wel is het van belang dat vanuit juridisch oogpunt gezocht wordt naar een balans tussen praktische oplossingen en wettelijke mogelijkheden en risico's.

Tot slot krijgen we als gemeente ook claims binnen met betrekking tot afspraken die zijn gemaakt waarop wederpartijen terugkomen. Indien wederpartijen voor deze claims een rechtszaak gaan voeren en eventueel in het gelijk worden gesteld lijdt dit mogelijker wijs tot vergoedingen en kosten voor ons.

Beoordelen en kwantificeren
De impact en de kans is moeilijk te vertalen in een risicoscore.

Sturen en beheersen
Het risico op juridische geschillen verkleinen we door, voordat we besluiten nemen, de gevolgen en de risico's zo goed mogelijk in beeld te brengen. Gezien de Wet open overheid is het verder van belang om als gemeente transparant en toegankelijk te zijn en de informatiehuishouding op orde te hebben.

Maatschappelijke ontwikkeling en aanpassing wet en regelgeving
We zien dat de maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op onze taken, verantwoordelijkheden en daarmee ook onze uitgaven, elkaar steeds sneller opvolgen, wat ertoe leidt dat onverwachte gevolgen van deze ontwikkelingen steeds vaker leiden tot onverwachte uitgaven die niet altijd volledig gedekt worden door een uitkering vanuit het rijk (SPUK of Algemene Uitkering). Dat is van alle tijden, maar is op dit moment meer en groter aanwezig dan voorheen. We willen hier een aantal specifieke ontwikkelingen vermelden.

Jeugdzorg

Jeugdzorgorganisaties zijn steeds kwetsbaarder door de gevolgen van toenemende kosten, een manier van bedrijfsvoering die daarbij niet past en een beperkte dekking van de inflatie en kostenstijging door gemeenten in verband met de toenemende bezuinigingen in de algemene uitkering voor de dekking van de jeugdzorg. We zien dan ook steeds meer organisaties die de noodklok luiden en om steun vragen. En indien gevraagd, kunnen we deze steun niet zonder meer weigeren. Weigeren we wel en is de provincie van mening dat dat niet terecht is, dan zal de provincie ingrijpen en draaien we alsnog op voor de kosten. Dit is dan ook een stevige onzekerheid en een mogelijk financieel risico. En hoewel nog lastig te kwantificeren, willen we deze onzekerheid wel noemen in deze paragraaf.

Daarnaast is vanuit het beleidsteam jeugdzorg regio MLO een waarschuwing afgegeven ten aanzien van de prognose van de ambulante jeugdzorg. Naar aanleiding van de eerste uitkomsten van een kostprijsonderzoek is de verwachting dat de prijzen voor 2026 zullen stijgen als gevolg van een nieuwe aanbesteding, marktontwikkelingen, en een hogere reële kostprijs.
Concrete cijfers zijn er nog niet. Voor 2025 blijven de tarieven gelijk.

Subsidies ruimtelijke ontwikkelingen

Het Rijk en de provincie ontwerpen momenteel diverse subsidieregelingen met betrekking tot ruimtelijke ontwikkelingen, zoals impulsen voor woningbouw. Om voor deze subsidies in aanmerking te komen is het vaak vereist dat de aanvragen via de gemeenten worden ingediend, ook als het om een project van een derde partij gaat. De regelingen zijn nog in ontwikkeling. De gemeente loopt mogelijk risico als de subsidie door omstandigheden terugbetaald moet worden of als blijkt dat er bijvoorbeeld sprake is van staatsteun.
Bij nieuwe projecten met derden die worden gedekt vanuit subsidies, moeten we vooraf steeds beter gaan kijken welke risico's er zijn en of we deze als gemeente willen lopen. Om dit te kunnen bepalen gaan we beheersmaatregelen opstellen.

Beoordelen en kwantificeren

De impact en de kans is moeilijk te vertalen in een risicoscore.

Sturen en beheersen

Dit risico kunnen we verkleinen door de maatschappelijke en landelijke ontwikkelingen nauwgezet te volgen en daar waar mogelijk in een vroegtijdig stadium inschattingen proberen te maken wat een ontwikkeling voor de gemeente Roerdalen kan betekenen.

Versnellen woningbouw en extra inkomsten OZB en algemene uitkering

Op basis van Roerdalen in Balans 2.0 hebben we vooraf een inschatting gemaakt van de extra OZB opbrengst en algemene uitkering bij de realisatie van de extra woningen. In het geval wij niet (tijdig) deze woningen realiseren vallen de inkomsten lager uit. We zijn hierin erg afhankelijk van de marktomstandigheden en of de gemeente de benodigde inzet kan plegen.

Beoordelen en kwantificeren

De impact voor 2025 is nog gering aangezien we met een beperkt aantal woningen hebben gerekend die gereed zijn op 1 januari 2025. Het risico voor 2026 en verder is afhankelijk van actieplan versnellen woningbouw.

Sturen en beheersen
In het actieplan versnellen woningbouw beschrijven we op welke bouwstenen en projecten we in de komende jaren inzetten. Op basis daarvan passen we de schattingen die nu zijn gemaakt aan. We monitoren daarnaast jaarlijks wat de daadwerkelijke areaal uitbreiding is.

De weerstandscapaciteit en ratio weerstandsvermogen

Bij de weerstandscapaciteit kan onderscheid worden gemaakt tussen incidentele en structurele capaciteit en tussen directe en indirecte capaciteit.

De *incidentele weerstandscapaciteit* is het vermogen om calamiteiten éénmalig op te vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken. Het valt samen met de (algemene) reservepositie.
De *structurele weerstandscapaciteit* zijn de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken.

De *direct beschikbare weerstandscapaciteit* bestaat uit gelden die direct kunnen worden gebruikt voor de kosten van een calamiteit.
De *niet direct beschikbare weerstandscapaciteit* zijn gelden waarvan besloten kan worden om ze vrij te maken. Hiervoor moeten eerst trajecten in gang worden gezet. In het verleden werden hierbij ook de bestemmingsreserves meegenomen. Op basis van het nieuwe toezichtkader van de provincie zijn deze nu buiten beschouwing gelaten.

De benodigde weerstandscapaciteit bedraagt op basis van de geïnventariseerde risico € 2.050.839
Voor de berekening van de ratio weerstandsvermogen wordt de beschikbare weerstandscapaciteit afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit.

bedragen x € 1.000

Weerstandscapaciteit per 1-jan-2025	Structureel	Incidenteel	Totaal
Direct beschikbare weerstandscapaciteit			
Algemene reserve		13.318	13.318
Post onvoorzien	25		25
Direct beschikbare weerstandscapaciteit	**25**	**13.318**	**13.343**
Niet direct beschikbare weerstandscapaciteit			
Onbenutte belastingcapaciteit	583		583
Stille reserves		p.m.	-
Niet direct beschikbare weerstandscapaciteit	**583**	**-**	**583**
Beschikbare weerstandscapaciteit	**608**	**13.318**	**13.926**
Benodigde weerstandscapaciteit			**2.051**
Ratio weerstandsvermogen			**6,8**

Ratio	Waardering
> 2,0	Uitstekend
1,5 – 2,0	Ruim voldoende
1,0 – 1,5	Voldoende
0,8 – 1,0	Matig
0,6 – 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Kengetallen financiële positie

Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Verplichte kengetallen			
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabliliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%
Eigen kengetallen			
6. Ratio weerstandsvermogen	>1,0	0,8 - 1,0	<0,8
7. Omvang algemene reserve (x € 1.000)	> € 3.500	> € 1.000 - < € 3.500	< € 1.000

Kengetallen	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Verplichte kengetallen						
1a. Netto schuldquote	25,5%	49,0%	74,3%	101,6%	111,2%	115,7%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	24,0%	44,1%	69,1%	96,4%	106,3%	110,9%
2. Solvabliliteitsratio	38,2%	34,6%	29,8%	24,4%	21,9%	20,2%
3. Grondexploitatie	1,5%	-0,5%	-0,3%	-0,4%	-0,4%	-0,4%
4. Structurele exploitatieruimte	0,4%	-0,5%	0,3%	-1,0%	-1,8%	-1,6%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	87,2%	93,4%	100,1%	100,1%	100,1%	100,1%
Eigen kengetallen						
6. Ratio weerstandsvermogen	6,3	7,3	6,8	6,7	6,7	6,7
7. Omvang algemene reserve (x € 1.000)	8.161	13.318	13.055	13.055	13.055	13.093

Conclusie

In de loop van de begroting zoals, deze nu voorligt, zien we bij een aantal kengetallen een verslechtering in de loop van de jaren. Als we dit echter vergelijken met de financiële kengetallen uit het meerjarig perspectief van vorig jaar (zie begroting 2024) dan is er toch een significante verbetering.
De afzonderlijke kengetallen zeggen nog weinig over de financiële positie. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van een gemeente.
Voor de beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. In de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit komt tot uitdrukking of de gemeente over voldoende structurele baten beschikt, en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten. De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans.

De netto-schuldquote loopt in de komende jaren op. Dit hangt samen met de grote investeringen die we voor de komende jaren hebben gepland en waar we deels ook leningen voor moeten afsluiten. Ook de terugloop van de solvabiliteitratio hangt hier mee samen. Het eigen vermogen blijft in de komende jaren namelijk nagenoeg gelijk, terwijl het vreemd vermogen toeneemt.

We hebben in de inleiding aangegeven dat het financieel perspectief van onze gemeente opnieuw zorgelijk is. Hoewel de begroting 2025 structureel sluitend is, zien we voor de jaren daarna grote tekorten ontstaan. Hierdoor verslechterd dan ook logischer wijze de indicator voor structurele exploitatieruimte. Op basis van Roerdalen in Balans 2.0 hebben we rekening gehouden met een verhoging van de belastingopbrengsten. Voor de OZB is deze verhoogd, zodat we aan het Limburgs gemiddelde zitten. Daarnaast zijn er meer kosten toegerekend aan afval en riolering, waardoor de tarieven hier ook stijgen. Hiermee komen we net iets uit boven het landelijk gemiddelde van woonlasten in 2024. Het landelijk gemiddelde is voor 2025 nog niet bekend.
De verdere uitwerking van de het actieplan versnellen woningbouw kan nog een grote invloed hebben op de financiële kengetallen.

Uitleg kengetallen

Netto schuldquote
De netto schuldquote beoordeelt de schuld als aandeel van de inkomsten. Bij een lage netto schuldquote is dit een indicatie dat de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie laag zijn. Hoe lager het percentage, hoe gunstiger. Om een zuiver beeld te krijgen van het (netto) effect, wordt het bedrag aan schulden gecorrigeerd met het bedrag dat is doorgeleend.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin wij in staat zijn aan onze financiële verplichtingen te voldoen. Dit gebeurt door het eigen vermogen uit te drukken in een percentage van het totale vermogen.

Grondexploitatie
Dit kengetal is in het algemeen vooral opgenomen vanwege de mogelijke impact van de grondexploitatie op de financiële positie van een gemeente. Hiervan is vooral sprake als een gemeente geldleningen heeft afgesloten om grond van toekomstige woningbouwprojecten te verwerven. Dit is bij ons niet het geval.

Structurele begrotingsruimte
Het kengetal geeft in verhouding aan wat de structurele begrotingsruimte is door het saldo van de structurele lasten en lasten te vergelijken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. Er is dan sprake van een structureel sluitende begroting.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. We maken gebruik van de cijfers van Coelo (atlas lokale lasten).

Financiën in hoofdlijnen

Verloop van het saldo

Na de vaststelling van de Kadernota 2025 zijn er nog een aantal ontwikkelingen geweest die leiden tot een gewijzigd begrotingssaldo. In onderstaande tabel zijn deze ontwikkelingen in het kort weergegeven.

- = is negatief effect op begrotingssaldo/+ = positief effect op begrotingssaldo				(bedragen * € 1.000)
Begroting 2025-2028	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Verwacht saldo meerjarenbegroting 2025-2028 (cf. Kadernota 2025)	***17***	***-200***	***-470***	***-271***
Mutaties op kadernota (géén effect op exploitatiesaldo vanwege ontrekking aan reserves)				
- Onderzoek naar vestiging voortgezet onderwijs; gaat niet door vanwege aangenomen amendement bij Kadernota 2025	200	-	-	-
- Onderzoek naar Lokaal Mens Ontwikkel Bedrijf; bedrag is beschikbaar gesteld via het saldo van de Jaarrekening 2023	100	-	-	-
- Garantstelling regiodeal; bedrag is beschikbaar gesteld via Halfjaarrapportage 2024	860	-	-	-
- Dekking uit reserves	-1.160	-	-	-
Overige op kadernota met effect op exploitatiesaldo				
Effect Meicirculaire 2024	561	-181	-202	-224
Bijstelling formatieplan	-68	-71	-104	-104
Verhoging pachtopbrengst	90	100	100	100
Rente financieringstekort (aanvullend)	-200	-200	-200	-200
Effect sluiten rioliering	-145	-190	-228	-272
Effect sluiten afval	-33	-32	-30	-19
Inhuur projectleider woonwagenlocatie Houtkempke	-50	-	-	-
Kapitaallasten	107	190	-38	-143
Diverse kleinere baten&lasten	-31	-20	9	-25
Saldo meerjarenbegroting 2025-2028	***248***	***-604***	***-1.164***	***-1.159***

Overzicht baten en lasten

Onderstaande tabel laat het totaal van de lasten en baten per programma zien. Uit de tabel is ook af te lezen wat het exploitatieresultaat vóór bestemming van resultaat is en welk beroep wij doen op onze reservepositie om de begroting sluitend te maken.

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Saldo van baten en lasten						
Programma's						
1. Krachtige dorpen	- 4.782	- 5.734	- 5.758	- 5.309	- 5.893	- 5.879
2. Participatie, ondersteuning en zorg	- 21.569	- 24.017	- 22.458	- 21.456	- 21.745	- 21.708
3. Veilige dorpen	- 2.229	- 2.583	- 2.444	- 2.458	- 2.461	- 2.461
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	- 1.120	- 2.147	- 1.350	- 1.113	- 1.105	- 1.008
5. Woonomgeving	- 2.520	29	- 1.341	- 1.343	- 1.287	- 1.277
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	- 4.665	- 5.188	- 5.797	- 5.789	- 6.044	- 6.287
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	- 1.784	1.070	- 2.569	- 2.559	- 2.476	- 2.474
8. Algemene middelen	-	-	- 7	- 7	- 7	- 7
Programma's	**- 38.669**	**- 38.570**	**- 41.724**	**- 40.035**	**- 41.019**	**- 41.101**
Alg. dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien						
Algemene dekkingsmiddelen	46.197	48.765	50.974	48.565	49.143	49.357
Overhead	- 9.436	- 9.665	- 10.003	- 9.684	- 9.818	- 9.828
Onvoorzien	-	- 50	- 25	- 25	- 25	- 25
Heffing Vpb	- 11	- 21	- 21	- 21	- 21	- 21
Alg. dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien	**36.751**	**39.029**	**40.925**	**38.835**	**39.279**	**39.483**
Saldo van baten en lasten	**- 1.918**	**460**	**- 800**	**- 1.200**	**- 1.740**	**- 1.618**
Mutatie reserves						
Mutatie reserves	**3.532**	**1.680**	**1.048**	**596**	**576**	**459**
Mutatie reserves	**3.532**	**1.680**	**1.048**	**596**	**576**	**459**
Resultaat	**1.614**	**2.140**	**248**	**- 604**	**- 1.164**	**- 1.159**

De BBV schrijft voor dat we een uitsplitsing van de algemene dekkingsmiddelen rapporteren. Algemene dekkingsmiddelen zijn middelen die geen vooraf bepaald bestedingsdoel hebben. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de rioolheffing waar baten en lasten direct aan elkaar zijn gekoppeld of specifieke uitkeringen vanuit de rijksoverheid. De volgende algemene dekkingsmiddelen zijn te onderscheiden: lokale heffingen zonder specifiek bestedingsdoel, algemene uitkeringen, dividend, het saldo van de financieringsfunctie en de overige algemene dekkingsmiddelen.

bedragen x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Uitkeringen Gemeentefonds						
Algemene uitkering	38.412	41.188	42.421	39.975	40.334	40.616
Uitkering sociaal deelfonds	2.911	3.123	2.849	2.713	2.614	2.564
Totaal Uitkeringen Gemeentefonds	**41.323**	**44.311**	**45.271**	**42.688**	**42.948**	**43.180**
OZB niet-woningen						
Baten onroerende-zaakbelasting niet-woningen	766	887	1.072	1.114	1.157	1.157
Totaal OZB niet-woningen	**766**	**887**	**1.072**	**1.114**	**1.157**	**1.157**
OZB woningen						
Baten onroerende-zaakbelasting woningen	2.864	3.039	3.794	3.979	4.182	4.230
BsGW OZB woningen	- 371	- 270	- 174	- 176	- 182	- 191
Totaal OZB woningen	**2.492**	**2.770**	**3.620**	**3.804**	**4.001**	**4.039**
Toeristenbelasting						
Baten toeristenbelasting	564	611	746	812	812	812
Baten belasting arbeidsmigranten	- 2	25	35	35	35	35
Totaal Toeristenbelasting	**562**	**636**	**781**	**847**	**847**	**847**
Belastingen overig						
Baten hondenbelasting	115	117	-	-	-	-
Totaal Belastingen overig	**115**	**117**	**-**	**-**	**-**	**-**
Treasury						
Dividend	244	199	83	11	11	11
Nutsvoorzieningen en deelnemingen nutsbedrijven	746	140	229	229	229	229
Overige financiële middelen	- 51	- 294	- 82	- 127	- 50	- 106
Totaal Treasury	**939**	**45**	**230**	**113**	**190**	**134**
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**46.197**	**48.765**	**50.974**	**48.565**	**49.143**	**49.357**

Overzicht begrotingsevenwicht

Als in het betreffende begrotingsjaar structurele lasten gedekt zijn door structurele baten is er sprake van structureel evenwicht. Incidentele lasten mogen gedekt worden door zowel structurele als door incidentele baten.

Het structureel begrotingsevenwicht wordt berekend door de totale lasten en baten te verminderen met de incidentele lasten en baten. Het saldo dat over blijft moet op termijn positief zijn (de structurele baten zijn dan groter dan de structurele lasten). De incidentele baten, lasten en reservemutaties zijn nader toelicht onder onderstaande tabel.

bedragen x € 1.000

Recapitulatie begrotingsevenwicht	Begroting 2025			MJR 2026			MJR 2027			MJR 2028		
	Str.	Inc.	Totaal	Str.	Inc.	Totaal	Str.	Inc.	Totaal	Str.	Inc.	Totaal
Programma's												
Lasten												
1. Krachtige dorpen	- 6.190	- 50	- 6.240	- 5.767	-	- 5.767	- 6.300	-	- 6.300	- 6.286	-	- 6.286
2. Participatie, ondersteuning en zorg	- 28.594	- 64	- 28.658	- 28.037	-	- 28.037	- 27.925	-	- 27.925	- 27.927	-	- 27.927
3. Veilige dorpen	- 2.499	-	- 2.499	- 2.513	-	- 2.513	- 2.516	-	- 2.516	- 2.516	-	- 2.516
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	- 2.720	- 150	- 2.870	- 2.543	-	- 2.543	- 2.139	-	- 2.139	- 2.042	-	- 2.042
5. Woonomgeving	- 5.984	-	- 5.984	- 6.024	-	- 6.024	- 6.022	-	- 6.022	- 6.068	-	- 6.068
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	- 8.593	- 200	- 8.793	- 8.819	-	- 8.819	- 9.230	-	- 9.230	- 9.460	-	- 9.460
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	- 2.934	-	- 2.934	- 3.061	-	- 3.061	- 3.212	-	- 3.212	- 3.290	-	- 3.290
8. Algemene middleen	- 7	-	- 7	- 7	-	- 7	- 7	-	- 7	- 7	-	- 7
Totaal Lasten	**- 57.522**	**- 464**	**- 57.986**	**- 56.772**	**-**	**- 56.772**	**- 57.353**	**-**	**- 57.353**	**- 57.596**	**-**	**- 57.596**
Baten												
1. Krachtige dorpen	483	-	483	457	-	457	407	-	407	408	-	408
2. Participatie, ondersteuning en zorg	6.201	-	6.201	6.581	-	6.581	6.180	-	6.180	6.218	-	6.218
3. Veilige dorpen	56	-	56	56	-	56	56	-	56	56	-	56
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	1.505	15	1.520	1.415	15	1.430	1.019	15	1.034	1.019	15	1.034
5. Woonomgeving	4.632	11	4.643	4.681	-	4.681	4.736	-	4.736	4.791	-	4.791
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	2.995	-	2.995	3.030	-	3.030	3.186	-	3.186	3.173	-	3.173
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	365	-	365	502	-	502	736	-	736	816	-	816
Totaal Baten	**16.236**	**26**	**16.262**	**16.722**	**15**	**16.737**	**16.319**	**15**	**16.334**	**16.481**	**15**	**16.496**
Programma's	**- 41.286**	**- 438**	**- 41.724**	**- 40.050**	**15**	**- 40.035**	**- 41.034**	**15**	**- 41.019**	**- 41.116**	**15**	**- 41.101**
Alg. dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien												
Lasten												
Algemene dekkingsmiddelen	- 914	-	- 914	- 1.066	-	- 1.066	- 1.172	-	- 1.172	- 1.281	-	- 1.281
Overhead	- 10.135	-	- 10.135	- 9.816	-	- 9.816	- 9.950	-	- 9.950	- 9.960	-	- 9.960
Heffing Vpb	- 21	-	- 21	- 21	-	- 21	- 21	-	- 21	- 21	-	- 21
Onvoorzien	- 25	-	- 25	- 25	-	- 25	- 25	-	- 25	- 25	-	- 25
Totaal Lasten	**- 11.095**	**-**	**- 11.095**	**- 10.927**	**-**	**- 10.927**	**- 11.167**	**-**	**- 11.167**	**- 11.287**	**-**	**- 11.287**
Baten												
Algemene dekkingsmiddelen	51.888	-	51.888	49.631	-	49.631	50.315	-	50.315	50.638	-	50.638
Overhead	132	-	132	132	-	132	132	-	132	132	-	132
Totaal Baten	**52.020**	**-**	**52.020**	**49.763**	**-**	**49.763**	**50.447**	**-**	**50.447**	**50.770**	**-**	**50.770**
Alg. dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien	**40.925**	**-**	**40.925**	**38.835**	**-**	**38.835**	**39.279**	**-**	**39.279**	**39.483**	**-**	**39.483**
Mutatie reserves												
Toevoegingen	**- 0**	**- 51**	**- 51**	**-**	**- 40**	**- 40**	**-**	**- 40**	**- 40**	**- 0**	**- 77**	**- 77**
Onttrekkingen	**536**	**563**	**1.099**	**536**	**100**	**636**	**536**	**80**	**616**	**536**	**-**	**536**
Mutatie reserves	**536**	**512**	**1.048**	**536**	**60**	**596**	**536**	**40**	**576**	**536**	**- 77**	**459**
Resultaat	**174**	**74**	**248**	**- 679**	**75**	**- 604**	**- 1.219**	**55**	**- 1.164**	**- 1.097**	**- 62**	**- 1.159**

bedragen x € 1.000

Incidentele baten en lasten		Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Incidentele lasten					
P1	Herijking accommodatiebeleid	- 50	-	-	-
P2	Opsporen stille armoede (Amendement 2021-A11)	- 21	-	-	-
P2	Continuïteitsplan Mutsaersstichting, raadsbesluit 3/7/2024	- 43	-	-	-
P4	Opstellen programmaplan Omgevingswet	- 150	-	-	-
P6	Project 'Data op orde, basis op orde'	- 200	-	-	-
Totaal incidentele lasten		**- 464**	**-**	**-**	**-**
Incidentele baten					
P4	Verkoop grondstroken	15	15	15	15
P5	Actualisatie BGE Holsterveld	11	-	-	-
Totaal incidentele baten		**26**	**15**	**15**	**15**
Incidentele toevoegingen reserves					
P2	Terugbetaling gedeelte van het continuïteitsplan door Mutsaersstichting, raadsbesluit 3/7/2024. Bedrag terugstorten in de Algemen reserve	-	-	-	- 37
P5	Storting in de reserve bouwgrondexploitatie (Holsterveld)	- 11	-	-	-
P8	Storting in de reserve Toerisme	- 40	- 40	- 40	- 40
Totaal incidentele toevoegingen reserves		**- 51**	**- 40**	**- 40**	**- 77**
Incidentele onttrekkingen reserves					
P1	Het accommocatiebeleid wordt herijkt. De kosten die dit met zich meebrengt worden ten laste van de reserve accommocatiebeleid gebracht.	50	-	-	-
P2	Opsporen stille armoede t.l.v. Algemene reserve	20	-	-	-
P2	Continuïteitsplan Mutsaersstichting, raadsbesluit 3/7/2024	43	-	-	-
P4	Onttrekking aan reserve Toerisme i.v.m. het uitvoeren van projecten in dit kader	100	100	80	-
P4	Onttrekking aan reserve Programmaplan Omgevingswet i.v.m. het uitvoeren van werkzaamheden in dit kader	150	-	-	-
P6	De kosten voor het project 'Data op orde, basis op orde' worden bekostigd vanuit de Algemene reserve	200	-	-	-
Totaal incidentele onttrekkingen reserves		**563**	**100**	**80**	**-**
Totaal incidentele baten en lasten		**74**	**75**	**55**	**- 62**

Financiële positie, prognose meerjarenbalans

Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo wordt in het BBV voorgeschreven dat bij de uiteenzetting van de financiële positie een geprognosticeerde balans moet worden opgenomen. Deze balans moet meerjarig zijn en geeft inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte. De presentatie van de geprognosticeerde balans moet aansluiten op de balans in de jaarrekening, maar behoeft niet dezelfde mate van detail te kennen. In de prognose zitten veel aannames omdat de toekomstige mutaties ongewis zijn. Het vertrekpunt is de jaarrekening 2023.

bedragen x € 1.000

Prognose meerjarenbalans	Realisatie Ultimo 2023	Begroting Ultimo 2024	Begroting Ultimo 2025	MJR Ultimo 2026	MJR Ultimo 2027	MJR Ultimo 2028
Activa						
Vaste Activa						
Immateriële vaste activa	909	1.486	1.428	1.341	1.223	1.105
Materiële vaste activa	50.228	66.953	79.231	94.654	99.829	101.486
Financiële vaste activa	6.883	4.973	4.273	4.173	3.588	3.518
Totaal vaste activa	**58.020**	**73.412**	**84.932**	**100.168**	**104.640**	**106.109**
Vlottende Activa						
Voorraden	310	493	830	830	830	830
Uitzettingen korter dan één jaar	9.701	4.500	3.000	3.000	3.000	3.000
Liquide middelen	1.838	150	150	150	150	150
Overlopende activa	2.934	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
Totaal vlottende activa	**14.783**	**7.643**	**6.480**	**6.480**	**6.480**	**6.480**
Totaal activa	**72.803**	**81.055**	**91.412**	**106.648**	**111.120**	**112.589**
Passiva						
Vaste Passiva						
Eigen vermogen	27.606	28.066	27.266	26.066	24.326	22.709
Voorzieningen	10.811	10.079	9.976	9.547	9.505	8.993
Vaste schulden van één jaar of langer	21.387	19.000	25.000	29.000	28.000	27.000
Totaal vaste passiva	**59.805**	**57.145**	**62.242**	**64.613**	**61.831**	**58.701**
Vlottende Passiva						
Netto vlottende schulden korter dan één jaar	7.084	19.910	25.170	38.034	45.288	49.888
Overlopende passiva	5.915	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal vlottende passiva	**12.998**	**23.910**	**29.170**	**42.034**	**49.288**	**53.888**
Totaal passiva	**72.803**	**81.055**	**91.412**	**106.648**	**111.120**	**112.589**

Een verdere toelichting op de financiering is opgenomen in desbetreffende paragraaf.

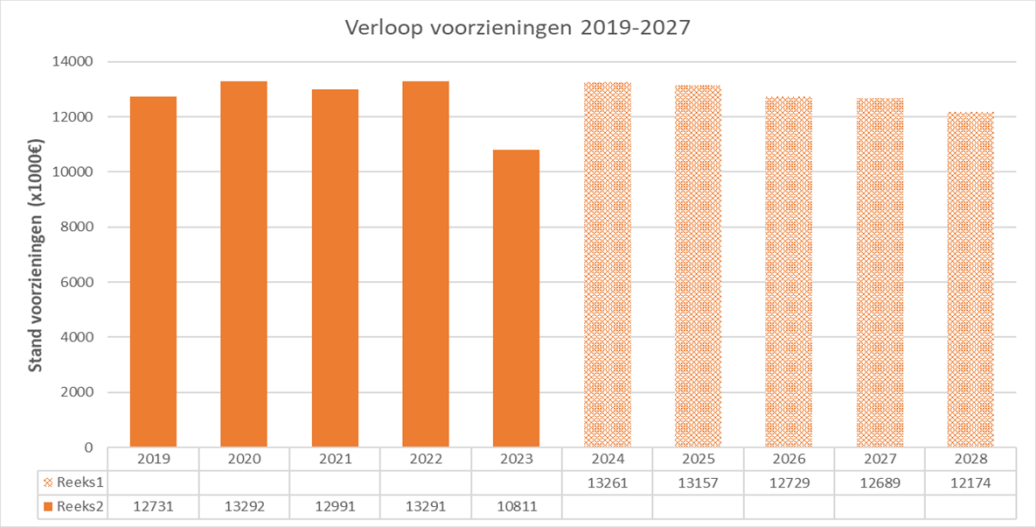
Overzicht reserves en voorzieningen

We willen een financieel gezonde gemeente zijn, met een begroting die structureel op orde is. We zetten onze reserves op verantwoorde manier in voor ontwikkelingen die onze inwoners ten goede komen. Het totale verloop van de reserves vanaf 2020 tot en met 2027 is hieronder gepresenteerd. Naast de algemene reserve hebben we verschillende bestemmingsreserves. Een aantal bestemmingsreserves zijn administratief van aard en zijn gevormd om kapitaallasten te dekken van investeringen die in het verleden zijn gedaan. De overige bestemmingsreserves worden ingezet voor verschillende projecten die incidenteel van aard zijn. De reserve bouwgrondexploitatie is hierop een uitzondering, dit is een specifieke risico reserve.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Reeks8					25.926	24.879	23.707	23.248	
Reeks6					8.267	7.731	6.659	6123	
Reeks5					4.341	4.092	3.992	4.032	
Reeks4					13.318	13.056	13.056	13.093	
Reeks7	29.733	27.149	27.459	25.992					
administratieve reserve	9.438	9.398	9.263	8.803					
bestemmingsreserve	3.839	8.648	8.817	9.028					
algemene reserve	16.456	9103	9.379	8.161					

Het verloop van de voorzieningen in de loop van de tijd is gepresenteerd in onderstaande grafiek. Deze kunnen niet vrij ingezet worden. De voorzieningen zijn om toekomstige verplichtingen en risico's mee af te dekken.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Reeks1						13261	13157	12729	12689	12174
Reeks2	12731	13292	12991	13291	10811					

Het verloop van de verschillende reserves en voorzieningen is in het overzicht op de volgende pagina weergegeven.

Bedragen * € 1.000

	BEGROTING 2024				BEGROTING 2025			BEGROTING 2026			BEGROTING 2027			BEGROTING 2028		
	Stand 1-1	Storting	Onttrekking	Stand 31-12	Storting	Onttrekking	Stand 31-12	Storting	Onttrekking	Stand 31-12	Storting	Onttrekking	Stand 31-12	Storting	Onttrekking	Stand 31-12
Reserves																
Algemene reserve	8.161	7.226	2.069	13.318	-	263	13.056	-	-	13.056	-	-	13.056	37	-	13.093
Reserve dekking investeringen met economisch nut	8.095	-	506	7.589	-	506	7.083	-	506	6.577	-	506	6.071	-	506	5.565
Reserve dekking investeringen met maatsch. nut	708	-	30	678	-	30	648	-	30	618	-	30	588	-	30	558
Reserve projectenkalender MER Info.architectuur	177	-	177	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve toerisme	267	40	130	177	40	100	117	40	100	57	40	80	17	40	-	57
Reserve organisatie ontwikkeling	165	-	165	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve accommodatiebeleid	367	-	74	293	-	50	243	-	-	243	-	-	243	-	-	243
Reserve gebiedsvisie LOG Montfort - Maria Hoop	42	-	30	12	-	-	12	-	-	12	-	-	12	-	-	12
Reserve Stimuleringsfonds Duurzaamheid	1.000	-	1.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve Afdekking tekorten	4.350	-	4.350	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve Begroting in Balans	546	-	546	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve bouwgrondexploitatie	1.133	87	-	1.220	11	-	1.232	-	-	1.232	-	-	1.232	-	-	1.232
Reserve Programmaplan Omgevingswet	210	314	52	473	-	150	323	-	-	323	-	-	323	-	-	323
Reserve Opvang Ontheemden Oekraïne	-	806	-	806	-	-	806	-	-	806	-	-	806	-	-	806
Reserve Regiodeal	-	860	-	860	-	-	860	-	-	860	-	-	860	-	-	860
Totaal reserves	25.992	9.334	9.399	25.926	51	1.099	24.879	40	636	24.283	40	616	23.707	77	536	23.248
Voorzieningen																
Onderhoudsvoorzieningen																
Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.175	1.505	1.481	1.199	1.475	1.352	1.323	789	1.032	1.080	1.167	931	1.317	1.167	1.420	1.065
Voorzieningen gelden derden																
Voorziening riolering toekomstige investeringen	5.613	-	457	5.155	-	154	5.002	-	122	4.880	-	215	4.665	-	196	4.470
Voorziening LKM binnen rode contour	41	-	-	41	-	-	41	-	-	41	-	-	41	-	-	41
Voorziening LKM buiten rode contour	50	-	-	50	-	-	50	-	-	50	-	-	50	-	-	50
Voorziening beheer gemeentelijke woningvoorraad	25	-	-	25	-	-	25	-	-	25	-	-	25	-	-	25
Risicovoorzieningen																
Voorziening dubieuze debiteuren	544	-	-	544	-	-	544	-	-	544	-	-	544	-	-	544
Voorziening dubbieuze debiteuren WWB	198	-	-	198	-	-	198	-	-	198	-	-	198	-	-	198
Voorziening ivm vordering op Verkoop Vennootschap	1.706	-	-	1.706	-	-	1.706	-	-	1.706	-	-	1.706	-	-	1.706
Voorziening ivm met escrow Attero	52	-	-	52	-	-	52	-	-	52	-	-	52	-	-	52
Voorziening pensioenverplichting wethouders	3.140	67	168	3.039	67	168	2.938	67	168	2.837	67	168	2.737	67	168	2.636
Voorziening mobiliteit organisatie	159	60	215	4	60	32	32	60	23	68	60	23	105	60	23	141
Voorziening mobiliteit collegeleden	176	-	43	133	-	-	133	-	-	133	-	-	133	-	-	133
Voorziening verlofsparen	45	-	-	45	-	-	45	-	-	45	-	-	45	-	-	45
Voorziening overmatig verlofsaldi	235	-	-	235	-	-	235	-	-	235	-	-	235	-	-	235
Voorziening ruiling percelen	152	-	-	152	-	-	152	-	-	152	-	-	152	-	-	152
Voorziening tekorten BGE	681	-	-	681	-	-	681	-	-	681	-	-	681	-	-	681
Totaal voorzieningen	13.993	1.632	2.364	13.261	1.602	1.705	13.157	916	1.345	12.729	1.294	1.337	12.686	1.294	1.807	12.174
	39.984	10.966	11.763	39.187	1.653	2.804	38.036	956	1.981	37.011	1.334	1.953	36.393	1.372	2.343	35.422

Overzicht verloop reserves per programma

De inzet van reserves verloopt altijd via de exploitatie en is apart opgenomen in de staatjes “Wat mag het kosten”. In onderstaand overzicht is per programma aangegeven welke mutaties er per reserve plaatsvinden.

bedragen x € 1.000

Mutatie reserves	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
1. Krachtige dorpen						
Onttrekkingen						
Reserve Accommodatiebeleid	17	74	50	-	-	-
Reserve dekking investeringen economisch nut	365	378	378	378	378	378
Reserve dekking investeringen met maatsch. nut	13	30	30	30	30	30
Totaal Onttrekkingen	**394**	**482**	**458**	**408**	**408**	**408**
Totaal 1. Krachtige dorpen	**394**	**482**	**458**	**408**	**408**	**408**
2. Participatie, ondersteuning en zorg						
Toevoegingen						
Algemene reserve	-	-	-	-	-	- 37
Totaal Toevoegingen	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**- 37**
Onttrekkingen						
Algemene reserve	262	399	63	-	-	-
Reserve Armoedebestrijding	445	271	-	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	**707**	**669**	**63**	**-**	**-**	**-**
Totaal 2. Participatie, ondersteuning en zorg	**707**	**669**	**63**	**-**	**-**	**- 37**
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur						
Toevoegingen						
Reserve regiodeal	-	- 860	-	-	-	-
Totaal Toevoegingen	**-**	**- 860**	**-**	**-**	**-**	**-**
Onttrekkingen						
Reserve dekking investeringen economisch nut	9	39	39	39	39	39
Algemene reserve	193	1.450	-	-	-	-
Reserve toerisme	33	100	100	100	80	-
Reserve Programmaplan Omgevingswet	40	52	150	-	-	-
Reserve Gebiedsvisie LOG Montfort - Mariahoop	-	30	-	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	**275**	**1.670**	**289**	**139**	**119**	**39**
Totaal 4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	**275**	**810**	**289**	**139**	**119**	**39**
5. Woonomgeving						
Toevoegingen						
Algemene reserve	-	- 1.170	-	-	-	-
Reserve bouwgrondexploitatie	- 401	- 87	- 11	-	-	-
Totaal Toevoegingen	**- 401**	**- 1.257**	**- 11**	**-**	**-**	**-**
Onttrekkingen						
Algemene reserve	1.941	220	-	-	-	-
Reserve Programmaplan Omgevingswet	57	-	-	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	**1.998**	**220**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal 5. Woonomgeving	**1.597**	**- 1.037**	**- 11**	**-**	**-**	**-**

bedragen x € 1.000

Mutatie reserves	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen						
Onttrekkingen						
Algemene reserve	-	-	200	-	-	-
Reserve toerisme	16	30	-	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	**16**	**30**	**200**	**-**	**-**	**-**
Totaal 6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	**16**	**30**	**200**	**-**	**-**	**-**
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening						
Onttrekkingen						
Algemene reserve	118	-	-	-	-	-
Reserve organisatieontwikkeling	36	165	-	-	-	-
Res. uitv. proj.kalender realisatie MER info.arch.	246	93	-	-	-	-
Reserve Begroting in Balans	155	546	-	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	**555**	**803**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal 7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	**555**	**803**	**-**	**-**	**-**	**-**
8. Algemene middelen						
Toevoegingen						
Algemene reserve	- 2.093	- 5.434	-	-	-	-
Reserve toerisme	- 56	- 40	- 40	- 40	- 40	- 40
Reserve Programmaplan Omgevingswet	-	- 128	-	-	-	-
Res. uitv. proj.kalender realisatie MER info.arch.	- 298	-	-	-	-	-
Reserve Armoedebestrijding	- 500	-	-	-	-	-
Totaal Toevoegingen	**- 2.947**	**- 5.602**	**- 40**	**- 40**	**- 40**	**- 40**
Onttrekkingen						
Reserve dekking investeringen economisch nut	73	90	90	90	90	90
Algemene reserve	798	-	-	-	-	-
Res. uitv. proj.kalender realisatie MER info.arch.	-	84	-	-	-	-
Mutatie reserve	2.064	-	-	-	-	-
Reserve Stimuleringsfonds Duurzaamheid	-	1.000	-	-	-	-
Reserve afdekking tekorten	-	4.350	-	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	**2.935**	**5.524**	**90**	**90**	**90**	**90**
Totaal 8. Algemene middelen	**- 12**	**- 78**	**50**	**50**	**50**	**50**
Totaal	**3.532**	**1.680**	**1.048**	**596**	**576**	**459**

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Gemeenten dienen in de begroting in te gaan op de zogenaamde jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen. Hieronder wordt verstaan de aanspraken op toekomstige uitkeringen door huidig dan wel voormalig personeel. Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) schrijft voor dat jaarlijkse arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume via de exploitatie moeten lopen. Als de verplichtingen niet van een vergelijkbaar volume zijn, dan moet hiervoor een voorziening worden getroffen. Voor deze laatste categorie zijn de voorzieningen mobiliteit organisatie (HRM), mobiliteit collegeleden, pensioenverplichtingen wethouders en verlofsparen gevormd. Alle bedoelde verplichtingen van een vergelijkbaar volume (o.a. Individueel Keuze Budget) zijn in de exploitatiebegroting verwerkt.

Investeringsschema

bedragen x € 1.000

Investeringen		*	Investeringen				Kapitaallasten		
			Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Nieuwe investeringen									
Reeds besloten									
P1	Basisschool	1	4.000	4.309	-	-	32	354	351
P6	Uitvoering GRP	2	5.204	5.200	195	301	11	119	108
P6	Herinrichting openbare ruimte	2	100	100	100	200	4	7	11
P6	Openbare verlichting	2	108	108	108	108	5	9	14
P6	Reconstructie wegen	2	3.794	7.520	7.996	1.346	62	223	221
P6	Verkeersveiligheidsprojecten	2	655	50	50	250	27	27	27
P6	Gladheidsbestrijding	2	-	40	-	-	0	6	6
P6	Mobiliteit	2	825	-	-	2.050	29	29	29
P6	Beplantingen, wandelplaatsen	2	140	30	30	-	24	24	24
P6	Speeltuinen	2	50	-	-	-	6	6	6
P7	Machines en gereedschappen	1	-	30	-	-	-	3	3
Nieuwe aanvragen									
P5	Overige grondexploitatie	2	340	-	-	-	-	-	-
P6	Uitvoering GRP	2	-	-	305	699	-	-	11
Totaal nieuwe investeringen			**15.216**	**17.387**	**8.784**	**4.954**	**201**	**807**	**811**
Vervangingsinvesteringen									
Reeds besloten									
P4	Duurzaamheid	1	200	201	201	-	32	32	32
P6	Waterpartijen	2	30	-	-	-	2	2	2
P7	Vervoermiddelen	1	439	269	254	395	133	154	227
P7	Machines en gereedschappen	1	-	93	-	-	-	14	14
Nieuwe aanvragen									
P7	Vervoermiddelen	1	-	368	50	94	-	56	8
Totaal vervangingsinvesteringen			**669**	**931**	**505**	**489**	**167**	**258**	**283**
Totaal investeringen			**15.885**	**18.318**	**9.289**	**5.443**	**368**	**1.065**	**1.094**

** 1 = economisch nut; 2 = maatschappelijk nut*

Bijlagen

Overzicht baten en lasten per programma op taakveldniveau (uitvoeringsinformatie)

bedragen x € 1.000

Taakvelden per programma	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten						
1. Krachtige dorpen	- 5.506	- 6.576	- 6.240	- 5.767	- 6.300	- 6.286
4.2 Onderwijshuisvesting	- 653	- 865	- 813	- 825	- 1.142	- 1.135
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	- 119	- 78	- 78	- 78	- 78	- 78
5.1 Sportbeleid en activering	- 267	- 318	- 332	- 279	- 279	- 279
5.2 Sportaccommodaties	- 1.827	- 2.096	- 2.030	- 1.827	- 2.056	- 2.050
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	- 504	- 529	- 520	- 520	- 521	- 521
5.6 Media	- 264	- 536	- 240	- 240	- 240	- 240
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 842	- 1.081	- 1.078	- 889	- 878	- 877
7.1 Volksgezondheid	- 1.030	- 1.075	- 1.148	- 1.108	- 1.106	- 1.106
2. Participatie, ondersteuning en zorg	- 30.020	- 35.188	- 28.658	- 28.037	- 27.925	- 27.927
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	- 977	- 1.205	- 1.090	- 1.111	- 1.131	- 1.153
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 2.472	- 5.089	- 359	- 359	- 359	- 359
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	- 2.266	- 2.416	- 2.576	- 2.581	- 2.582	- 2.582
6.3 Inkomensregelingen	- 9.034	- 9.882	- 8.445	- 8.058	- 8.058	- 8.059
6.4 WSW en beschut werk	- 3.036	- 3.209	- 2.910	- 2.752	- 2.603	- 2.570
6.5 Arbeidsparticipatie	- 369	- 564	- 505	- 457	- 460	- 462
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	- 1.296	- 1.278	- 1.225	- 1.225	- 1.237	- 1.247
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	- 2.323	- 2.805	- 2.860	- 2.861	- 2.862	- 2.862
6.71b Begeleiding (WMO)	- 1.040	- 1.063	- 1.104	- 1.104	- 1.104	- 1.104
6.71c Dagbesteding (WMO)	- 315	- 287	- 296	- 296	- 296	- 296
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	16	-	-	-	-	-
6.72a Jeugdhulp begeleiding	- 482	- 926	- 680	- 635	- 635	- 635
6.72b Jeugdhulp behandeling	- 1.142	- 1.120	- 1.163	- 1.163	- 1.163	- 1.163
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	- 685	- 690	- 715	- 715	- 715	- 715
6.73a Pleegzorg	- 359	- 360	- 374	- 374	- 374	- 374
6.73b Gezinsgericht	- 111	- 115	- 119	- 119	- 119	- 119
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	- 745	- 750	- 779	- 779	- 779	- 779
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	- 1.315	- 1.315	- 1.365	- 1.365	- 1.365	- 1.365
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	- 1.105	- 996	- 1.034	- 1.034	- 1.034	- 1.034
6.74c Gesloten plaatsing	- 80	- 293	- 111	- 111	- 111	- 111
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	- 79	-	-	-	-	-
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	- 206	- 46	- 64	- 64	- 64	- 64
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	1	-	-	-	-	-
6.82a Jeugdbescherming	- 437	- 588	- 642	- 641	- 641	- 641
6.82b Jeugdreclassering	- 41	- 50	- 52	- 52	- 52	- 52
7.1 Volksgezondheid	- 122	- 141	- 191	- 181	- 181	- 181
3. Veilige dorpen	- 2.449	- 2.638	- 2.499	- 2.513	- 2.516	- 2.516
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	- 1.748	- 1.789	- 1.736	- 1.752	- 1.754	- 1.754
1.2 Openbare orde en veiligheid	- 684	- 820	- 734	- 732	- 733	- 733
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 17	- 29	- 29	- 29	- 29	- 29
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	- 2.024	- 3.346	- 2.870	- 2.543	- 2.139	- 2.042

bedragen x € 1.000

Taakvelden per programma	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	- 335	- 719	- 407	- 408	- 409	- 409
3.4 Economische promotie	- 202	- 383	- 385	- 384	- 363	- 267
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	- 23	- 47	- 48	- 48	- 48	- 47
5.5 Cultureel erfgoed	- 79	- 56	- 53	- 39	- 46	- 46
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	- 46	- 65	- 61	- 61	- 61	- 61
7.4 Milieubeheer	- 729	- 1.078	- 728	- 666	- 668	- 668
8.1 Ruimte en leefomgeving	- 609	- 697	- 689	- 542	- 544	- 544
8.3 Wonen en bouwen	-	- 300	- 500	- 396	-	-
5. Woonomgeving	- 7.989	- 6.032	- 5.984	- 6.024	- 6.022	- 6.068
7.3 Afval	- 2.551	- 2.984	- 3.189	- 3.231	- 3.279	- 3.329
7.4 Milieubeheer	- 230	- 166	- 163	- 166	- 169	- 172
8.1 Ruimte en leefomgeving	- 1.328	- 206	- 56	- 56	- 56	- 56
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	- 1.704	- 201	- 113	- 113	- 114	- 107
8.3 Wonen en bouwen	- 2.176	- 2.474	- 2.464	- 2.458	- 2.405	- 2.404
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	- 8.021	- 9.263	- 10.098	- 9.907	- 10.371	- 10.598
0.4 Overhead	- 621	- 735	- 1.306	- 1.088	- 1.141	- 1.138
2.1 Verkeer en vervoer	- 3.968	- 4.452	- 4.213	- 4.308	- 4.527	- 4.757
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	- 2.009	- 2.432	- 2.670	- 2.589	- 2.597	- 2.593
7.2 Riolering	- 1.286	- 1.473	- 1.729	- 1.778	- 1.948	- 1.952
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	- 137	- 172	- 180	- 144	- 158	- 158
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	- 12.025	- 12.540	- 12.472	- 12.647	- 12.978	- 13.171
0.1 Bestuur	- 1.628	- 1.895	- 1.831	- 1.852	- 1.831	- 1.831
0.2 Burgerzaken	- 816	- 1.130	- 1.067	- 1.089	- 1.132	- 1.063
0.4 Overhead	- 9.115	- 9.039	- 8.828	- 8.727	- 8.808	- 8.821
0.5 Treasury	- 212	- 401	- 688	- 838	- 938	- 1.038
0.8 Overige baten en lasten	- 244	- 55	- 37	- 120	- 249	- 396
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	- 11	- 21	- 21	- 21	- 21	- 21
8. Algemene middelen	- 403	- 341	- 260	- 261	- 267	- 277
0.4 Overhead	- 6	- 1	- 1	- 1	- 1	- 1
0.5 Treasury	- 0	-	- 32	- 32	- 32	- 32
0.61 OZB woningen	- 397	- 290	- 194	- 196	- 202	- 211
0.8 Overige baten en lasten	-	- 50	- 25	- 25	- 25	- 25
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	- 7	- 7	- 7	- 7
Totaal Lasten	**- 68.439**	**- 75.925**	**- 69.082**	**- 67.700**	**- 68.520**	**- 68.884**
Baten						
1. Krachtige dorpen	725	843	483	457	407	408
4.2 Onderwijshuisvesting	63	78	78	121	122	123
5.1 Sportbeleid en activering	58	17	17	13	13	13
5.2 Sportaccommodaties	91	50	46	46	46	46
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	102	114	114	110	110	110
5.6 Media	21	241	-	-	-	-
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	247	214	99	78	27	27
7.1 Volksgezondheid	143	130	130	89	89	89
2. Participatie, ondersteuning en zorg	8.451	11.171	6.201	6.581	6.180	6.218
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	470	570	367	367	367	367
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.736	4.760	20	20	20	20
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-	13	-	-	-	-

bedragen x € 1.000

Taakvelden per programma	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
6.3 Inkomensregelingen	4.087	4.766	4.858	5.003	4.607	4.607
6.4 WSW en beschut werk	9	-	-	-	-	-
6.5 Arbeidsparticipatie	8	54	-	-	-	-
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	206	213	205	449	445	446
6.72a Jeugdhulp begeleiding	-	-	-	-	-	37
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	898	761	716	716	716	716
7.1 Volksgezondheid	37	35	35	25	25	25
3. Veilige dorpen	220	56	56	56	56	56
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	165	31	31	31	31	31
1.2 Openbare orde en veiligheid	55	25	25	25	25	25
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	904	1.199	1.520	1.430	1.034	1.034
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	448	405	497	537	537	537
3.4 Economische promotie	18	15	3	3	3	3
5.5 Cultureel erfgoed	5	5	5	5	5	5
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	25	25	25	25	25	25
7.4 Milieubeheer	408	448	490	464	464	464
8.3 Wonen en bouwen	-	300	500	396	-	-
5. Woonomgeving	5.469	6.061	4.643	4.681	4.736	4.791
0.2 Burgerzaken	0	1	1	1	1	1
7.3 Afval	3.028	3.773	3.889	3.938	3.993	4.049
7.4 Milieubeheer	76	-	-	-	-	-
8.1 Ruimte en leefomgeving	111	1.200	30	30	30	30
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.424	275	11	-	-	-
8.3 Wonen en bouwen	829	811	711	711	711	711
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	2.772	3.340	2.995	3.030	3.186	3.173
0.4 Overhead	36	-	-	-	-	-
2.1 Verkeer en vervoer	470	484	184	184	184	184
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3	-	-	-	-	-
7.2 Riolering	2.223	2.816	2.731	2.766	2.922	2.909
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	39	40	80	80	80	80
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	1.331	4.365	1.080	1.322	1.733	1.856
0.1 Bestuur	27	-	-	-	-	-
0.2 Burgerzaken	248	354	360	393	459	342
0.4 Overhead	266	109	109	109	109	109
0.5 Treasury	161	106	606	711	888	931
0.8 Overige baten en lasten	630	3.796	5	109	277	474
8. Algemene middelen	46.650	49.350	51.306	48.943	49.450	49.730
0.4 Overhead	5	1	23	23	23	23
0.5 Treasury	990	339	344	272	272	272
0.61 OZB woningen	2.889	3.059	3.814	3.999	4.202	4.250
0.62 OZB niet-woningen	766	887	1.072	1.114	1.157	1.157
0.64 Belastingen overig	115	117	-	-	-	-
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	41.323	44.311	45.271	42.688	42.948	43.180
3.4 Economische promotie	562	636	781	847	847	847
Totaal Baten	**66.522**	**76.384**	**68.282**	**66.500**	**66.780**	**67.266**
Saldo van baten en lasten	**- 1.918**	**460**	**- 800**	**- 1.200**	**- 1.740**	**- 1.618**

bedragen x € 1.000

Taakvelden per programma	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Mutatie reserves						
Onttrekkingen	6.881	9.399	1.099	636	616	536
Toevoegingen	- 3.349	- 7.719	- 51	- 40	- 40	- 77
Mutatie reserves	3.532	1.680	1.048	596	576	459
Resultaat	1.614	2.140	248	- 604	- 1.164	- 1.159

Overzicht baten en lasten 2025 per (hoofd)taakveld

bedragen x € 1.000

Taakvelden per hoofdtaakveld	Begroting 2025		
	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten			
0. Bestuur en ondersteuning	**- 14.030**	**51.605**	**37.575**
0.1 Bestuur	- 1.831		- 1.831
0.2 Burgerzaken	- 1.067	361	- 706
0.4 Overhead	- 10.135	132	- 10.003
0.5 Treasury	- 720	950	230
0.61 OZB woningen	- 194	3.814	3.620
0.62 OZB niet-woningen		1.072	1.072
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		45.271	45.271
0.8 Overige baten en lasten	- 62	5	- 57
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	- 21		- 21
1. Veiligheid	**- 2.470**	**56**	**- 2.415**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	- 1.736	31	- 1.706
1.2 Openbare orde en veiligheid	- 734	25	- 709
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	**- 4.213**	**184**	**- 4.029**
2.1 Verkeer en vervoer	- 4.213	184	- 4.029
3. Economie	**- 799**	**1.282**	**483**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	- 414	497	83
3.4 Economische promotie	- 385	784	400
4. Onderwijs	**- 1.982**	**444**	**- 1.537**
4.2 Onderwijshuisvesting	- 813	78	- 735
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	- 1.169	367	- 802
5. Sport, cultuur en recreatie	**- 5.954**	**206**	**- 5.748**
5.1 Sportbeleid en activering	- 332	17	- 316
5.2 Sportaccommodaties	- 2.030	46	- 1.983
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	- 568	114	- 454
5.5 Cultureel erfgoed	- 53	5	- 48
5.6 Media	- 240		- 240
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	- 2.731	25	- 2.706
6. Sociaal domein	**- 28.485**	**5.898**	**- 22.587**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 1.466	119	- 1.347
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	- 2.576		- 2.576
6.3 Inkomensregelingen	- 8.445	4.858	- 3.587
6.4 WSW en beschut werk	- 2.910		- 2.910
6.5 Arbeidsparticipatie	- 505		- 505
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	- 1.225	205	- 1.019
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	- 2.860		- 2.860
6.71b Begeleiding (WMO)	- 1.104		- 1.104
6.71c Dagbesteding (WMO)	- 296		- 296
6.72a Jeugdhulp begeleiding	- 680	-	- 680
6.72b Jeugdhulp behandeling	- 1.163		- 1.163
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	- 715		- 715
6.73a Pleegzorg	- 374		- 374

bedragen x € 1.000

Taakvelden per hoofdtaakveld	Begroting 2025		
	Lasten	Baten	Saldo
6.73b Gezinsgericht	- 119		- 119
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	- 779		- 779
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	- 1.365		- 1.365
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	- 1.034		- 1.034
6.74c Gesloten plaatsing	- 111		- 111
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	- 64	716	653
6.82a Jeugdbescherming	- 642		- 642
6.82b Jeugdreclassering	- 52		- 52
7. Volksgezondheid en milieu	**- 7.328**	**7.355**	**26**
7.1 Volksgezondheid	- 1.339	164	- 1.175
7.2 Riolering	- 1.729	2.731	1.002
7.3 Afval	- 3.189	3.889	700
7.4 Milieubeheer	- 891	490	- 400
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	- 180	80	- 100
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	**- 3.822**	**1.253**	**- 2.569**
8.1 Ruimte en leefomgeving	- 745	30	- 715
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	- 113	11	- 102
8.3 Wonen en bouwen	- 2.964	1.211	- 1.752
Saldo van baten en lasten	**- 69.082**	**68.282**	**- 800**
Mutatie reserves			
0. Bestuur en ondersteuning	**- 51**	**1.099**	**1.048**
0.10 Mutaties reserves	- 51	1.099	1.048
Mutatie reserves	**- 51**	**1.099**	**1.048**
Resultaat	**- 69.133**	**69.381**	**248**

Overzicht beleidsindicatoren

	2020		2021		2022		2023		2024	
	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners
Verwijzingen Halt [per 1.000 jongeren]	5	10	4	8	5	8	9	9		
Winkeldiefstallen [per 1.000 inwoners]	0,5	0,6	0,2	0,6	0,5	0,7	0,5	1		
Geweldsmisdrijven [per 1.000 inwoners]	1,7	2,5	1,9	2,5	2,2	2,7	2,4	2,5		
Diefstallen uit woning [per 1.000 inwoners]	1,5	1,4	1,2	1,2	0,5	1,2	0,7	1,1		
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) [per 1.000 inwoners]	2,9	4,5	3,2	4,5	3,2	4,3	3,1	4		
Functiemenging [%]	36,8	48,9	36,4	49	36,6	49,4	36,9	49,8		
Vestigingen (van bedrijven) [per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar]	137,9	165,8	144,3	171,7	150,4	179,9	158,3	187,3		
Absoluut verzuim [per 1.000 leerlingen]	4,2	2,7	-	2,9	2,6	4,5	10,2	6,1		
Relatief verzuim [per 1.000 leerlingen]	27	14	19	14	39	18	24	21		
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) [%]	1,7%	1,3%	1,3%	1,5%	2,2%	1,8%	1,8%	1,9%		
Niet-sporters [%]	55,8 %	50,3 %			54,4 %	47,9 %				
Banen [per 1.000 inwoners van 15-64 jaar]	351	556,8	348,9	562,1	357,1	576,7	368	587,4		
Jongeren met een delict voor de rechter [%]	1%	1%	1%	1%		1%				
Kinderen in uitkeringsgezin [%]	5%	3%	5%	3%	6%	3%				
Netto arbeidsparticipatie [%]	66%	70,6 %	67,7 %	71,6 %	68,3 %	72,9 %	68,8 %	73,7 %		
Werkloze jongeren [%]	2%	1%	1%	1%	1%	1%				
Personen met een bijstandsuitkering [per 10.000 inwoners]	276,1	257,8	240,6	215,6	206,6	179,7	211,3	173,7		

	2020		2021		2022		2023		2024	
	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners
Lopende re-integratievoorzieningen [per 10.000 inwoners van 15-64 jaar]	168,3	142,9	178,3	142,6	188	142,1	230,8	146,7		
Jongeren met jeugdhulp [%]			16,3 %	12,2 %	14,5 %	12,4 %	15,5 %	12,5 %		
Jongeren met jeugdbescherming [%]			1,2%		1,1%		1,5%			
Jongeren met jeugdreclassering [%]										
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO [per 10.000 inwoners]	720	626	670	640	710		750	653		
Omvang huishoudelijk restafval [kg per inwoner]	146	129	152	116	83	108				
Hernieuwbare elektriciteit [%]	19,4 %		22,9 %		32%					
Gemiddelde WOZ waarde [x €1.000]	232	293	245	313	261	342	307	394	307	
Nieuw gebouwde woningen [per 1.000 woningen]	9,5	9,5	6,3	8,6	10,5	8,9	3	7,5		
Demografische druk [%]	80,3 %	79,4 %	81,7 %	79,6 %	82,7 %	80,1 %	85%	80,5 %	86,5 %	81,1 %
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden [€]	685	740	714	776	778		788	897	857	947
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden [€]	726	823	756	861	861		876	985	922	1037

Afkortingen

AFKORTING	OMSCHRIJVING
A&O-fonds	Stichting Arbeidsmarkt & Opleidingsfonds Gemeenten
AB	Algemeen Bestuur
AED	Automatische externe defibrillator
AI	Kunstmatige Intelligentie
AMWAPV	Algemeen plaatselijke verordening Algemeen Maatschappelijk Werk
AMR	Arbeidsmarktregio
AP	Autoriteit Persoonsgegevens
APV	Algemeen plaatselijke verordening
ASV	Algemene Subsidieverordening
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
BBP	Bruto Binnenlands Product
B&W	Burgemeester en Wethouders
B&P	Bemoeizorg & Preventie
Babs	Buitengewoon Ambtenaar van de Burgerlijke Stand
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Bijzondere bijstand zelfstandigen
BGT	Basisregistratie grootschalige topografie
BIBOB	Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur
BIG	Baseline Informatiebeveiliging Gemeente
BIZ	Bedrijven Investeringszone
BLP	Productie- en Levering Bedrijf
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BRO	Basisregistratie ondergrond
BRP	Basisadministratie Personen
BsGW	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening gemeenten
BV	Besloten Vennootschap
BW	Beschermd Wonen
CAK	Centraal Administratiekantoor
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal bureau voor de statistiek
CIZ	Centrum Indicatieorgaan Zorg
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CPB	Centraal Plan Bureau
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek
CVV	Collectief Vraagafhankelijk Vervoer
DB	Dagelijks Bestuur
DHZ	Doe Het Zelf

AFKORTING	OMSCHRIJVING
DIFTAR	Gedifferentieerde tarieven
DIGID	Digitale Identiteit
DIV	Digitale Informatie Voorziening
DSO	Digitaal stelsel omgevingswet
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
ECB	Europese Centrale Bank
EMU	Europese Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige normatief single information audit
EU	Europese Unie
EU-regio	Europese-regio
EVP	Employer Value Proposition
FIDO	Financiën Decentrale Overheden
FLO	Functioneel Leeftijdsontslag
FSC	Forest Stewardship Council
Fte	Fulltime-equivalent
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GFT	Groente, Fruit, Tuin
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGOR	Gewenst Grond en Oppervlakte Regime (Nieuw Limburgs Peil)
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GI	Gecertificeerde Instelling (in het kader van jeugdzorg)
GIP	Grens Info Punt
GOED	Geduld, Openheid, Eerlijk en Discipline
GOML	Gebiedsontwikkeling Midden-Limburg
GR	Gemeenschappelijke regeling
GR-MER	Gemeenschappelijke regelingen Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen
GR	Gemeentelijke Regio’s
GR RUD LN	Gemeenschappelijke regeling Regionale Uitvoeringdienst Limburg-Noord
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
GVVP	Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan
Hof	Houdbare overheidsfinanciën
HRM	Human Resource Management / Personeel & Organisatie
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
I&A	Informatie & Automatisering
IBD	Informatie Beveiligingsdienst
IKC	Integraal kind centrum
INTERREG	Europese subsidieregeling voor ruimtelijke en regionale ontwikkeling
IOAW	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen
IPO	Interprovinciaal Overleg
IZA	Integraal Zorg Akkoord
JIM	Jouw Ingebrachte Mentor
KBO	Katholieke Bond van Ouderen

AFKORTING	OMSCHRIJVING
KCC	Klant Contact Center
KPI	Kwalitatieve Prestatie Indicatoren
KRW	Kaderrichtlijn Water
LKM	Limburgs Kwaliteits-Menu
LLTB	Limburgse Land- en Tuinbouwbond
LOG	Landbouw Ontwikkelingsgebied
LPLG	Limburgs Programma Landelijk Gebied
LTA	Landelijk Transitie Arrangement
ME	Mobile Eenheid
(SC) MER	(Servicecentrum) Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen
MER OD	Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen Omgevingsdienst
MER SD	Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen Sociaal Domein
MGR	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MO	Maatschappelijke Opvang
MJOP	Meerjarige onderhoudsplannen
MSN (grenspark)	Maas-Swalm-Nette
MT	Management Team
MTD	Maatschappelijke diensttijd
NARIS	NAR Risicomanagement Informatie Systeem
NCNP	No cure no pay
NIP	Nationaal Isolatieprogramma
NML (zorggroep)	Noord- en Midden-Limburg
NNN	Natuurnetwerk Nederland
NV	Naamloze Vennootschap
OD	Omgevingsdienst
OML	Ontwikkelingsmaatschappij Midden Limburg
Ons WCL	Ons Waardevol Cultuurlandschap Midden-Limburg
OOM	Overheids Ontwikkel Model
OTS	Onder toezichtstelling
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerende Zaak Belasting
P&O	Personeel en organisatie
PAS	Programma Aanpak Stikstof
PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen
PDC	Producten & Diensten Catalogus
PGB	Persoonsgebonden budget
PNIK	zelfevaluatie paspoorten en Nederlandse identiteitskaarten
POC	percentage of completion (berekenmethode winstneming bij bouwgrondexploitatie)
POH	Praktijkondersteuner Huisarts
PR	Public Relations

AFKORTING	OMSCHRIJVING
PUN	Paspoortuitvoeringsregeling Nederland
PW	Participatiewet
RD	Reinigingsdienst
RDM	RD Maasland
REO	Ruimtelijke Economie & Ontwikkeling
RES	Regionale Energie Strategie
RIEC	Regionale Informatie- en Expertise Centra (bestrijding ondermijnende criminaliteit)
RO	Ruimtelijke Ordening
ROC	Regionaal Opleidingscentrum
RON	Reanimatie Oproep Netwerk
RMN	Rijn-Maas-Noord
RMT	Regionaal mobiliteitsteam
RUD LN	Regionale Uitvoeringdienst Limburg-Noord
RUDDO	Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden
SD	Sociaal Domein
SIA	Strategische Investeringsagenda
SISA	Single Information, Single Audit
SML	Samenwerking Midden Limburg
SNF	Stichting Normering Flexwonen
SOR	Samenhangende Objectenadministratie
SoZa	Sociale Zaken
SPUK	Regeling Specifieke Uitkering stimulering sport
SPUKIJZ	Regeling Specifieke Uitkering ijsbanen en zwembaden
ST	Sociaal Team
SUWI	Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen
TAM	Tijdelijke Alternatieve Maatregelen
TOZO	Tijdelijke Overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
TOP's	Toeristische overstap punten
TVW	Transitie Visie Warmte
UP	Uitvoeringsplan
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen
VAB	Vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VPB	Vennootschapsbelasting
VRLN	Veiligheidsregio Limburg-Noord
VTH	Vergunningverlening, toezicht en handhaving
VVE	Voor en vroegschoolse educatie
VVGB	Verklaring van geen bedenkingen
VVV	Vereniging voor Vreemdelingen Verkeer
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WAMS	Wet Aanpak Samenhangende Meervoudige Problematiek in het Sociaal Domein
WCL	Waardevol Cultuurlandschap
WGR	Wet Gemeenschappelijke Regeling
WIZ	Werkorganisatie Informatieberaad Zorg

AFKORTING	OMSCHRIJVING
WML	Waterleiding Maatschappij Limburg
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNT	Wet Normering van topinkomens
WOB	Wet Openbaarheid van Bestuur
WON	Wet Onafhankelijk Netbeheer
WOO	Wet Open Overheid
WOZ	Wet Onroerend Zaakbelasting
WPG	Wet Publieke Gezondheid
WSP	Werkgevers servicepunt
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WVGGZ	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWNV	Wet Werken naar Vermogen
ZIP	Zorg- en innovatieplatform
ZZP	Zelfstandige zonder personeel